

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky, Banská Bystrica

PROGRAM STAROSTLIVOSTI

CHRÁNENÉ VTÁČIE ÚZEMIE SLOVENSKÝ KRAS
2016 - 2045

November 2015

1. Základné údaje

- 1.1. **Kód územia:** SKCHVU027
- 1.2. **Príslušnosť k európskej sústave chránených území:** Natura 2000
- 1.3. **Kategória:** Chránené vtáčie územie
Názov územia: Slovenský kras
- 1.4. Platný právny predpis: Vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 192/2010 Z. z. zo 16. 4. 2010, ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Slovenský kras, účinná od 15. 5. 2010

1.5 Celková výmera územia a výmera podľa funkčných plôch

Celková rozloha CHVÚ Slovenský kras stanovená vyhláškou je 43 860 ha. Spracovávaná výmera na základe vrstvy GIS ŠOPSR je 44 791 ha. Po zapracovaní CHVÚ do databáz C - registra katastra nehnuteľností (KN), na ktorom ŠOPSR pracuje, bude možné zosúladiť GIS vrstvu s parcelným stavom.

Tabuľka č.1: Výmera v členení podľa druhov pozemkov.

Kod pozemku	druh pozemku	výmera v ha	Zastúpenie v %
2	orná pôda	3180,47	7,10
4	vinica	58,91	0,13
5	záhrada	151,91	0,34
6	ovocný sad	43,04	0,10
7	TTP	9865,62	22,03
10	lesný pozemok	29351,75	65,53
11	vodná plocha	564,16	1,26
13	zastavaná plocha a nádvorie	440,38	0,98
14	ostatná plocha	1134,83	2,53
	Spolu	44791,07	100,00

Výmery sú spracované podľa stavu katastra nehnuteľností k 1.5.2015.

1.6. Súčasný stav predmetu ochrany

1.6.1. Prírodné pomery

Geografická poloha a vymedzenie územia

CHVU Slovenský kras sa nachádza v južnej časti východného Slovenska, v Košickom kraji, v okresoch Košice – okolie a Rožňava.

CHVU sa nachádza približne na území Národného parku Slovenský kras. Južnú hranicu CHVU tvorí štátna hranica s Maďarskom od Aggteleku po Turňu nad Bodvou. Hranica zo severu prebieha zhruba v línii obcí Gemerská Hôrka, Štítnik, Rožňavské Bystré, Brzotín, Rožňava, Drnava, Bôrka, Hačava Medzev, Jasov, Moldava nad Bodvou, Turňa nad Bodvou, Dvorníky - Včeláre. Z územia je vyňaté zastavané územie obcí, ktoré sa nachádzajú vo vnútri územia. Na severovýchode CHVU Slovenský kras územne nadväzuje na chránené vtáčie územie CHVU0036 Volovské vrchy.

Územie CHVU je dostupné cestou 1. triedy I/50 Lučenec – Rožňava – Košice, ktorá prechádza priamo cez územie v západnej a severovýchodnej časti.

Územím prechádzajú regionálne železničné trate, ktoré spájajú Rožňavu s Košicami, Jelšavou, Tornaľou a Dobšinou.

Klíma

Západná a východná časť územia CHVU je súčasťou teplej klimatickej oblasti, teplého, mierne vlhkého okrsku s chladnou zimou s teplotou v januári do -3°C , s počtom letných dní nad 50. Centrálna časť zasahuje do mierne teplého, vlhkého, vrchovinového okrsku s teplotou v júli nad 16°C a počtom letných dní do 50. Podľa údajov z meteorologickej stanice Rožňava je priemerná ročná teplota $8,4^{\circ}\text{C}$. Priemerný ročný úhrn zrážok je 600 - 700 mm. Počet dní so snehovou prikrývkou je 60 - 80, priemerná výšky pokrývky je 8 cm. Územie patrí k mierne až priemerne inverzným polohám. Podľa údajov zo stanice Rožňava prevláda severovýchodné, západné a juhozápadné prúdenie vzduchu o rýchlosti 2 až 4 m/s.

Geologické podmienky a formy reliéfu

V rámci regionálneho geologického členenia Slovenska (Vass, 1988) je CHVU súčasťou oblasti Gemerské pásmo, jednotky Slovenský kras.

Podložie prevažnej časti územia CHVU tvoria vápence a dolomity, v centrálnej časti pieskovce, ílovité a vápnité bridlice a vápence mezozoika vnútorných Karpát. V alúviách veľkých tokov sa vyskytuje neogén – pestré kaolinické íly, piesky, štrky, ojedinelé sloje lignitu.

V prevažnej časti CHVU je v nadložných vrstvách nečlenené predkvartérne podložie s nepravidelným pokryvom bližšie nerozlíšených svahovín a sutín, lokálne sa vyskytujú eluviálno-deluviálne a deluviálne sedimenty. V alúviách väčších tokov sú v nadloží fluvialne sedimenty, prevažne nívne humózne hliny alebo hlinito-pieščitá až štrkovito-pieščitá hliny dolinných nív.

V rámci geomorfologického členenia SR (Mazúr, Lukniš, 1986) patrí CHVU do Alpsko-himalájskej sústavy, podsústavy Karpaty, provincie Západné Karpaty, subprovincie Vnútorne Západné Karpaty, oblasti Slovenské rudohorie, celku Slovenský kras, podcelkov Silická planina, Horný vrch, Turnianska kotlina a Dolný vrch.

Geomorfologické pomery prevažnej časti územia tvorí semimasívny mierne vyklenutý bok rudohorskej morfoštruktúry. V južnej časti prevláda vrchovinový a vo východnej časti hornatinový reliéf, centrálnu časť tvoria krasové planiny. V Turnianskej kotline a v alúviách riek sa uplatňujú výrazne negatívne morfoštruktúry – priekopové prepadliny s reliéfom rovín a nív až kotlinových pahorkatín. Nadmorská výška sa pohybuje od najnižšieho bodu pri Hrhove (cca 195 m) po kótu Jelení vrch (947 m n. m.) v hornatej severovýchodnej časti územia.

Typickým morfológickým prvkom územia sú krasové planiny (Koniarska, Plešivská, Silická, Zádielska, Jasovská) s výskytom povrchových krasových javov (závrty, škrapy, ponory, vyvieracky) a podzemného krasu – jaskýň a priepastí. Zarezané toky oddeľujú jednotlivé

planiny, niektoré vytvárajú tiesňavy. V území pokračujú recentné morfogenetické procesy vo vápencoch pôsobením zrážkovej vody a povrchových aj podzemných tokov.

Náchylnosť územia na zosúvanie sa uvádza slabá. Lokálne sú evidované stabilizované poruchy typu rozvolňovania skalného masívu na okrajoch krasových planín pri Brzotíne, Kunovej Teplici a Hrhove. Makroseizmická intenzita dosahuje nízke hodnoty (5 - 6 °MSK-64).

Hydrologické pomery

Z hľadiska odtokových pomerov povrchových vôd ide o vrchovinnú-nížinnú oblasť s dažďovo-snehovým typom režimu odtoku a akumuláciou v mesiacoch december – január, vysokou vodnatosťou vo februári až apríli, maximom v marci a minimom v novembri.

Územie prevažnej časti CHVU na východe patrí do povodia Bodvy. Bodva preteká východným okrajom CHVU, vlastné územie odvodňujú jej pravostranné prítoky, predovšetkým Turňa, ktorá tečie zo západu na východ Turnianskou kotlinou, ústi pri Turni nad Bodvou a priberá prítoky z južnej strany Silickej, Zádielskej a Jasovskej planiny.

Západný okraj územia spadá do povodia Slanej. Rieka Slaná preteká územím zo severu na juh a priberá pravostranný prítok Štítnik, ktorý oddeľuje Koniarsku a Plešivskú planinu, a ľavostranný prítok Čremošná, ktorý tečie severným okrajom územia.

V území sa nachádzajú umelé vodné plochy, najväčšími sú Hrhovské rybníky na toku Turne. CHVU patrí do hydrogeologického regiónu: Mezozoikum centrálnej a východnej časti Slovenského krasu s určujúcim typom krasovej a krasovo-puklinovej priepustnosti. Hydrogeologické pomery západnej a východnej časti CHVU charakterizuje vysoká prietočnosť a hydrogeologická produktivita, v centrálnej časti územia mierna až nízka.

Časť CHVU na severovýchode zasahuje do perspektívnej oblasti geotermálnej energie Košická kotlina s kolektorom v triasových vápencoch. Termálne pramene sa nachádzajú v Kunovej Teplici na okraji CHVU a v Meliate západne od CHVU, minerálne vody sú v Drienovci.

Pôdy

V rámci CHVU prevládajú modálne, kultizemné, litozemné a rubifikované, lokálne litozeme modálne karbonátové; z vápencov, miestami s plytkými substrátmi typu terrae calcis. V kotline a alúviách tokov sú zastúpené pseudogleje modálne, kultizemné a luvizemné nasýtené až kyslé, zo sprašových hĺn a svahovín.

Z hľadiska zrnitosti prevládajú pôdy hlinité a ílovito-hlinité, prevažne stredne až silno kamenité.

Pôdy prevažujú mierne vlhké až vlhké, so strednou až veľkou retenčnou schopnosťou a strednou priepustnosťou.

Flóra

Slovenský kras patrí svojou rozlohou medzi najväčšie krasové oblasti v strednej Európe. Vo fyto geografickom členení je zaradený ako samostatný okres, patriaci do oblasti panónskej flóry (*Pannonicum*), do jej obvodu pramatranskej xerotermnej flóry (*Matricum*). Turnianska kotlina, ktorej časť tvorí ochranné pásmo národného parku Slovenský kras je súčasťou okresu Košickej kotliny, ktorá patrí do obvodu eupanónskej xerotermnej flóry (*Eupannonicum*), Rožňavská kotlina je súčasťou Slovenského rudohoria v obvode predkarpatskej flóry (*Praecarpaticum*), oblasti západokarpatskej flóry (*Carpaticum occidentale*).

Rastliny a rastlinné spoločenstvá sú najpôsobivejšou zložkou prírody Slovenského krasu. Sú v nich viditeľné vplyvy ľudského osídlenia a hospodárenia. V pestrej mozaikovitej štruktúre vegetácie sa odráža geografická poloha na styku dvoch floristicky rôznych oblastí (*Pannonicum a Carpaticum occidentale*), geologická stavba i rozmanitosť krasového reliéfu, inverzia klímy v tiesňavách a veľká diverzita ekotopov vytvorili vhodné podmienky pre vznik endemitov a zachovanie reliktov florogenézy tohto územia. Vegetačnú pestrosť podmieňuje najmä krasový fenomén, ktorý úzko súvisí so zvláštnym zvetrávaním vápencov a ich

chemickými procesmi. Doposiaľ bolo pri spracovávaní nelesných vegetačných pomerov tohto územia vylíšených 19 tried, 56 zväzov a 138 asociácií.

Vo vertikálnom členení vegetácie sú v Slovenskom krase zreteľne vytvorené tri výškové (vegetačné) stupne: planárny (do 200 /300/ m), kolínny (200 /300/ až 500 m) a submontánný (500 až 1000 m).

Z botanického hľadiska majú najväčší význam endemické druhy, ktoré sa svojim výskytom viažu na územie Slovenského krasu. V súčasnosti sú ako endemity Slovenského krasu (Marhold, Hindák, 1998) známe chudôbka drsnoplodá Kláštorského (*Draba lasiocarpa* subsp. *klasterskyii*) a rumenica turnianska (*Onosma tornensis*). Zo západokarpatských endemitov je možné tu nájsť druhy ako: hlaváč lesklý vápnomilný (*Scabiosa lucida* subsp. *calcicola*), chrastavec slovenský (*Knautia slovacica*), peniažtek modrastý tatranský (*Thlaspi caerulescens* subsp. *tatrense*), poniklec prostredný (*Pulsatilla subslavica*), prvosenka holá karpatská (*Primula auricula* subsp. *hungarica*), šafrán spišský (*Crocus discolor*), tarica horská Brymova (*Alyssum montanum* subsp. *brymii*), druh, ktorý bol popísaný z územia Slovenského krasu i zvonček tvrdoplodý (*Campanula xylocarpa*). Z matranských endemitov a subendemitov sa tu vyskytujú: horčičník bledokvetý (*Erysimum pallidiflorum*), jarabina Hazslinszkého (*Sorbus hazslinszkyana*) klinček včasný nepravý (*Dianthus praecox* subsp. *pseudopraecox*), peniažtek slovenský (*Thlaspi jankae*) a iné.

Najväčšie zastúpenie vo flóre Slovenského krasu majú kalcifyty a xerothermné druhy, ktoré sú schopné prispôbiť (eurytermia) sa nepriaznivému stavu sucha a extrémnym mrazom. Najčastejšie rastú na otvorených skalnatých svahoch planín s južnou alebo juhozápadnou expozíciou. Prevládajú medzi nimi druhy kontinentálnej až mediteránnej oblasti (ponticko-sarmatské, ponticko-panónske, panónsko-karpatské). K najrozšírenejším patria: astra spišská (*Aster amelloides*), cesnak žltý (*Allium flavum*), dvojradovec neskorý (*Cleistogenes serotina*), ďatelinovec bylinný (*Dorycnium herbaceum*), hlaváčik jarný (*Adonis vernalis*), hrachor mliečny (*Lathyrus lacteus*), hrdobarka horská panónska (*Teucrium montanum* subsp. *pannonicum*), jagavka konáristá (*Anthericum ramosum*), kavyl pôvabný (*Stipa pulcherrima*), klasovec sivastý (*Asyneuma canescens*), kosatec bezlistý uhorský (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*), kostrava panónska (*Festuca pannonica*), kostrava valéska (*Festuca valesiaca*), kručinkovec položený (*Corothamnus procumbens*), ľan chlpatý (*Linum hirsutum*), ľan tenkolistý (*Linum tenuifolium*), ľanolistník Dollinerov (*Thesium dollineri*), ostrica nízka (*Carex humilis*), psojazyk uhorský (*Cynoglossum hungaricum*), rebríček panónsky (*Achillea pannonica*), rebríček žltkastý (*Achillea neilerchii*), rumenica Visianova (*Onosma visianii*), ryžovka zelenkastá (*Piptatherum virescens*) ku ktorým pristupujú sinokvet mäkký veľkoúborový (*Jurinea mollis* subsp. *macrocalathia*), včelník rakúsky (*Dracocephalum austriacum*) a zlatovlások obyčajný (*Crinitina linosyris*).

Fauna

V náväznosti na špecifické vlastnosti územia Slovenského krasu sa vytvorili pestré životné podmienky aj pre vývoj živočíšstva. Sú to hlavne nižšie skupiny živočíšstva, ktoré dávajú tomuto územiu prevažne charakter zoocenóz stepného a lesostepného pásma. Tieto xerothermné zoocenózy sa miestami veľmi kontrastne prelínajú s horskými prvkami. Bohatá zložka zoocenóz kopíruje nevídanú pestrosť rôznych typov biotopov na pomerne malom území od xerothermných výslňných stanovišť po chladné vlhké krasové závrtý, skalné bralá a tiesňavy.

Špecifickým životným prostredím typickým pre toto územie sú podzemné priestory – jaskyne, priepasti, podzemné toky a vyvieracky. Najznámejším pravým jaskynným troglobiontom je *Mesoniscus graniger*. Z pavúkov bol v jaskyni Domica zistený *Porrhomma*

profundum a v niektorých ďalších jaskyniach žije endemický druh *Nesticus cellulanus affinis*. Z mäkkýšov bol v podzemných tokoch Silickej planiny zistený zástupca rodu *Hauffenia* a krasové vyvierajúce obýva známy endemit sadleriánka panónska (*Sadleriana pannonica*). Z vertebrát nachádzajú vhodné životné podmienky v jaskyniach predovšetkým netopiere. Každoročne sa na zimoviskách sústreďuje cez 50 tisíc jedincov 24 druhov, z nich najpočetnejšie sú zastúpené druhy ako večernica malá (*Pipistrellus pipistrellus*), podkovár malý (*Rhinolophus hipposideros*), netopier obyčajný (*Myotis myotis*) a kriticky ohrozený netopier sťahovavý (*Miniopterus schreibersi*). Vzácné sú aj letné kolónie podkovára južného (*Rhinolophus euryale*) a ďalších druhov v týchto priestoroch.

Typickou je nepochybne aj fauna stepného a lesostepného pásma, skalných stepí, krasových planín a strání. Jednotlivé skupiny bezstavovcov sa vyznačujú veľkým zastúpením južných xerothermných prvkov. Vyskytuje sa tu veľmi vzácna sága stepná (*Saga pedo*), modlivka zelená (*Mantis religiosa*), z mäkkýšov *Pupilla triplicata* a *Zebrina detrita*, Významný je tiež výskyt pavúka *Pardosa bifasciata*, potvrdzujúci pôvodnosť niektorých xerothermných lokalít. Z vyšších stavovcov sú plazy ďalšou významnou skupinou zvyrazňujúcou xerothermný ráz krasovej oblasti. Pozoruhodný je výskyt južného elementu – krátkonožky štíhlej (*Ablepharus kitaibelii*) a tieto lokality sú severnou hranicou jej rozšírenia. Stále vzácnejšia je jašterica zelená (*Lacerta viridis*) a z hadov užovka stromová (*Elaphe longissima*). V severnej časti Zádielskej a Borčianskej planiny prenikajú do krasu horské druhy ako jašterica živorodá (*Lacerta vivipara*) a vretenica severná (*Vipera berus*). Z cicavcov ešte na niektorých planinách, hlavne tam kde sa zachovala pastva nájdeme kolónie sysla pasienkového (*Spermophilus citelus*), ktorý je dôležitou potravnou bázou pre sokola rároha (*Falco cherrug*) a orla kráľovského (*Aquila heliaca*). Z vtákov je typickým pre tento biotop strání krasových planín predovšetkým strnádka ciavá (*Emberiza cia*), v lesostepných ekosystémoch na planinách a bázach planín hniezdia populácie škovránka stromového (*Lullula arborea*), strakoša červenochrbtého (*Lanius collurio*), krutohlava hnedého (*Jynx torquilla*), penice jarabej (*Sylvia nisoria*) a dnes už čoraz vzácnejšieho dudka chocholátého (*Upupa epops*).

Lesné zoocenózy sú zastúpené druhmi a ich spoločenstvami od xerothermných drieňových dúbav po vápencové jedľové bučiny. Charakteristickými druhmi teplých hrabových dúbav sú tu predovšetkým vtáky ako ďateľ prostredný (*Dendrocopos medius*), hniezdi tu penica čiernehohlavá (*Sylvia atricapilla*), glezg hrubozobý (*Coccothraustes coccothraustes*), orol kriklavý (*Aquila pomarina*), včelár lesný (*Pernis apivorus*) a iné. V bučinách je typický ďateľ bielochrbtý (*Dendrocopos leucotos*), muchárik červenohrdlý (*Ficedula parva*), početne je zastúpený aj muchárik bieločrý (*Ficedula albicollis*), kolibkárik sykavý (*Phylloscopus sibilatrix*), vzácnejšie sova dlhochvostá (*Strix uralensis*) a ďateľ čierny (*Dryocopus martius*). V jedľobučinách je najbežnejšia sýkorka uhliarka (*Parus ater*) a hniezdi tu aj náš najmenší spevavec králiček zlatohlavý (*Regulus regulus*).

Vymedzenie a opis biotopov druhov

Hniezdnymi biotopmi penice jarabej sú krovité porasty na južne exponovaných stránach a rovinách v teplých nížinných a podhorských oblastiach (Krištín 2002). V Európe a Ázii druh obýva biotopy podobného charakteru. Obýva kroviny a krovinné formácie, od lesných okrajov, hustých trnitých krovín, čistín s hustým podrastom po mladé porasty plantáží, húštiny pri riekach, živé ploty pozdĺž ciest, pasienky, lúky, parky a sady (Aymí et al 2015). Druh častejšie hniezdi v suchých oblastiach, vo vhodných porastoch môže byť aj v blízkosti vody. Obsadzuje aj svetlé listnaté lesy a ihličnaté lesy s podrastom (Šťastný & Hudec 2011). Na zimoviskách v Afrike obýva suchú otvorenú krajinu s krovinami, kde dominujú akáciové porasty (*Acacia*) a porasty *Commiphora*; vyskytuje sa aj v suchej savane (Aymí et al. 2015).

Na Slovensku hniezdi v otvorenej krajine so skupinami alebo pásmi hustých trnitých krovín. Spravidla vyžaduje prítomnosť aspoň jednotlivých stromov alebo vyšších kríkov, ktoré využíva ako miesto pre spev (Šťastný & Hudec 2011). Obýva napr. strelnice v bývalých vojenských priestoroch (Lešť), mladé topoľové porasty v spoločenstve *Asparago-Crataegetum* (Podunajsko, Bohuš ex Krištín 2002) a agátové lesíky (Krištín 2002). Preferuje aj sekundárne biotopy, napr. zarastajúce výsyvky, sady, pasienky s krovinami, okraje viníc a svetlých lesov. V rámci CHVÚ Slovenský kras sú hniezdne biotopy penice jarabej lokalizované na úpätiach, po obvode krasových planín a v kotlinách medzi planinami v nadmorských výškach do 300 m n.m. Nižšia početnosť druhu je v nadmorskej výškach od 450–600 m n.m na krasových planinách s výnimkou Silickej planiny. Druh absentuje v biotopoch skalných lesostepí na svahoch s vysokým sklonom.

Hniezdnymi biotopmi leľka lesného sú riedke lesy, okraje hustejších krovinatých oblastí alebo stepné oblasti. Vyhýba sa lokalitám bez stromového alebo krovinného pokryvu, poľnohospodárskej krajine, vysokým polohám a tundre (Danko 2002). Vo svete obýva hlavne suchú otvorenú krajinu, napr. nížinné vresoviská s roztrúsenými stromami, lesy a kroviny (najmä paseky, čistiny a okraje lesov), rúbaniská a mladiny. Vyskytuje sa tiež v otvorenej kriedovej krajine (Anglicko), v okolí priemyselných skládok odpadu, v lesostepiach, na riedko porastených kamenitých stráňach, v dubových krovinách, na kamenistých a piesočnatých dunách, v púštiach a polopúštiach. Vyhýba sa oblastiam v urbárnej krajine, pohoriam, nížinám bez stromov, hustým interiérom lesov, vyspelým monokultúram a vysokým lúčnym porastom. Potravné biotopy zahŕňajú aj menej typické oblasti, napr. záhrady, poľnohospodársku pôdu, okolie trstinových porastov a mokradí (Cleere a Christie 2013). Na Slovensku hniezdi leľka lesný v rozvolnených lesoch (najmä v borovicových porastoch) s výskytom rúbanísk, lesných okrajov a teplých strání s porastom krovísk a solitérnych stromov. Ďalej preferuje aj mozaikovitú lúky a pasienky s krovinami, často s výskytom borievky (Karaska a Cichocki 2014). V rámci CHVÚ Slovenský kras preferuje leľka lesný otvorené nelesné biotopy, napr. pasienky a čistiny s výskytom mladých riedkych porastov borovice lesnej alebo borovice čiernej. Vyskytuje sa aj v lesných komplexoch s dominantnými druhmi drevín, akými sú napr. buk, javor a dub. Dôležitou podmienkou hniezdenia je minimálne vyrušovanie človekom a prezencia krajiny s extenzívnym poľnohospodárstvom. Vyhýba sa urbanizovanému prostrediu sídiel, ako aj lokalitám s nadmerným pohybom osôb.

Hniezdnymi biotopmi škovránika stromového sú slnečné otvorené oblasti s riedkou stromovou a krovinnou vegetáciou, vrátane mladých lesných porastov (5–10 rokov) (Krištín 2002b). Vo svete obýva pestrú škálu biotopov, najmä v otvorenej krajine na dobre priepustných pôdach, s preferenciou kyslých pieskov. Vyskytuje sa na neobrábaných alebo len čiastočne obrábaných lokalitách, akou je napr. opustená poľnohospodárska krajina, ďalej na vresoviskách, v mladých lesných škôlkach (ihličnany vo veku do 5 rokov), rúbaniskách, otvorenej lesnej krajine, sadoch, stepiach, okrajoch lesov a lesných čistinách, zalesnených pobrežných dunách a v parkovej krajine. Iba zriedkavo sa vyskytuje v intenzívne využívannej poľnohospodárskej krajine. Potravné biotopy zahŕňajú oblasti s obnaženou pôdou alebo s veľmi riedkym vegetačným krytom. Hniezdo stavia vo vyššej vegetácii, vyžaduje prítomnosť rozptýlených vyvýšených konárov pre spev samcov. Druh je viazaný na teplé oblasti (Donald 2004). Podobného charakteru sú aj hniezdiská na Slovensku. Hniezdi v suchých oblastiach porastených sporou prízemnou vegetáciou s výškou ca. do 5 cm, s podielom holej pôdy, s vyvýšenými posedmi a rozptýlenými stromami. Ide predovšetkým o rozvolnené borovicové lesy na pieščitých alebo kamenistých pôdach, hlavne pri lesných okrajoch alebo na rúbaniskách s rozlohou najmenej 2 ha. Ďalej obýva aj vresoviská, vojenské priestory, staré sady a vinice, ojedinele sa vyskytuje aj na poliach pri lesných okrajoch. Počas migrácie sa zdržuje aj na ornej pôde a mokradiach (Šťastný a Hudec 2011). Optimálnymi biotopmi škovránika stromového v rámci CHVÚ Slovenský kras sú extenzívne obhospodarované lúky a pasienky s mozaikovitou nelesnou drevinnou vegetáciou, napr. s

borievkou, krovinnou vegetáciou a solitérnymi stromami. Menej hniezdi v blízkosti lesov na krasových planinách, ich úpätiach a kotlinách medzi planinami.

Hniezdnymi biotopmi skaliara pestrého sú suché skalnaté stráne, často škrapovitého charakteru. Mimo krasových oblastí obsadzuje aj opustené kameňolomy. Nad hornou hranicou lesa obýva aj južne exponované skalné úbočia (SOS/BirdLife 2013). Vo svete obýva biotopy podobného charakteru. Hniezdi na skalnatých stráňach a vysokých kopcoch s roztrúsenými kríkmi a sporou vegetáciou. Obsadzuje rozsiahle vápencové sute, skalnaté pláne, lávové prúdy, staré kaňony, skalné útesy, riečne rokliny, balvanmi posiate alpské lúky, vysokohorskú poľnohospodársku krajinu s balvanmi a kamennými stenami, skalné rokliny a údolia so zakrpatenými krovinnami. Počas ťahu obýva pestrú škálu biotopov, od skalnatých svahov a morských útesov až po akáciové nížinné kroviny (Collar a Bonan 2013). Na Slovensku obýva druh skalnaté oblasti, najmä na vápencovom substráte, ale aj na iných geologických podkladoch (napr. andezit vo Vihorlatských vrchoch). V minulosti patril vo vhodných biotopoch k bežným hniezdičom Slovenska. Vyskytoval sa na hradných skalách, vápencových substrátoch (napr. neďaleko Nového Mesta nad Váhom), v okolí Zvolena (priamo v meste), v kameňolomoch (napr. Košická kotlina, údolie Hornádu) a vo väčšine skalných oblastí našich pohorí (Ferianc 1979). Podmienkou výskytu nie je rozsah skalného biotopu, ale vhodný vegetačný kryt okolia lokality. Vyžaduje nízku rastlinnú vegetáciu, dostatok solitérných kríkov a nízkych stromov, ktoré slúžia ako stanovištia pri love potravy a ako miesto pre prednes spevu samcov. Typickými biotopmi sú strmé skalné úbočia, kde sa zachytáva iba sporá vegetácia a kroviny nízkeho vzrastu (Saniga 2002).

Hniezdnymi biotopmi chriašťa bodkovaného sú plytké močiare, okraje rybníkov, vodných nádrží a melioračných kanálov s porastami ostríc, chrastnice, prasličky a trstiny (Trnka 2002a). Vo svete obýva najmä mokradné oblasti s hustým porastom trstiny, ostrice, tráv a iných emergentných bylín; občas v kombinácií s porastami stromov (napr. rody *Acacia*, *Sesbania*, *Betula*, *Salix*, *Alnus*). Často obýva aj oblasti s vlhkým blatistým substrátom alebo mokrade zaplavené ca. do 15 cm. Vyskytuje sa v močiaroch, slatinách, rybníkoch, jazerách, na okrajoch vodných nádrží a v mŕtvych ramenách riek (Taylor 1996). Podobného charakteru sú hniezdiská aj na Slovensku. Chriašť bodkovaný obýva mokrade zarastené vysokou vegetáciou ako sú ostrice s riedkymi kríkmi, prípadne riedko porastené ostricou alebo pálkou. Dôležitá je prítomnosť stojatej vody, ktorá je hlboká aspoň niekoľko cm. Obsadzuje aj menšie vodné nádrže s plytkými brehmi husto zarastenými litorálnou vegetáciou. Hniezdne lokality môžu mať len niekoľko árov (Karaska a Cichocki 2014). Optimálnymi hniezdnymi biotopmi chriašťa bodkovaného v rámci CHVÚ Slovenský kras sú pobrežné oblasti vodných nádrží, kanálov, pomaly tečúcich vodných tokov a plytkých močiarov s hustou litorálnou vegetáciou s porastmi ostríc, chrastice, prasličky a trstiny s plytkou vodou s hĺbkou 5–10 cm. Hniezdny, potravný a migračný biotop druhu je totožný.

Hniezdnymi biotopmi orla krikľavého sú lesné komplexy prestúpené širokými údoliami s priľahlými lúkami a poliami (Hudec a Šťastný 2005). V Európe hniezdi v podobných biotopoch. Vyskytuje sa v otvorených lesoch (listnatých, ihličnatých aj zmiešaných) a v blízkosti lesných okrajov. Preferuje zalesnené riečne údolia a lesy s priľahlými lúkami a poliami. Je menej závislý na rašeliniskách alebo mokradiach ako orol hrubozobý. Orol krikľavý sa viac prispôbil kultúrnej krajine (Meyburg et al. 2014). Na Slovensku sú hniezdnymi biotopmi druhu nízke až stredne vysoké zalesnené pohoria s rozsiahlymi lúkami, pasienkami a poliami ako loviskami v blízkosti. Kým druh a typ lesa nie je až taký dôležitý, väčší význam má charakter loviska. V tomto smere sú dôležité podmáčané lúky, pasienky a nízkostebelnaté mokrade. Vyhýba sa rozsiahlym lesoom bez otvorených priestranstiev, vysokohorským oblastiam, ako aj krajine bez lesov alebo trvalých trávnych porastov. Optimálnym prostredím je mozaika lesov, lúk a pasienkov alebo okraje súvislejších lesov, susediacich s poliami (Karaska a Cichocki 2014). V rámci CHVÚ Slovenský kras sú hniezdnymi biotopmi orla krikľavého najmä hrabové dubiny, bukové a zmiešané bukové lesy, skalné spoločenstvá s javormi, jaseňom, borovicou lesnou a borovicou čiernou. Hniezdenie

je sústredené v okrajových častiach, prevažne na hrane planín, na ktorých sú hniezdne stromy situované v závrtoch, prípadne v strmých svahoch planín, susediacich s poľnohospodársky využívanými plochami (orná pôda, trvalé trávne porasty). Centrálnym častiam Plešiveckej, Silickej a Jasovskej planiny v CHVÚ so xerothermnými drieňovými dúbavami a škrapovými poliami sa orol kriklavý vyhýba. Dôležitým predpokladom pre hniezdenie je prítomnosť starších lesných porastov vo veku nad 80 rokov s vhodnou vertikálnou porastovou štruktúrou a s prirodzeným drevinovým zložením, ktoré orlom poskytuje vhodné možnosti na stavbu hniezd, prípadne ponúkajú hniezda, postavené inými druhmi (napr. *Buteo buteo*, *Accipiter gentilis*, *Pernis apivorus*, *Ciconia nigra*). V lesných porastoch majú veľký význam staršie stromy tzv. „výstavky“, ktoré sa ponechávajú na rubnej ploche po ťažbe pri obnove lesných porastov. Hniezda sú umiestnené najčastejšie na dube, buku a borovici čiernej, zriedkavejšie na smreku, borovici lesnej, jaseňi a lipe. Potravný biotop druhu je situovaný výhradne v kotlinách medzi planinami a po ich obvode a tvorí ho mozaikovitá poľnohospodárska krajina s trvalými trávnyimi porastmi (lúky, pasienky), ornou pôdou, sadmi, vinicami a zamokrenými plochami. Z celkovej výmery CHVÚ uvedené potravné biotopy predstavujú len cca 15–20%. Veľký význam v potravných teritóriách má nelesná drevinová vegetácia (napr. solitérne stromy, línie stromov, stromoradia pozdĺž ciest, kroviny), ktorú orly s obľubou využívajú na sledovanie koristi alebo ako miesta na odpočinok.

Hniezdnymi biotopmi bučička veľkého sú vodné plochy, často aj s malou rozlohou, so zárastami trstiny, pálky, prípadne aj so škripincom. Hniezda umiestňuje vždy nad vodu, na polámanú trstinu, pálku alebo na minuloročný škripinec (SOS/BirdLife 2013). Vo svete obýva biotopy podobného charakteru. Vyžaduje tiché, človekom minimálne vyrušované mokrade v okolí jazier alebo pomaly tečúcich riek s hustými porastami trstiny, pálky alebo papyrusa, prípadne sa vyskytuje aj v ryžových poliach. Obýva aj malé mokrade (0.3–10 ha), musia byť však úplne zaplavené a plytké (max. hĺbka do 1 m), s minimálnym kolísaním vodnej hladiny a s vhodnou skladbou mladšej, ako aj starej trstiny. Na hniezdenie preferuje hustejšie zarastené miesta. Na lov rýb vyžaduje miesta s otvorenou hladinou medzi vegetáciou. Preferuje oblasti so sladkou alebo brakickou vodou. V niektorých častiach svojho areálu sa vyskytuje aj v oblastiach s čistým porastom škripinca. Mimo hniezdného obdobia využíva bučička veľký širšiu škálu biotopov, napr. ryžové polia, trávnaté oblasti, zárusty žeruchy, štrkoviská, rybníky, priekopy, kanále a pod. Počas mrazivých dní bol pozorovaný aj na otvorených vodných plochách a v suburbárnych oblastiach (Martínez-Vilalta et al. 2015). Na Slovensku hniezdi bučička veľká v nížinných oblastiach s výskytom plytkých sladkovodných močiarov, jazier, rybníkov a pomaly tečúcich riek, husto porastených trstou, pálkou alebo škripincom (Danko et al. 2002).

Hniezdnymi biotopmi výra skalného sú oblasti s dostatkom skalných útvarov (kameňolomy, skaly a skalné bralá) v blízkosti otvorenej poľnohospodárskej krajiny (Danko a Karaska 2002). Vo svete preferuje oblasti s riedkym osídlením človeka, kde sa vyskytuje najmä v neprístupnom teréne. Hniezdi v skalnatej krajine s útesmi a roklinami, v okolí jaskýň, v lesných fragmentoch, v oblastiach s roztrúsenými stromami a v hájoch, všeobecne na nerušených miestach, mimo ľudských sídel. Obýva tiež rozvolnené lesy, ale aj tajgu a ostatné typy lesných porastov. Ďalej aj lesostepi, riečne údolia s roklinami a zarastenými lomami, tiež poľnohospodársku krajinu so skalnatým prostredím a útesmi. Potravné biotopy zahŕňajú oblasti v otvorenej krajine alebo v riedko zalesnenom teréne; napr. inundačné územia, poľnohospodárska krajina, pasienky, malé obrábané polia. Hniezdnym prostredím výra skalného na Slovensku sú oblasti s dostatkom kameňolomov a skál. Okrem neprístupných skalných útvarov preferuje druh aj hniezdenie na zemi, napr. medzi balvanmi v lesnom poraste, v koreňových vývratoch, v strmých svahoch, niekedy aj na strmých kamenito–hlinitých zalesnených brehoch vôd (rieka Orava pri Tvrdošíne). Raritou je aj hniezdenie na opustenom železničnom moste v rovinatej krajine (Karaska a Cichocki 2014). Od počiatku 90. rokov minulého storočia sa začal výr skalný šíriť aj do nížinných lužných lesov hraničného pásma v okolí toku rieky Moravy, kde hniezdi v stromových hniezdach (napr. v dravčích a bocianích hniezdach a v kolóniách volaviek) (Zuna-Kratky 2003). Na

strane Slovenska boli stromové hniezda registrované napr. v porastoch lužného lesa (západné Slovensko), ďalej v nížinných dubovo-hrabových porastoch (háj susediaci s poliami a lúkami, na okraji rúbane, okres Prievidza) (Šotnár 2007) alebo v brehových porastoch topoľa sivého v nížinnej otvorenej krajine (východné Slovensko) (Pačenovský et al. 2012).

Hniezdnymi biotopmi bociana čierneho sú lesy všetkých typov, prirodzené aj umelé. Podmienkou je prítomnosť aspoň malého množstva starých stromov s vhodným habitatom pre umiestnenie hniezda (Karaska 2002). Vo svete obýva nerušené oblasti lesných porastov v blízkosti potokov, mokradí, vodných plôch a brehov riek, kde hľadá potravu. Vyhýba sa veľkým vodným plochám a súvislým lesným porastom. Hniezdi mimo intravilánov obcí a miest. Vtáky v subsaharskej Afrike a na Iberskom poloostrove preferujú skalnaté biotopy s riečnymi korytami. Na Iberskom poloostrove sú významnými biotopmi napájadlá dobytka, ktoré sú umiestnené ďalej od ciest, s veľkou vodnou hladinou, hlbšou vodou a s vysokou diverzitou vodných živočíchov. Zimujúce a migrujúce vtáky sa vyskytujú aj na mokradiach v otvorenej krajine a na ryžových poliach (Elliott et al. 2014). Na Slovensku hniezdi na celom území od 100 m n.m vo Východoslovenskej nížine po 1000 m n.m v Oravských Beskydách a Tatrách. Preferuje najmä enklávy starých porastov obvykle vo väčších lesných komplexoch (Karaska 2002). Hniezdo je umiestnené najčastejšie na starých stromoch, zvyčajne na spodných vetvách ďalej od kmeňa (listnaté stromy) alebo na bočných vetvách tesne pri kmeni (ihličnaté stromy) (Hudec et al 1994). Okrem hniezd na starých stromoch boli hniezda zistené aj v páse topoľov v poľnohospodárskej krajine (Rác in litt, Podunajská rovina), na skalách v lesnom prostredí (napr. Nízke Tatry, Muráňska planina, Malá Fatra) a na poľovníckych posedoch (Karaska ex Karaska 2002; Štollmann ex Karaska 2002, Podbeskydská vrchovina).

Hniezdnymi biotopmi hadiara krátkoprstého sú teplé oblasti s dostatočným výskytom plazov, najmä krovinaté stráne, vinice a obdobné biotopy. V blízkosti lovísk hniezdi v listnatých alebo zmiešaných lesoch (SOS/BirdLife 2013). Vo svete obýva pestrú škálu biotopov prevažne v miernom až tropickom pásme, od zalesnených oblastí po polopúšte. Často sa vyskytuje v oblastiach s mozaikou viacerých biotopov. Vyžaduje otvorené oblasti bohaté na výskyt plazov, napr. kamenité plochy so sporým vegetačným krytom, pasienky a kroviny. V oblastiach výskytu je veľmi často drevinná vegetácia, napr. malé kroviny alebo roztrúsené stromy. Hniezda sú umiestnené v širokej škále rôznych typov porastov, v ihličnatých, ako aj listnatých lesoch. Zimuje od okrajov púští a suchých trnitých krovín po zalesnené savany (Orta et al. 2015). Na Slovensku obýva hadiar krátkoprstý lesy s pasekami, holinami a lúkami. Hniezdi najmä v zmiešaných lesoch, rôzneho veku. Z ihličnatých lesov uprednostňuje hlavne vysoké borovicové lesy v oblastiach bohatých na vodu. Výskyt je viazaný na dostatočnú potravnú ponuku plazov (Hudec a Šťastný 2005).

Hniezdnymi biotopmi kane močiarnej sú rôzne typy mokradí so stojatou alebo pomaly tečúcou vodou a porastami trsti, pálky alebo aspoň ostríc (Karaska et al. 2002). Vo svete obýva druh vodné biotopy so sladkou alebo brakickou vodou; napr. močiare, bažiny, a lagúny s hustým porastom ostríc a pálky. Menej sa vyskytuje v oblastiach bez vodných plôch alebo len v blízkosti mokradí; napr. pasienky a iné plochy s nízkou vegetáciou, ryžové a iné obilné polia. Ako potravný biotop využíva poľnohospodársku krajinu; preferuje kroviny (napr. lucerna), spravidla neďaleko mokradí. Počas migrácie sa vyskytuje aj v atypických biotopoch, napr. preletuje ponad lesnú krajinu a pohoria (zaznamenaná vo výške 3000 m n.m v západnom Kamerune) (Orta et al. 2015). Na Slovensku hniezdi kaňa močiarna v rovinatých oblastiach a kotlinách južného Slovenska. Menej obýva širšie údolia riek v predhorí Karpát alebo vnútrokarpatské kotliny. Viazanosť na rovinaté oblasti vyplýva zo špecifických nárokov druhu na hniezdny biotop – preferuje najmä močiare, brehy rybníkov, mŕtvych ramien a štrkoviská. Vzácnejšie hniezdi aj na suchej zemi (vyschnuté močiare s trstou alebo pálkou) a v poľnohospodárskej krajine (obilné lány) (Karaska et al. 2002). Okrem umiestnených hniezd nad vodou ojedinele hniezdi aj v kríkoch (Východoslovenská

nížina, Matušík in litt.). Potravnými biotopmi na Slovensku sú územia s mozaikou mokradí a poľnohospodársky obrábanej pôdy (Karaska et al. 2002).

Hniezdnymi biotopmi ďatľa bielochrbtého sú bukové, jedľo-bukové, smrekovo-jedľovo-bukové a lokálne aj dubové lesy v nadmorských výškach od 330–1300 m n.m. Teritoriá sú predovšetkým v strmších svahoch s vyšším podielom mŕtveho dreva (SOS/BirdLife 2013). Vo svete obýva biotopy podobného charakteru. Preferuje vyspelé klimaxové, avšak rozvoľnené listnaté a zmiešané lesy s vysokým podielom mŕtveho dreva a padnutých kmeňov. Obýva najmä porasty staršie ako 80 rokov, umiestnené často v strmých svahoch alebo neďaleko vody. V prírodných lesoch východnej Európy hniezdi v bažinatých lesoch s jaseňom (*Fraxinus*), jelšou (*Alnus*), ďalej v lesných porastoch s dubom (*Quercus*) a hrabom (*Carpinus*). Príležitostne sa vyskytuje aj v ihličnatých lesoch. V strednej Európe a v Pyrenejách je typický v rozvoľnenejších, svetlých zmiešaných lesoch (buk-dub, buk, jedľa, javor, smrek a pod.). Na Peloponézskom poloostrove je úzko viazaný na vyspelé horské lesy s dominantnou jedľou gréckou (*Abies cephalonica*). Na Sibíry hniezdi ďateľ bielochrbtý v listnatých lesoch s brezou (*Betula*), ďalej v zmiešaných svetlých ihličnatých lesoch a pozdĺž záplavových oblastí s porastami vŕb (*Salix*). Japonské populácie ďatľa sú závislé na prírodných bukových lesoch (Winkler a Christie 2002). Na Slovensku je ďateľ bielochrbtý typickým druhom starých listnatých a zmiešaných lesov v štádiu rozpadu s významným zastúpením buka. Zásadný význam má prítomnosť odumretých stromov, kde nachádza potravu a v ktorých si buduje aj hniezda (Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi ďatľa prostredného sú staré teplomilné dúbravy a lužné lesy s dubom, pričom najvyššie populačné hustoty dosahuje v nenarušených, prírode blízkych dubových lesoch (Pavlík 2002). Vo svete obýva biotopy podobného charakteru. Je viazaný na vyspelé opadavé lesy s preferenciou duba (*Quercus*) a hraba (*Carpinus*). Pôvodným biotopom v centrálnej Európe sú lužné lesy a stráne porastené starými dubmi alebo bukmi (*Fagus sylvatica*). V súčasnosti obsadzuje aj otvorené staré sady hraničiace s listnatými lesmi. Tento typ biotopu má však pre druh menší význam. Obsadzuje aj bukové, zmiešané bukovo-dubové a dubové lesy v južnej a bukové lesy v severo-východnej Malej Ázii a Kaukaze (Winkler et al. 2014). Na Slovensku sa druh vyskytuje v podobných biotopoch. Hniezdi v starších lesných porastoch najmä s prítomnosťou dubov, ďalej preferuje aj stromové porasty pozdĺž vodných tokov, väčšie parky a cintoríny so starými stromami. Dôležitá je prítomnosť mŕtvych alebo odumierajúcich listnáčov (Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi ďatľa čierneho sú staré porasty listnatých, zmiešaných, ale aj ihličnatých lesov rozsiahlejšieho charakteru (Kropil 2002). Vo svete obýva všetky typy klimaxových lesných porastov, vrátane lesných okrajov, vyhýba sa však veľmi hustým lesom. V Škandinávií a na Sibíry uprednostňuje smrekovo-borovicové lesy s prímiesou smrekovca, ďalej obýva aj brezové, topoľové a jelšové porasty. V Poľsku hniezdi vo všetkých typoch prírodných lesných porastov. V Japonsku obýva boreálne zmiešané alebo ihličnaté lesy do 1000 m n.m, zriedka sa vyskytuje v nížinách. Vyžaduje staré práchnivé stromy a pne pre vyhľadávanie potravy a vhodné stromy pre tesanie dutín. Mimo obdobia hniezdenia sa vyskytuje aj v otvorenej krajine, lesných čistinách a na okrajoch miest (Winkler a Christie 2002). Na Slovensku hniezdi ďateľ čierny od nížin po hornú hranicu lesa. Na nížinách druh preferuje lužné lesy (mäkký a tvrdý luh), v stredných polohách bukové porasty a vo vyšších polohách horské zmiešané a smrekové lesy. Hniezdi aj v lesných fragmentoch, ak sa v danom poraste vyskytuje dostatok drevín pre tesanie dutín a vyhľadávanie potravy (práchnivé pne, staré stromy) (Kropil 2002).

Pôvodnými hniezdnymi biotopmi sokola rároha sú stepi a lesostepi. Vo svete je druh viazaný na otvorenú stepnú krajinu, ktorá môže byť zalesnená a na skalné oblasti (kaňony, skaly). Vyskytuje sa od nížin a pahorkatín až po hornaté oblasti a náhorné plošiny (až do 4700 m n.m.) (Orta et al. 2014). Na Slovensku hniezdi sokol rároh v nížinách a priľahlých pohoriach do 800 m n.m. Hniezdne prostredie tvoria listnaté a zmiešané lesy, skalné steny, otvorená

krajina kultúrnej stepi a lužné lesy (Chavko 2002). Na okrajoch lesných porastov alebo vo vetrolamoch obsadzujú hniezda iných druhov vtákov (myšiak lesný, bocian biely, bocian čierny, volavka popolavá, krkavce, vrany), ale prijíma aj hniezdne podložky a polobúdky. V minulosti hniezdil bežne na skalách (napr. na Devíne, Chernel ex Ferienc 1977), v kolóniách volaviek (napr. Matoušek ex Ferienc 1977) či v hniezdach iných dravcov. V súčasnosti sa adaptoval na kultúrnu krajinu, kde vyhľadáva solitérne stromy, stromoradia a poľné lesíky. Prevažná časť populácie Slovenska hniezdi v búdkach.

Hniezdnymi biotopmi sokola sťahovavého sú oblasti v lesnom a horskom prostredí so skalnými svahmi a stenami s dostatkom dutín alebo lavíc pre umiestnenie hniezda (SOS/BirdLife 2013). Vo svete obýva veľmi rôznorodé biotopy. Hniezdi od tropických oblastí po studené morské oblasti, v horúcich alebo studených púštnych oblastiach. Mimo hniezdného obdobia bol sokol sťahovavý registrovaný prakticky všade vo svete, napr. aj mimo súvislej pevniny na lodiach v Tichom oceáne (White et al. 2015). Na Slovensku sú hniezdnymi biotopmi druhu vysoké skalnaté útvary v lesnom prostredí obvykle vzdialené od frekventovaných ciest a ľudských sídiel neďaleko otvorenej krajiny. Potravné biotopy predstavujú územia v pestrej krajine s mozaikou lesov, vŕd a poľnohospodárskej krajiny v nižších a stredných polohách (Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi muchárika malého sú zachovalé vysoké listnaté lesy, predovšetkým bukové a bukovo-jedľové porasty (SOS/BirdLife 2013). Vo svete hniezdi v lesných oblastiach, hlavne v zmiešaných opadavých lesoch, predovšetkým v bukových, menej v dubových lesoch. Na severe areálu sa vyskytuje v smrekových porastoch. Preferuje rozvoľnené vysoké stromy, s dostatkom podrastu a s otvorenými zónami v lesnom zápoji. Uprednostňuje holiny, paseky a oblasti v blízkosti vody. Počas mimohniezdného obdobia sa vyskytuje aj v hájoch, lesných monokultúrach, okrajoch, parkoch a záhradách s vysokými stromami. Počas ťahu bol registrovaný aj v kroví, na plantážach a v záhradách, často na vysokých stromoch, ale aj vo vysokom kroví v suchšej krajine a v saharských oázach (Taylor 2006). Na Slovensku patrí muchárik malý medzi druhy charakterizované ako indikátory zachovalosti prirodzených zmiešaných horských lesov. Obýva listnaté alebo zmiešané štruktúrne bohaté lesy vyššieho veku s dostatkom vhodných dutinových stromov. Preferuje najmä bukové lesy, ďalej hrabovo-bukové lesy, jedľa-bučiny a vyššie položené smrekovo-jedľovo-bukové porasty (Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi muchárika bielokrkého sú najmä listnaté, dubové a bukové lesy, menej zmiešané porasty, parky, staré sady s dostatkom dutín alebo búdok (SOS/BirdLife 2013). Vo svete obýva biotopy podobného charakteru. Uprednostňuje presvetlené lesy, lesné okraje, lužné lesy, otvorenú krajinu s roztrúsenými stromami, ako aj staré parky a aleje. Sekundárne sa vyskytuje aj v záhradách a sadoch. Vyžaduje staré stromy s dostatkom dutín, vysoko nad zemou. Preferuje opadavé listnaté lesy, vyskytuje sa v dubových, bukových, lipových a brezových lesoch. Na severe areálu je tiež v dubových a jaseňových lesoch s hustým podrastom liesky a hloha. V Rusku hniezdi tiež v hrabových lesoch, občas sa vyskytuje aj v borovicových porastoch. V porovnaní s muchárikom čiernohlavým (*Ficedula hypoleuca*) obsadzuje teplé, kontinentálnejšie prostredie (Taylor 2006). Na Slovensku hniezdi muchárik bielokrký v listnatých, menej zmiešaných lesoch s vyšším zastúpením listnatých stromov. Obýva staré pralesovité a prírode blízke porasty, napr. lužné lesy, bučiny, bukovo-jedľové a bukovo-smrekové porasty s dostatkom vhodných dutín na hniezdenie. Extrémne vysoké denzity dosahuje druh napr. v riedkych dubových lesoch so slabým podrastom a s dutinami (napr. pohorie Trábeč). Hniezdi aj v prostredí mestských parkov a záhrad (napr. Zvolen) (Krištín a Kropil 2002). V CHVÚ Slovenský kras hniezdi muchárik bielokrký v listnatých a zmiešaných lesoch na celom území. Hniezdný a potravný biotop druhu tvoria najmä listnaté (predovšetkým dubové a bukové) lesy, menej zmiešané porasty s dostatkom starých stromov s dutinami. Optimálna je absencia krovinej etáže v poraste. Najvyššiu denzitu v CHVÚ dosahuje na severo-západnom a severo-východnom svahu Plešivskej planiny a severe Silickej planiny, kde prevládajú listnaté lesné porasty staršie ako 81 rokov.

Hniezdnymi biotopmi strakoša obyčajného sú otvorené oblasti, extenzívne obhospodarované suchšie trávnaté plochy s roztúsenými krovínami, opustené poľnohospodárske pozemky, lesné okraje, záhrady, parky, sady a vojenské výcvikové priestory (SOS/BirdLife 2013). Vo svete vyžaduje slnečnú, suchú a teplú krajinu, zvyčajne s mierne svahovitým povrchom, s roztrúsenými drevinami, kríkmi a nízkymi stromami (1–3 m). Dôležitým komponentom potravného biotopu je nízka vegetácia, príp. obnažená pôda a dostatok konárov, ktoré slúžia ako vyhliadkové body k lovu (napr. konáre solitérnych stromov, krovín, stípov, línií elektrického vedenia a ploty). V poľnohospodárskej krajine obýva opustené zarastajúce oblasti, zarastené sady a záhrady, živé ploty a kroviny pozdĺž ciest a železníc. Častý je aj v oblastiach so stepným charakterom, napr. vo vojenských priestoroch alebo spálených lesoch, ale aj v lesných čistinách a smrekových plantážach. V západnej Európe sa vyskytuje často na extenzívnych pasienkoch, napr. v kopcovitých oblastiach alebo v stredných nadmorských výškach. Veľmi často loví v blízkosti poľných ciest, kde je ľahko dostupná potrava (napr. pravidelne kosené okraje ciest alebo holá pôda) a vyskytuje sa tu dostatok vyhliadkových bodov (stĺpy plotov, roztrúsené kroviny a nepokosená vegetácia ako útočisko pre korist'). Vyhýba sa veľmi suchým oblastiam, zriedkavý je aj v horských regiónoch. V zimoviskách v južných častiach Afriky obýva podobné biotopy, akými sú hniezdné biotopy (Yosef et al. 2012). Na Slovensku obýva strakoš obyčajný predovšetkým otvorenú poľnohospodársku krajinu s bohatou rozptýlenou zeleňou, najmä s krovínami. Preferuje lúky a pasienky s trnitými kríkmi (hloh, ruža šípová, trnka) v nižších a stredných polohách. Menej početný je na okrajoch lesov v intenzívne obrábanej krajine bez rozptýlenej zelene. Prechodne obýva aj väčšie rúbane v ranných štádiách zarastania. Menej hniezdi aj na okrajoch intravilánov, najmä v tichších oblastiach. Vyhýba sa súvislým zalesneným oblastiam, silne urbanizovaným územiám a polohám nad hornou hranicou lesa (Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi včelára lesného sú hlavne teplejšie oblasti listnatých lesov (hrabiny, dubiny, bučiny) v susedstve s lúkami a pasienkami so zastúpením rozptýlenej zelene, kde je dostatok jeho potravy - blanokrídleho hmyzu (Karaska a Danko 2002). Vo svete obýva biotopy podobného charakteru, preferuje najmä listnaté lesy, avšak vyskytuje sa aj v zmiešaných porastoch. V niektorých oblastiach svojho areálu hniezdi aj v ihličnatých lesoch (napr. Škandinávia, Veľká Británia). Obsadzuje aj rôzne biotopy v otvorenej alebo zalesnenej krajine, vrátane vresovísk a oblastí v poľnohospodárskej krajine. Predpokladá sa, že na hniezdenie vyžaduje nerušené miesta. V Afrike zimuje v sekundárnych lesných porastoch a iných husto zalesnených oblastiach (Orta et al. 2013). Hniezdnym prostredím na Slovensku sú lesy od luhov pri Latorici, Dunaji a Morave až po zmiešané a ihličnaté lesy centrálnej časti Západných Karpát. Obýva všetky lesnaté oblasti s priľahlou mozaikovou krajinou do približne 900–1000 m n.m. Vzhľadom na potravnú špecializáciu na blanokrídly hmyz mu najviac vyhovujú teplejšie a suchšie južné svahy. Optimálnym prostredím sú lesnaté nízke až stredne vysoké oblasti Karpát na okraji nížin. Preferuje viacetážové zmiešané porasty. Neobýva bezlesé oblasti a zriedkavý je aj v územiach s intenzívnou poľnohospodárskou výrobou s prevahou ornej pôdy (Karaska a Danko 2002, Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi žlny sivej sú staré listnaté, zmiešané, menej iličnaté lesy s dostupnými trávnatými biotopmi, kde vyhľadáva kolónie mravcov (SOS/BirdLife 2013). V Európe a Ázii preferuje druh rozvoľnenejšie lesné porasty v otvorenej krajine, napr. lužné lesy, parky, záhrady a sady. Spravidla sa vyskytuje v listnatých lesoch, avšak lokálne obýva aj borovicovo-dubové lesy (*Pinus-Quercus*), alebo rozvoľnené horské ihličnaté lesy so smrekovcom (*Larix*). V Európe sa hniezdné biotopy čiastočne prekrývajú s biotopmi žlny zelenej (*Picus viridis*), avšak žlna sivá preferuje viac lesný interiér. Vyhýba sa čistým ihličnatým porastom tajgového charakteru (napr. v strednej Sibíri), preferuje viac listnaté lesy (Winkler a Christie 2015). Na Slovensku obýva žlna sivá listnaté lesy, napr. bučiny, lužné lesy a staré brehové porasty pozdĺž vodných tokov, cintoríny, stromoradia, parky

v intravilánoch obcí a miest, ale aj skupiny stromov a solitéry v otvorenej krajine (Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi sovy dlhochvostej sú predovšetkým zmiešané a listnaté pralesovité porasty. V blízkosti hniezdisk sa nachádzajú otvorené plochy (napr. lúky, čistiny), kde loví. Vo svete obýva boreálne a zmiešané lesy s príľahlými močiarimi, čistinami a malými plochami. Často sa vyskytuje aj v blízkosti ľudských obydlií a v okolí pasienkov. Na južnej hranici svojho areálu (stredná Európa) je druh v horských oblastiach viazaný na listnaté lesy, najmä bučiny (*Fagus sylvatica*). Potravné biotopy zahrňajú okraje lesov, skupinky stromov, v zime je častá aj v otvorenej krajine, vrátane parkov a príležitostne aj v okolí dedín (Holt et al. 2015). Na Slovensku obýva sova dlhochvostá listnaté a zmiešané lesy stredných a vyšších polôh, avšak šíri sa aj do nižších polôh. Hniezdi aj v čistých smrečinách. Na viacerých miestach Slovenska je limitujúcim faktorom nedostatok hniezdných možností (dutiny). Preto v mnohých oblastiach páry obsadzujú aj búdky ako jednu z mála príležitostí v hospodárskych lesoch (SOS/BirdLife 2013).

Pôvodnými biotopmi prepelice poľnej sú stepi a lesostepi. V súčasnosti sú hniezdnymi biotopmi druhu najmä oblasti v otvorenej poľnohospodárskej krajine, napr. obilné polia, krmoviny, menej okopaniny, lúky a pasienky (Demko 2002). Vo svete obýva najmä otvorenú kultúrnu krajinu, roviny alebo miesta s mierne zvlneným povrchom. Podmienkou hniezdenia je prítomnosť hustej vegetácie, ktorá však nie je vyššia ako 1 m. V severo-východnej Tanzánii sa vyskytuje aj v menej narušených pasienkoch. Vyhýba sa holej pôde (McGowan et al. 2013). V podmienkach Slovenska hniezdi prepelica poľná najmä v agroceenózach. Vyskytuje sa napr. v obilných a repkových poliach, kde obzvlášť preferuje miesta s podrastom tráv, burín alebo krmovín. Najpočetnejšia je na lúkach, ktorými vystupuje až do horských polôh (napr. Hruštínska hoľa, cca 1100 m n. m., Kubínska hoľa, cca 1300 m n. m.). Zriedkavejšie ju možno zastihnúť aj v suchších častiach slatinných rašelinísk a vo väčších ruderaloch. Uprednostňuje otvorenejšiu krajinu. Menším plochám v lesoch sa vyhýba. Na druhej strane bola zastihnutá aj na rozľahlejších rúbaniach v rannom štádiu zarastania. Ďalej obsadzuje aj zaplavované a suché lúky, neobrábané trávnaté plochy (úhory), okraje mokradí a letiská. Počas migrácie sa vyskytuje aj v mestách; často ju možno počuť ozývať sa zo striech domov (Demko 2002; Hudec a Šťastný 2005; Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi krutohlava hnedého sú staré rozvoľnené listnaté lesy a okraje lesných porastov, porasty rozptýlenej stromovej vegetácie v otvorenej krajine, brehové porasty, poľné lesíky, väčšie sady a háje (Pavlík 2002a). Vo svete obýva biotopy podobného charakteru. Vyskytuje sa od rozvoľnených lesov, čistín, lesov s nízkym podrastom po krovité a opustené pasienky s roztrúsenými stromami. Obýva najmä slnečné a suchšie oblasti, vyhýba sa mokrej vegetácií a vyšším pohoriam. Hniezdi aj v rozvoľnených brehových porastoch, v presvetlenejších častiach hustejších zmiešaných alebo opadavých lesov a v lesných okrajoch. Obýva aj mladiny, aleje, plantáže, sady a väčšie záhrady. Lokálne sa vyskytuje aj v čistých porastoch borovice alebo smrekovca. Mimo obdobia hniezdenia obýva aj rozvoľnené suché lesy, krovité pasienky a záhrady. V južnej Ázii je typický v krovinách, húštinách a v poľnohospodárskej krajine. V južnej Európe prezimuje často v pobrežných mokradiach a v macchiách (Winkler et al. 2015). Na Slovensku druh hniezdi v otvorenej krajine so skupinami stromov, lesíkmi a alejami, v nie príliš hustých listnatých a zmiešaných lesoch, ojedinele v borovicových a smrekovo-borovicových lesoch. Podmienkou hniezdenia je dostatok stromových dutín a prítomnosť plôch bez vegetácie alebo s nízkou trávnatou vegetáciou a s dostatkom mravenísk (Pavlík 2002a, Hudec a Šťastný 2005).

Hniezdnymi biotopmi výrika lesného sú teplé, nízko položené oblasti – nížiny, kotliny a ich lemujúce pahorkatiny s mozaikovitou štruktúrou krajiny a s hojným výskytom veľkých druhov hmyzu (Danko a Sárossy 2002). Vyhýba sa súvislým lesom a extenzívne využívannej krajine. Vo svete hniezdi v otvorenej alebo čiastočne zalesnenej krajine s porastami listnatých stromov, vrátane parkov, sadov a plantáží. Vyskytuje sa aj v kultúrnej krajine s hájmi, vo

veľkých záhradách, lužných lesoch, alejách a v malých lesných plochách miest. V Rusku obýva zmiešané alebo rozvoľnené ihličnaté lesy a borievkové porasty (*Juniperus*). V Pakistane borievkové kroviny a porasty duba cezmínového (*Quercus ilex*) v suchej, kamenitej krajine. V afrických zimoviskách preferuje zalesnenú savanu a oblasti s vysokou trávou a krovinami alebo krovitú krajinu; napr. akáciové porasty v suchých riečnych korytách alebo husté bambusové porasty (Senegal) (Holt et al. 1999). Na Slovensku hniezdny biotop tvoria okraje riedkych lesov lemované extenzívne obrábanymi poľnohospodárskymi plochami, ďalej staré sady, parky, vinice a pasienky so solitérnymi stromami. Často obýva aj záhrady v intravilánoch obcí s dostatkom búľtavých stromov (Danko a Sárossy 2002).

1.6.2. Stručný popis predmetu ochrany

Predmetom ochrany Chráneného vtáčieho územia Slovenský kras je zachovanie biotopov druhov vtákov európskeho významu a zabezpečenie ich prežitia a rozmnožovania.

Slovenský kras je jedným z troch najvýznamnejších území pre hniezdenie penice jarabej (*Sylvia nisoria*), lelka lesného (*Caprimulgus europaeus*), skaliara pestrého (*Monticola saxatilis*) a pravidelne tu hniezdi viac ako 1 % národnej populácie bociana čierneho (*Ciconia nigra*), bučiaka trstového (*Botaurus stellaris*), ďatľa čierneho (*Dryocopus martius*), ďatľa bielochrbtého (*Dendrocopos leucotos*), ďatľa prostredného (*Dendrocopos medius*), hadiara krátkoprstého (*Circaetus gallicus*), chriašteľa bodkovaného (*Porzana porzana*), kane močiarnej (*Circus aeruginosus*), krutihlava hnedého (*Jynx torquilla*), muchárika bielokrkého (*Ficedula albicollis*), muchárika červenohrdlého (*Ficedula parva*), orla krikl'avého (*Aquila pomarina*), prepelice poľnej (*Coturnix coturnix*), sokola rároha (*Falco cherrug*), sokola sťahovavého (*Falco peregrinus*), sovy dlhochvostej (*Strix uralensis*), strakoša červenochrbtého (*Lanius collurio*), škovránka stromového (*Lullula arborea*), včelára lesného (*Pernis apivorus*), výra skalného (*Bubo bubo*), výrika lesného (*Otus scops*), žlny sivej (*Picus canus*).

V čase vymedzovania sústavy CHVÚ na Slovensku bolo CHVÚ Slovenský kras na Slovensku najvýznamnejším územím pre hniezdenie skaliara pestrého.

1.6.3. Hodnotenie stavu predmetu ochrany, stanovenie priorít ochrany

Pri zhodnotení stavu predmetu ochrany sa vychádzalo z hodnotenia priaznivého stavu druhov, ktoré sú predmetmi ochrany v jednotlivých CHVÚ na základe dát z monitoringu z rokov 2010-2012. Pre potreby hodnotenia stavu druhu je potrebné zohľadniť nielen stav populácie, ale aj biotopov a ohrození, preto sa pri hodnotení kritériá populácie, biotopov a ohrození uvádzajú v programe starostlivosti v celom rozsahu. Pre zhodnotenie napĺňania programu starostlivosti bude potrebné merať zmeny stavu druhov tými istými kritériami ako bol hodnotený ich stav v roku 2010-2012. Len takéto meranie stavu zabezpečí porovnateľné vyhodnotenie stavu pri neskoršom hodnotení. Z tohto dôvodu je nižšie uvedená pre každý predmet ochrany celá tabuľka hodnotenia priaznivého stavu v kapitole 1.6.3.1.

Stručné, súhrnné, celkové zhodnotenie stavu predmetov ochrany je uvedené v kapitole 1.6.3.2. a stanovenie cieľových stavov druhov je uvedené v kapitole 1.6.3.3. a osobitných záujmov u dotknutých druhov v kapitole 1.6.3.4.

1.6.3.1. Súčasný stav druhu

1.6.3.1.1. Definovanie priaznivého stavu penice jarabej (*Sylvia nisoria*) v Chránenom vtáčom území Slovenský kras

Rozšírenie, početnosť a charakteristika druhu

Hniezdne rozšírenie druhu je zaznamenané v celom chránenom vtáčom území. Hniezdne, potravné a migračné biotopy sú totožné. Hniezdna denzita je vyššia v hniezdných biotopoch lokalizovaných na úpätiach, po obvode krasových planín a v kotlinách medzi planinami v nadmorských výškach do 300 m (viac ako 2 páry/ 10 ha). Nižšia početnosť je v nadmorskej výškach od 450 do 600 m na krasových planinách s výnimkou Silickej planiny. Druh absentuje v biotopoch skalných lesostepí na svahoch s vysokým sklonom. Na ornitologickom stacionári Drienovec sú prvé prílety zaznamenávané po 20. apríli, väčšina populácie odletí do konca júla.

2. Definovanie stavu druhu penica jarabá (*Sylvia nisoria*)

Kritéria hodnotenia	PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
	A	B	C
	Dobry	priemerny	nepriaznivý
1.1. Populačná hustota/ veľkosť populácie	>2000 hniezdných párov/populačná hustota >2 HP/10 ha hniezdných biotopov	600–2000 hniezdných párov/populačná hustota 1–2 HP/10 ha hniezdných biotopov	<600 hniezdných párov/<1 HP/10 ha hniezdných biotopov
1.2. Populačný trend	Stúpol o viac ako 20 % od maxima priemerného stavu hniezdných párov/populačnej hustoty chápem vaše odôvodnenie a aj mu rozumiem, ale 5 ročné obdobie navrhol šéf projektu Dr. Karaska, podľa toho sa mali držať aj recenzenti, možno je to otázka na neho...pokiaľ on bude akceptovať vaše vysvetlenie, ja sa prispôbim	Stabilný alebo mierne stúpa (do 20 %) tu ale musí byť uvedené „od kedy“...(buď „od maxima“, alebo 5 rokov...)	Klesol o viac ako 20 % od minima priemerného stavu hniezdných párov/populačnej hustoty
1.3. Veľkosť areálu	Obsadené sú všetky vhodné hniezdne (?) v B aj C sú spomínané biotopy	Obsadených 80-100% vhodných hniezdných biotopov	Obsadených menej ako 80 % vhodných hniezdných biotopov
1.4. Areálový trend	Areál sa zväčšuje o viac ako 20% nevidím zmenený text ako bolo uvedené v „Stanovisku“...autor sa rozhodol ho úplne zmeniť...? čo sa týka časového obdobia, vid' 1.2	Areál je stabilný, mierne zmeny v rozsahu $\pm 20\%$	Areál sa znižuje o viac ako 20 %

Kritéria hodnotenia	PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV	
	A	B	C	
	Dobry	priemerny	nepriaznivý	
Biotop	2.1. Hniezdny, potravný a migračný biotop	Je zabezpečená ochrana pred výrubom drevín a krov v hniezdnom období (1. máj – 31. júl). Manažmentovými opatreniami je zabezpečené tlmenie/udržiavanie sukcesie v celom CHVÚ. Nedošlo k záberu hniezdných biotopov na stavby, infraštruktúru alebo zalesnením poľnohospodárskej pôdy.	Je zabezpečená ochrana pred výrubom drevín a krov v hniezdnom období (1. máj – 31. júl). Manažmentovými opatreniami je zabezpečené tlmenie/udržiavanie sukcesie aspoň na 60 % hniezdných biotopov v CHVÚ. Nedošlo k záberu hniezdných biotopov na stavby, infraštruktúru alebo zalesnením poľnohospodárskej pôdy.	Nie je zabezpečená ochrana pred výrubom v hniezdnom období (1. máj – 31. júl), alebo nie je zabezpečená na celom území CHVÚ. Manažmentovými opatreniami je zabezpečené tlmenie/udržiavanie sukcesie na menej ako 60% hniezdných biotopov. Došlo k záberu hniezdných biotopov na stavby, infraštruktúru alebo úmyselným zalesnením.
Ohrozenie	3.1. Biotop	V druhovej štruktúre hniezdného biotopu sa nenachádzajú žiadne invázne druhy rastlín (<i>Phalopia sp.</i> , <i>Robinia pseudoacacia</i> , <i>Ailanthus altissima</i>).	Štruktúru biotopov narušujú invázne druhy rastlín na menej ako 20% hniezdných biotopov (<i>Phalopia sp.</i> , <i>Robinia pseudoacacia</i> , <i>Ailanthus altissima</i>)	Štruktúru biotopov narušujú invázne druhy rastlín na viac ako 20% hniezdných biotopov (<i>Phalopia sp.</i> , <i>Robinia pseudoacacia</i> , <i>Ailanthus altissima</i>)

Hodnotiacia tabuľka

Kritérium		Stav*	Váha (0-3)	Dosiahnutá hodnota (Stav x váha)
P	pop. hustota / veľkosť populácie	2	3	6
	populačný trend	2	3	6
	veľkosť areálu	2	2	4
	areálový trend	2	2	4
B	hniezdny biotop	2	3	6
	potravný biotop	2	2	4
	migračný biotop	2	1	2
O	biotop	2	1	2
Dosiahnutá hodnota spolu:				34
Maximálna možná hodnota (\sum váh \times 3):				51

*Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod

Celkové vyhodnotenie (percentuálny podiel dosiahnutej hodnoty z možnej hodnoty): 67%

A	B	C
100–78 %	77–55 %	54–33 %
	x	

Komentár:

Celkový priaznivý stav penice jarabej je hodnotený stupňom B – priemerný priaznivý stav. Celoplošné systematické mapovanie v rokoch 2010 – 2012 prinieslo poznatky o aktuálnom rozšírení druhu a jeho populačnej hustote. Druh obýva biotopy v istom sukcesnom štádiu, preto správna miera/definovanie manažmentových opatrení je veľmi citlivou a odbornou záležitosťou. V území sa vyskytuje veľa lokalít, ktorých miera sukcesie významne pokročila smerom k lesu, správnou úpravou zásahov a ich následným využívaním by sa tieto lokality mohli stať hniezdnymi biotopmi peníc jarabých. Z ohrozenia za reálne považujeme hlavne v kotlinových častiach územia ohrozenie pôvodných biotopov inváznymi druhmi rastlín.

1.6.3.1.2. *Definovanie priaznivého stavu lelka lesného (Caprimulgus europaeus) v Chránenom vtáčom území Slovenský kras*

Rozšírenie, početnosť a charakteristika druhu

Lelek lesný v CHVÚ Slovenský kras preferuje otvorené nelesné biotopy, pasienky, čistiny s výskytom mladých riedkych porastov borovice lesnej alebo borovice čiernej, s výskytom lesných komplexov s dominantnými druhmi drevín buk, javor a dub, s minimálnym vyrušovaním človekom a krajinu s extenzívnym poľnohospodárstvom. Vyhýba sa urbanizovanému prostrediu sídiel, ako aj lokalitám s nadmerným pohybom osôb.

Lelek lesný je v CHVÚ Slovenský kras rozšírený rozptýlene s ťažiskom výskytu vo vhodných otvorených biotopoch v rámci lesných komplexov. Minimálne 3 teritória lelkov lesných sa nachádzajú v najjužnejšej časti orografického podcelku Silická planina blízko štátnych hraníc s Maďarskou republikou. Ďalšie 2 teritória sú na nelesných biotopoch západnej časti tohto podcelku a min. ďalšie 2 teritória sa nachádzajú v centrálnej časti orografického podcelku Silická planina. 4 teritória lelkov sa vyskytujú na severných úbočiach orografického podcelku Dolný vrch. V orografickom podcelku Plešivská planina a na jeho úbočiach sa nachádza minimálne 9 teritórií lelkov. Rozptýlene sa 3 teritória lelkov vyskytujú na úbočiach orografického podcelku Jasovská planina.

1. Definovanie priaznivého stavu druhu lelka lesného (Caprimulgus europaeus)

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A dobrý	B priemerný	C nepriaznivý
populácia	1.1. Populačná hustota	Populačná hustota >8,7 HP/100 km ² v CHVÚ za obdobie 5 rokov	Populačná hustota 5,2 -8,7 HP/100 km ² v CHVÚ za obdobie 5 rokov	Populačná hustota < 5,2 HP/100 km ² v CHVÚ za obdobie 5 rokov
	1.2. Populačný trend	Populácia je progresívna, stúpa o viac ako 20 % v priebehu 5 rokov	Populácia je stabilná na úrovni fluktuácie so zmenami ±20 % v priebehu 5 rokov	Populácia klesá o viac ako 20 % v priebehu 5 rokov

Kritériá hodnotenia	PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV	
	A dobrý	B priemerný	C nepriaznivý	
1.3. Veľkosť areálu	V rámci CHVÚ mimo sídiel je zachovaná mozaiková, diferencovaná krajina, ktorá pozostáva z lesného porastu, v rámci ktorého sa vyskytujú nezalesnené plochy (čistiny, rúbaniská, pasienky) o samostatnej ploche nad 7 ha na každých 2 km ² lesného porastu	V rámci CHVÚ mimo sídiel je zachovaná mozaiková, diferencovaná krajina, ktorá pozostáva z lesného porastu, v rámci ktorého sa vyskytujú nezalesnené plochy (čistiny, rúbaniská, pasienky) o samostatnej ploche 2 - 7 ha na každých 2 – 6 km ² lesného porastu	V rámci CHVÚ mimo sídiel je zachovaná mozaiková, diferencovaná krajina, ktorá pozostáva z lesného porastu, v rámci ktorého sa vyskytujú nezalesnené plochy (čistiny, rúbaniská, pasienky) o samostatnej ploche menšej ako 2 ha na každých viac ako 6 km ² lesného porastu	
1.4. Areálový trend	V priebehu 5 rokov je zachovaná výmera mozaikovitej krajiny (lesných porastov a nezalesnených plôch) na planinách	V priebehu 5 rokov je plocha mozaikovitej krajiny zmenšená maximálne do 40 % na planinách v prospech zarastených plôch	V priebehu 5 rokov je plocha mozaikovitej krajiny zmenšená o viac ako 40 % v prospech zarastených plôch	
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Mozaiková krajina pozostávajúca z lesného porastu o veľkosti min. 160 ha/teritórium, v ktorom sa nachádzajú otvorené plochy vo forme čistín, rúbanísk a/alebo pasienkov o ich celkovej výmere 40 – 50 %, s výskytom vysokých solitérnych drevín v počte nad 7/ha	Mozaiková krajina pozostávajúca z lesného porastu o veľkosti min. 160 ha/teritórium, v ktorom sa nachádzajú otvorené plochy vo forme čistín, rúbanísk a/alebo pasienkov o ich celkovej výmere 20 - 40 %, s výskytom vysokých solitérnych drevín v počte 3 - 7/ha	Takmer súvislý lesný porast o veľkosti min. 160 ha/teritórium, v ktorom sa nachádzajú otvorené plochy vo forme čistín, rúbanísk a/alebo pasienkov o ich celkovej výmere menšej ako 20 %, s výskytom solitérnych drevín v počte menej ako 3
	2.2. Potravný biotop a biotop významný počas migrácie	Mozaiková krajina pozostávajúca z lesného porastu o veľkosti min. 160 ha/teritórium, v ktorom sa nachádzajú otvorené plochy vo forme čistín, rúbanísk a/alebo pasienkov o ich celkovej výmere 40 – 50 %, s výskytom vysokých solitérnych drevín v počte nad 7/ha	Mozaiková krajina pozostávajúca z lesného porastu o veľkosti min. 160 ha/teritórium, v ktorom sa nachádzajú otvorené plochy vo forme čistín, rúbanísk a/alebo pasienkov o ich celkovej výmere 20 - 40 %, s výskytom vysokých solitérnych drevín v počte 3 - 7/ha	Takmer súvislý lesný porast o veľkosti min. 160 ha/teritórium, v ktorom sa nachádzajú otvorené plochy vo forme čistín, rúbanísk a/alebo pasienkov o ich celkovej výmere menšej ako 20 %, s výskytom solitérnych drevín v počte menej ako 3

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A dobrý	B priemerný	C nepriaznivý
ohrozenia	3.1. Populácia	Na lesnom pôdnom fonde dochádza k ťažbe a inému hospodáreniu v lesoch len v mimohniezdnom období (1.9. – 15.4.), mimo lesného pôdneho fondu dochádza k výrubom drevín a čisteniu pasienkov len v mimovegetačnom období (1.10. – 31.3.) za obdobie 5 rokov	Na lesnom pôdnom fonde dochádza k ťažbe len v mimohniezdnom období (1.9. – 15.4.), iné hospodárenie v lesoch ale prebieha celoročne, mimo lesného pôdneho fondu dochádza k výrubom drevín a čisteniu pasienkov najmä v mimovegetačnom období (1.10. – 31.3.) za obdobie 5 rokov	Na lesnom pôdnom fonde dochádza k ťažbe a inému hospodáreniu v lesoch celoročne bez obmedzenia, mimo lesného pôdneho fondu dochádza k výrubom drevín a čisteniu pasienkov celoročne bez obmedzenia za obdobie 5 rokov
	3.2. Biotop	Za obdobie 5 rokov mozaiková krajina pozostávajúca z lesného porastu, v ktorom sa nachádzajú otvorené plochy o ich celkovej výmere 40 %, zostáva zachovaná, nedochádza k zalesňovaniu nelesných biotopov, na otvorených plochách sa nachádzajú solitérne dreviny	Za obdobie 5 rokov mozaiková krajina pozostávajúca z lesného porastu, v ktorom sa nachádzajú otvorené plochy o ich celkovej výmere 20 - 39 %, zostáva zachovaná, dochádza k zalesňovaniu/zárastu otvorených plôch do 50 % ich pôvodnej plochy	Za obdobie 5 rokov vzniká takmer súvislý lesný porast, v ktorom sa nachádzajú otvorené plochy o ich celkovej výmere menšej ako 20 %, dochádza k zalesňovaniu/zárastu otvorených plôch na ploche väčšej ako 50 % ich pôvodnej plochy, na otvorených plochách sa nenachádzajú solitérne dreviny

Hodnotiacia tabuľka:

Kritérium		Stav*	Váha (0-3)	Dosiahnutá hodnota (Stav x váha)
P	pop. hustota / veľkosť populácie	2	3	6
	populačný trend	2	3	6
	veľkosť areálu	2	2	4
	areálový trend	2	2	4
B	hniezdny biotop	2	3	6
	potravný a migračný biotop	2	2	4
O	populácia	2	3	6
	biotop	1	1	1
Dosiahnutá hodnota spolu:				37
Maximálna možná hodnota (\sum váh \times 3):				57

*Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod

Celkové vyhodnotenie (percentuálny podiel dosiahnutej hodnoty z možnej hodnoty): 65 %

A	B	C
100 – 78 %	77 – 55 %	54 – 33 %
	X	

Komentár k vyhodnoteniu priaznivého stavu

Populácia druhu *Caprimulgus europaeus* sa v súčasnosti v CHVÚ Slovenský kras nachádza v priemernom priaznivom stave (B). V CHVÚ bolo počas mapovania hniezdných teritórií lokalizovaných celkovo 23 potenciálne hniezdiacich párov, pričom charakter mozaikovej krajiny Slovenského krasu s množstvom pasienkov a otvorených plôch v lesných porastoch naznačuje, že by v CHVÚ potenciálne mohlo zahniezdiť o 1/3 viac párov. Populačný trend ako aj areálový trend je v súčasnosti charakterizovaný stavom 2. Zlepšil by sa v prípade riadneho čistenia pasienkov od náletov drevín a krovín, obhospodarovaním lúk, udržiavaním otvorených plôch v CHVÚ (pasienkov, lúk, nelesných enkláv v lesných porastoch). Rovnako kritériá biotop a ohrozenie sú charakterizované stavom 2, kedy na jednej strane najmä v orografickom podcelku Plešivská planina, časti podcelku Silická planina dochádza k značnému zarastaniu nelesných plôch a tým k strate vhodných potravných biotopov. Na druhej strane v hospodárskych lesoch CHVÚ dochádza k intenzívnej lesohospodárskej činnosti a strate potenciálnych hniezdných možností pre druh, ako aj k vyrúšovaniu jedincov a hniezdiacich párov.

1.6.3.1.3. *Definovanie priaznivého stavu škovránka stromového (Lullula arborea) v Chránenom vtáčom území Slovenský kras*

1. Rozšírenie, početnosť a charakteristika druhu v CHVÚ

V CHVÚ Slovenský kras škovránok stromový nebol doteraz cielene mapovaný. Čiastkové výsledky sú k dispozícii z monitoringu a mapovania iných výberových druhov územia v rámci projektu ŠF Vtáky 1, kde bol ich výskyt zaznamenaný, avšak mapovania neprebíhali v období ideálnom na monitoring druhu, takže výsledky môžu byť čiastočne skreslené.

Škovránok stromový hniezdi na území na lúkach a pasienkoch s mozaikovitou nelesnou drevinnou vegetáciou, prípadne v blízkosti lesov na krasových planinách, ich úpätiach a kotlinách medzi planinami. V roku 2004 sa počet hniezdiacich párov pohyboval od 50 do 90, priemerný počet hniezdiacich párov na území je 70. Počas monitoringu ŠF Vtáky 1 boli jedince zaznamenané na Plešivskej a Silickej planine a Hornom vrchu. 16. 9. 2011 bol jeden jedinec odchytený a okružkovaný na ornitologickom stacionári Drienovec.

2. Definovanie stavu *Lullula arborea* v danom CHVÚ:

Kritériá hodnotenia	PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
	A dobrý	B priemerný	C nepriaznivý
populácia 1.1. Veľkosť populácie/populačná hustota	> 90 hniezdných párov / populačná hustota > 6 HP/km ² vhodných biotopov (viď. bod 2.1.)	90 - 50 hniezdných párov / populačná hustota 3–6 HP/km ² vhodných biotopov (viď. bod 2.1.)	< 50 hniezdných párov / populačná hustota < 3 HP/km ² vhodných biotopov (viď. bod 2.1.)

Kritériá hodnotenia	PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV	
	A dobrý	B priemerný	C nepriaznivý	
1.2. Populačný trend	Stúpajúci o viac ako 20 % za obdobie 5 rokov	Stabilný, na úrovni prirodzenej fluktuácie so zmenami ± 20 % za obdobie 5 rokov	Klesajúci o viac ako 20 % za obdobie 5 rokov	
1.3. Veľkosť areálu	Výskyt druhu v hniezdnom období na viac ako 60 % TTP územia CHVÚ.	Výskyt druhu v hniezdnom období na 40 – 60 % TTP územia CHVÚ.	Výskyt druhu v hniezdnom období na menej ako 40 % TTP územia CHVÚ	
1.4. Areálový trend	Areál sa zväčšuje o viac ako 20 % za obdobie 5 rokov	Areál je stabilný, mierne zmeny sú v rozsahu ± 20 % za obdobie 5 rokov	Areál sa znižuje o viac ako 20 % za obdobie 5 rokov	
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Vhodnými spôsobmi hospodárenia a manažmentových zásahov (extenzívne pasenie hospodárskych zvierat resp. vo výnimočných prípadoch aj kosenie (pri ktorom výška kosačky nastavená na viac ako 10 cm, aby nedošlo k vykoseniu mláďat), aplikácia chemických látok na TTP obmedzené na obdobie mimo 1. 3. – 15. 7., je zachovaná rozptýlená nelesná drevinová vegetácia (hlavne borievka a krovinná vegetácia, solitéry na ploche min. 15 % z rozlohy TTP – na každom LPIS dieľci) je obhospodarovaných viac ako 60 % rozlohy TTP v CHVÚ	Vhodnými spôsobmi hospodárenia a manažmentových zásahov (extenzívne pasenie hospodárskych zvierat resp. vo výnimočných prípadoch aj kosenie, (pri ktorom výška kosačky nastavená na viac ako 10 cm, aby nedošlo k vykoseniu mláďat), aplikácia chemických látok na TTP obmedzené na obdobie mimo 1. 3. – 15. 7., je zachovaná rozptýlená nelesná drevinová vegetácia (hlavne borievka a krovinná vegetácia, solitéry na ploche min. 15 % z rozlohy TTP – na každom LPIS dieľci) je obhospodarovaných 40 - 60 % rozlohy TTP v CHVÚ.	Vhodnými spôsobmi hospodárenia a manažmentových zásahov (extenzívne pasenie hospodárskych zvierat resp. vo výnimočných prípadoch aj kosenie, (pri ktorom výška kosačky nastavená na viac ako 10 cm, aby nedošlo k vykoseniu mláďat), aplikácia chemických látok na TTP obmedzené na obdobie mimo 1. 3. – 15. 7., je zachovaná rozptýlená nelesná drevinová vegetácia (hlavne borievka a krovinná vegetácia, solitéry na ploche min. 15 % z rozlohy TTP – na každom LPIS dieľci) je obhospodarovaných menej ako 40 % rozlohy TTP v CHVÚ

Kritériá hodnotenia	PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
	A dobrý	B priemerný	C nepriaznivý
2.2. Potravný biotop	Vhodnými spôsobmi hospodárenia a manažmentových zásahov (extenzívne pasenie hospodárskych zvierat resp. vo výnimočných prípadoch aj kosenie, (pri ktorom výška kosačky nastavená na viac ako 10 cm), aplikácia chemických látok na TTP obmedzené na obdobie mimo 1. 3. – 15. 7., je zachovaná rozptýlená nelesná drevinová vegetácia (hlavne borievka a krovinná vegetácia, solitéry na ploche min. 15 % z rozlohy TTP – na každom LPIS dieľci) je obhospodarovaných viac ako 60 % rozlohy TTP v CHVÚ.	Vhodnými spôsobmi hospodárenia a manažmentových zásahov (extenzívne pasenie hospodárskych zvierat resp. vo výnimočných prípadoch aj kosenie, (pri ktorom výška kosačky nastavená na viac ako 10 cm), aplikácia chemických látok na TTP obmedzené na obdobie mimo 1. 3. – 15. 7., je zachovaná rozptýlená nelesná drevinová vegetácia (hlavne borievka a krovinná vegetácia, solitéry na ploche min. 15 % z rozlohy TTP – na každom LPIS dieľci) je obhospodarovaných 40 – 60 % rozlohy TTP v CHVÚ.	Vhodnými spôsobmi hospodárenia a manažmentových zásahov (extenzívne pasenie hospodárskych zvierat resp. vo výnimočných prípadoch aj kosenie, (pri ktorom výška kosačky nastavená na viac ako 10 cm), aplikácia chemických látok na TTP obmedzené na obdobie mimo 1. 3. – 15. 7., je zachovaná rozptýlená nelesná drevinová vegetácia (hlavne borievka a krovinná vegetácia, solitéry na ploche min. 15 % z rozlohy TTP – na každom LPIS dieľci) je obhospodarovaných menej ako 40 % rozlohy TTP v CHVÚ.
2.3. Migračný biotop	Vhodnými spôsobmi hospodárenia a manažmentových zásahov (viď. bod 2.1., aplikácia chemických látok na TTP je obmedzené aj v období od 1. 3. do 30. 10.) je obhospodarovaných viac ako 60 % rozlohy TTP v CHVÚ	Vhodnými spôsobmi hospodárenia a manažmentových zásahov (viď. bod 2.1., aplikácia chemických látok na TTP je obmedzené aj v období od 1. 3. do 30. 10.) je obhospodarovaných 40 - 60 % rozlohy TTP v CHVÚ	Vhodnými spôsobmi hospodárenia a manažmentových zásahov (viď. bod 2.1., aplikácia chemických látok na TTP je obmedzené aj v období od 1. 3. do 30. 10.) je obhospodarovaných menej ako 40 % rozlohy TTP v CHVÚ
ohrozenia 3.1. Populácia	V hniezdnom období (od 1. 3. do 15. 7.) sa na TTP neaplikujú chemické látky. V prípade kosenia TTP skôr ako 15. 7. je výška kosačky nastavená na výšku aspoň 10 cm.	V hniezdnom období (od 1. 3. do 15. 7.) sa chemické látky aplikujú na maximálne na 20 % výmery TTP. V prípade kosenia TTP skôr ako 15. 7. je výška kosačky nastavená na výšku aspoň 10 cm aspoň na 50 % kosených plôch.	V hniezdnom období (od 1. 3. do 15. 7.) sa chemické látky aplikujú na viac ako 20 % výmery TTP. V prípade kosenia TTP skôr ako 15. 7. je výška kosačky nastavená na výšku aspoň 10 cm na menej ako 50 % kosených plôch.

Kritériá hodnotenia	PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
	A dobrý	B priemerný	C nepriaznivý
3.2. Hniezdny biotop	Sukcesiou alebo celoplošným výrubom nelesnej drevinovej vegetácie je ohrozených najviac 20 % rozlohy hniezdného biotopu. V druhovej štruktúre hniezdného biotopu sa nenachádzajú žiadne invázne druhy rastlín (Phalopia sp. Robinia sp.).	Sukcesiou alebo celoplošným výrubom nelesnej drevinovej vegetácie je ohrozených najviac 20 % rozlohy hniezdného biotopu. Štruktúru biotopov narušujú invázne druhy rastlín na menej ako 20 % hniezdných biotopov (Phalopia sp. Robinia sp.).	Sukcesiou alebo celoplošným výrubom nelesnej drevinovej vegetácie je ohrozených viac ako 20 % rozlohy hniezdného biotopu. Štruktúru biotopov narušujú invázne druhy rastlín na viac ako 20 % hniezdných biotopov (Phalopia sp. Robinia sp.).

Hodnotiaca tabuľka: musí byť vyplnená, lebo je to predmetom dohody

Kritérium		Stav*	Váha (0-3)	Dosiahnutá hodnota (Stav x váha)
P	veľkosť populácie / pop. hustota	1	3	3
	populačný trend	1	3	3
	veľkosť areálu	1	2	2
	areálový trend	1	2	2
B	hniezdny biotop	2	3	6
	potravný biotop	2	2	4
	migračný biotop	2	1	2
O	populácia	2	3	6
	biotop	2	1	2
Dosiahnutá hodnota spolu:				30
Maximálna možná hodnota (\sum váh \times 3):				60

*Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod

Celkové vyhodnotenie (percentuálny podiel dosiahnutej hodnoty z možnej hodnoty):

A	B	C
100 – 78 %	77 – 55 %	54 – 33 %
		50 %

O veľkosti populácie škovránka stromového na území je momentálne k dispozícii len malý počet údajov. Na ich základe je stav druhu v CHVÚ Slovenský kras predbežne vyhodnotený ako nepriaznivý. Po získaní presných údajov o jeho výskyte a početnosti na území pomocou monitoringu podľa vhodnej metodiky bude nutné jeho stav na území prehodnotiť.

1.6.3.1.4. Definovanie priaznivého stavu skaliera pestrého (*Monticola saxatilis*)
v Chránenom vtáčom území Slovenský kras

V súčasnosti skalier pestrý na území chvú nehniezdi. Posledné teritoriálne samce boli zaznamenané v roku 2008 v lome Včeláre, Gombasek a Hostovce. Súčasná hniezdna populácia je 0 hniezdných párov. Populačné kritériá ako aj populačný trend sú hodnotené stupňom C – nepriaznivý stav. Predpokladáme, že došlo ku zániku populácie na severnej hranici areálu v centrálnej a východnej Európe. Aj vzhľadom k tomu, že charakter hniezdných a potravných biotopov sa za posledných 10 rokov výrazne nezmenil – preto hodnotenie biotopu hodnotíme úrovňou B – priemerný. Celkový priaznivý stav skaliera pestrého v území je hodnotený stupňom C – nepriaznivý stav.

1.6.3.1.5. Definovanie priaznivého stavu chriašťa bodkovaného (*Porzana porzana*)
v Chránenom vtáčom území Slovenský kras

1. Rozšírenie, početnosť a charakteristika druhu v CHVÚ

Z CHVÚ Slovenský kras je k dispozícii len veľmi málo údajov o jeho výskyte. Hniezdny, potravný a migračný biotop druhu je totožný. V roku 1994 sa jeho početnosť na Veľkom jazere Hrhovských rybníkov odhadovala na 5 – 10 párov, odvtedy sa však rozloha vhodných biotopov na lokalite výrazne znížila. V roku 2004 sa jeho početnosť na území CHVÚ odhadovala na priemerne 2 páry. 13. 8. 2009 bol jeden jedinec odchytený na Ornitologickom stacionári Drienovec a 13. 4. 2013 tu bol zaznamenaný intenzívne sa ozývajúci jedinec, v oboch prípadoch išlo s najväčšou pravdepodobnosťou o migrujúce jedince.

2. Definovanie stavu *Porzana porzana* v danom CHVÚ

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A dobrý	B priemerný	C nepriaznivý
populácia	1.1. Veľkosť populácie	Viac ako 3 hniezdne páry	2 - 3 hniezdne páry	Menej ako 2 hniezdne páry
	1.2. Populačný trend	Počet hniezdných párov stúpa o aspoň 1 hniezdny pár za obdobie 5 rokov	Počet hniezdných párov je stabilný za obdobie 5 rokov.	Počet hniezdných párov klesá o aspoň 1 za obdobie 5 rokov.
	1.3. Veľkosť areálu	Viac ako 3 hniezdne lokality	2 – 3 hniezdne lokality	Menej ako 2 hniezdne lokality
	1.4. Areálový trend	Počet hniezdných lokalít stúpa o aspoň 1 za obdobie 5 rokov	Počet hniezdných lokalít je stabilný za obdobie 5 rokov	Počet hniezdných lokalít sa znižuje za obdobie 5 rokov

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A dobrý	B priemerný	C nepriaznivý
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Maximálne na 20 % hniezdných biotopov (pobrežné oblasti vodných nádrží, prípadne kanálov, pomaly tečúcich vodných tokov a plytké močiare s hustou litorálnou vegetáciou s porastmi ostríc, chrastice, prasličky a trstiny s plytkou vodou s hĺbkou 5 – 10 cm) dochádza k nevhodným aktivitám (aplikácia chemických látok na území, likvidácia litorálnej vegetácie stojatých vôd, vyhrňovanie dna, záber územia na stavby, infraštruktúru a iné, manipulácia s výškou vodnej hladiny v hniezdnom období, vysušovanie územia)	Na 20 – 40 % hniezdných biotopov (pobrežné oblasti vodných nádrží, prípadne kanálov, pomaly tečúcich vodných tokov a plytké močiare s hustou litorálnou vegetáciou s porastmi ostríc, chrastice, prasličky a trstiny s plytkou vodou s hĺbkou 5 – 10 cm) dochádza k nevhodným aktivitám (aplikácia chemických látok na území, likvidácia litorálnej vegetácie stojatých vôd, vyhrňovanie dna, záber územia na stavby, infraštruktúru a iné, manipulácia s výškou vodnej hladiny v hniezdnom období, vysušovanie územia)	Na viac ako 40 % hniezdných biotopov (pobrežné oblasti vodných nádrží, prípadne kanálov, pomaly tečúcich vodných tokov a plytké močiare s hustou litorálnou vegetáciou s porastmi ostríc, chrastice, prasličky a trstiny s plytkou vodou s hĺbkou 5 – 10 cm) dochádza k nevhodným aktivitám (aplikácia chemických látok na území, likvidácia litorálnej vegetácie stojatých vôd, vyhrňovanie dna, záber územia na stavby, infraštruktúru a iné, manipulácia s výškou vodnej hladiny v hniezdnom období, vysušovanie územia)
	2.2. Potravný biotop	Ako bod 2.1.	Ako bod 2.1.	Ako bod 2.1
	2.3. Biotopy dôležité počas migrácie a translokácie	Maximálne na 20 % migračných biotopov (vypustené dná rybníkov a ďalšie ako hniezdne a potravné biotopy, vid'. bod. 2.1.) dochádza k nevhodným aktivitám (vid' bod 2.1.)	Na 20 – 50 % migračných biotopov (vypustené dná rybníkov a ďalšie ako hniezdne a potravné biotopy, vid'. bod. 2.1.) dochádza k nevhodným aktivitám (vid' bod 2.1.)	Na viac ako 50 % migračných biotopov (vypustené dná rybníkov a ďalšie ako hniezdne a potravné biotopy, vid'. bod. 2.1.) dochádza k nevhodným aktivitám (vid' bod 2.1.)
ohrozenia	3.1. Stupeň ohrozenia druhu (prenasledovanie, vyrušovanie)	Žiadne hniezdisko (alebo menej ako 20 % hniezdisk, ak celkový počet hniezdisk presiahne 5) a tým ani jedince nachádzajúce sa na lokalite nie sú ohrozené aplikáciou insekticídov a herbicídov a/alebo manipuláciou výšky vodnej hladiny v hniezdnom období (15. 4. – 15. 8.)	1 hniezdisko (alebo najviac 20 – 30 % hniezdisk, ak celkový počet hniezdisk presiahne 5) a tým aj jedince nachádzajúce sa na lokalite sú ohrozené aplikáciou insekticídov a herbicídov a/alebo manipuláciou výšky vodnej hladiny v hniezdnom období (15. 4. – 15. 8.)	Viac ako 1 hniezdisko (alebo viac ako 30 % hniezdisk, ak celkový počet hniezdisk presiahne 5) a tým aj jedince nachádzajúce sa na lokalite sú ohrozené aplikáciou insekticídov a herbicídov a/alebo manipuláciou výšky vodnej hladiny v hniezdnom období (15. 4. – 15. 8.)

Kritériá hodnotenia	PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
	A dobrý	B priemerný	C nepriaznivý
3.2. Stupeň ohrozenia hniezdneho biotopu	Žiadne hniezdisko (alebo menej ako 20 % hniezdisk, ak celkový počet hniezdisk presiahne 5) nie je ohrozené nevhodnými aktivitami (viď. bod 2.1.)	1 hniezdisko (alebo najviac 20 – 30 % hniezdisk, ak celkový počet hniezdisk presiahne 5) je ohrozené nevhodnými aktivitami (viď. bod 2.1.)	Viac ako 1 hniezdisko (alebo viac ako 30 % hniezdisk, ak celkový počet hniezdisk presiahne 5) je ohrozené nevhodnými aktivitami (viď. bod 2.1.)
3.3. Stupeň ohrozenia migračného biotopu	Menej ako 20 % plochy biotopov je ohrozených vysúšaním, likvidáciou vegetácie a/alebo zabráním územia na stavby, infraštruktúru a iné	20-50 % plochy biotopov je ohrozených vysúšaním, likvidáciou vegetácie a/alebo zabráním územia na stavby, infraštruktúru a iné	Nad 50 % plochy biotopov je ohrozených vysúšaním, likvidáciou vegetácie a/alebo zabráním územia na stavby, infraštruktúru a iné

Hodnotiacia tabuľka:

Kritérium		Stav*	Váha (0-3)	Dosiahnutá hodnota (Stav x váha)
P	veľkosť populácie	1	3	3
	populačný trend	1	2	2
	veľkosť areálu	1	3	3
	areálový trend	1	3	3
B	hniezdny biotop	2	3	6
	potravný biotop	2	2	4
	biotopy migrácie a translokácie	2	1	2
O	druhu	1	1	1
	hniezdneho biotopu	1	3	3
	migračného biotopu	2	2	4
Dosiahnutá hodnota spolu:				29
Maximálna možná hodnota ($\sum \text{váh} \times 3$):				69

*Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod

Celkové vyhodnotenie (percentuálny podiel dosiahnutej hodnoty z možnej hodnoty):

A	B	C
100 – 78 %	77 – 55 %	54 – 33 %
		42 %

O výskyte chriašťa bodkovaného na území je zatiaľ k dispozícii len minimálne množstvo údajov. Na ich základe je stav druhu v CHVÚ Slovenský kras predbežne vyhodnotený ako

nepriaznivý. Po získaní presných údajov o jeho výskyte a početnosti na území pomocou monitoringu podľa vhodnej metodiky bude nutné jeho stav na území prehodnotiť.

1.6.3.1.6. Definovanie priaznivého stavu orla krikľavého (*Aquila pomarina*) v Chránenom vtáčom území Slovenský kras

Súčasná veľkosť populácie je 10 párov, čo je o dva páry viac ako v čase vytvárania sústavy chvú. Aj preto je trend odhadovaný ako stabilný. Populačné kritériá sú tak hodnotené stupňom A – priaznivý stav. Zmenám v kvalite hniezdných biotopov nedošlo vďaka cielenej ochrane. Podstatná časť lovných biotopov sa však nachádza mimo územia chvú. Ohrozením tu je predovšetkým pestovanie nevhodných plodín a zámer výstavby infraštruktúry – rýchlostnej cesty. Z celkového pohľadu, ale možno hodnotiť stav biotopov stupňom B a tak aj celkový priaznivý stav orla krikľavého v území je hodnotený stupňom B – priemerný, priaznivý stav.

1.6.3.1.7. Definovanie priaznivého stavu bučiaka trstového (*Botaurus stellaris*) v Chránenom vtáčom území Slovenský kras

Súčasná veľkosť populácie je 1-2 páry. Pôvodná populácia bučiaka na sústave Hrhovských rybníkoch vyhynula v čase vytvárania sústavy chvú po úplnom zničení hniezdného biotopu aplikáciou chemických látok. Ako hniezdič sa bučiak vrátil do územia na inú lokalitu – Turniansky rybník a to po roku 2012, keď došlo k zmene režimu obhospodarovania tejto lokality. Z tohoto pohľadu veľkosť populácie ako aj populačný trend pre silné výkyvy hodnotíme stupňom C – nepriaznivý stav. Rovnako tak aj zničenie pôvodného potravného a hniezdného biotopu na Hrhovských rybníkoch – bez vhodného porastu makrofytov čiastočne nahradili biotopy na Turnianskom rybníku, preto môžeme stav biotopov hodnotiť stupňom B – priemerný, priaznivý stav. Ale celkový priaznivý stav bučiaka trstového vzhľadom na neustály antropický tlak na jedinú hniezdnu lokalitu v území chvú hodnotíme stupňom C - nepriaznivý stav.

1.6.3.1.8. Definovanie priaznivého stavu výra skalného (*Bubo bubo*) v Chránenom vtáčom území Slovenský kras

Súčasná veľkosť populácie je 11 párov, čo je približne na rovnakej úrovni ako v čase vytvárania sústavy chvú. Aj preto je trend odhadovaný ako stabilný. Populačné kritériá sú tak hodnotené stupňom B – priemerný, priaznivý stav. Zmenám v kvalite biotopov dochádza lokálne zarastaním a prirodzenou sukcesiou, Tretina párov hniezdi v činných alebo opustených lomoch. Najčastejšie zaznamenaným ohrozením sú kolízie s dopravou. Z celkového pohľadu, ale možno hodnotiť stav biotopov stupňom B a tak aj celkový priaznivý stav výra skalného v území je hodnotený stupňom B – priemerný, priaznivý stav.

1.6.3.1.9. Definovanie priaznivého stavu bociana čierneho (*Ciconia nigra*) v Chránenom vtáčom území Slovenský kras

Súčasná veľkosť populácie je 3-5 párov, čo je približne na polovičnej úrovni ako v čase vytvárania sústavy chvú. Aj preto je trend odhadovaný ako dlhodobý klesajúci. Populačné kritériá sú tak hodnotené stupňom C – nepriaznivý stav. Od vyhlásenia sústavy chvú došlo postupne k opusteniu a zániku všetkých známych hniezdísk. V potravných biotopoch došlo k zníženiu potravného ponuky. Z celkového pohľadu, ale možno hodnotiť stav biotopov stupňom B. Celkový priaznivý stav bociana čierneho v území je hodnotený stupňom C – nepriaznivý stav.

1.6.3.1.10. *Definovanie priaznivého stavu hadiara krátkoprstého (Circaetus gallicus)*
v Chránenom vtáčom území Slovenský kras

V súčasnosti hniezdi v území 0-1 pár hadiara krátkoprstého. Populačné kritériá sú hodnotené stupňom C – nepriaznivý stav. V porovnaní so stavom v čase tvorby sústavy chvú zaniklo hniezdisko v centrálnej časti územia. Posledný pár využíva územie chvú pravdepodobne iba ako lovisko. Na populáciu hadiara majú s najväčšou pravdepodobnosťou vplyv globálne populačné faktory. Biotopy hadiara hniezdne ako aj potravné sú hodnotené na priemernej úrovni stupňom – B. Celkový priaznivý stav hadiara krátkoprstého v území je hodnotený stupňom C – nepriaznivý stav.

1.6.3.1.11. *Definovanie priaznivého stavu kane močiarnej (Circus aeruginosus)*
v Chránenom vtáčom území Slovenský kras

Súčasná veľkosť populácie sa pohybuje priemerne okolo 25 párov. Za nárastom populácie hniezdiacich párov je možné identifikovať dva faktory. Prvým je podrobnejšie a cielené mapovanie a druhým zmena režimu obhospodarovania na Turnianskom rybníku a cielená praktická ochrana hniezdných biotopov na Brzotínskych rybníkoch. Najnižšiu hniezdnu produktivitu vykazujú pravidelne páry hniezdiace na Hrhovských rybníkoch. Populačný trend je na úrovni A – dobrý. Potravné a hniezdne biotopy vykazujú priemerný stav hodnotený stupňom B. Lokálne došlo k zhoršeniu hniezdných biotopov prirodzenou sukcesiou (Drienovská mokraď) a antropickými faktormi (Hrušovské rybníky). Ohrozenie hniezdných biotopov antropickými faktormi je regulované, preto celkový priaznivý stav kane močiarnej v území je hodnotený stupňom A – dobrý, priaznivý stav.

1.6.3.1.12. *Definovanie priaznivého stavu d'atľa bielochrbtého (Dendrocopos leucotos)*
v Chránenom vtáčom území Slovenský kras

Populačný trend posledných 10 rokov je stabilný, iba lokálne došlo k väčším výkyvom. Populačné kritériá sú tak hodnotené stupňom B – priemerný, priaznivý stav. Zmenám v kvalite biotopov došlo lokálne, predovšetkým vo východnej časti územia a to v centrálnej časti Jasovskej planiny, doline Teplica, závere Blatnickej doliny a severných svahoch planiny Horný vrch, kde došlo k masívnej ťažbe bučín. Z celkového pohľadu, ale možno hodnotiť stav biotopov stupňom B a tak aj celkový priaznivý stav d'atľa bielochrbtého v území je hodnotený stupňom B – priemerný, priaznivý stav.

1.6.3.1.13. *Definovanie priaznivého stavu d'atľa prostredného (Dendrocopos medius)*
v Chránenom vtáčom území Slovenský kras

Populačný trend posledných 10 rokov je stabilný, iba lokálne došlo k miernemu nárastu populácie v lokalitách v kategórii ochranných lesov, kde je režim bez zásahu. Populačné kritériá sú tak hodnotené stupňom A – dobrý priaznivý stav. Zmenám v kvalite biotopov došlo lokálne, predovšetkým v centrálnej časti Silickej planiny od horského prechodu Soroška, kde došlo k masívnej úmyselnej ťažbe. Z celkového pohľadu, ale možno hodnotiť stav biotopov stupňom B a tak aj celkový priaznivý stav d'atľa prostredného v území je hodnotený stupňom B – priemerný, priaznivý stav.

1.6.3.1.14. *Definovanie priaznivého stavu tesára čierneho (Dryocopus martius)*
v Chránenom vtáčom území Slovenský kras

V súčasnosti priemerný počet 80 párov je na rovnakej úrovni ako pri vytváraní siete chvú. Populačný trend posledných 10 rokov je stabilný. Populačné kritériá sú tak hodnotené

stupňom A – dobrý priaznivý stav. Z celkového pohľadu možno hodnotiť stav biotopov stupňom B a tak aj celkový priaznivý stav tesára čierneho v území je hodnotený stupňom B – priemerný, priaznivý stav.

1.6.3.1.15. *Definovanie priaznivého stavu sokola rároha (Falco cherrug) v Chránenom vtáčom území Slovenský kras*

V súčasnosti sokol rároh na území chvú nehniezdi. Posledné hniezdenie bolo zaznamenané v roku 2004. Súčasná hniezdna populácia je 0 hniezdných párov. Ojedinele sú zaznamenané výskyty jedincov v hniezdnom období. Populačné kritéria ako aj populačný trend sú hodnotené stupňom C – nepriaznivý stav. Hniezdny biotop sa nezmenil avšak väčšinu hniezdných lokalít obsadil sokol sťahovavý (medzidruhová konkurencia) a v v potravných biotopoch došlo k významnému plošnému aj početnému úbytku kolónií sysľa pasienkového – preto hodnotenie biotopu hodnotíme úrovňou B – priemerný. Celkový priaznivý stav sokola rároha v území je hodnotený stupňom C – nepriaznivý stav.

1.6.3.1.16. *Definovanie priaznivého stavu sokola sťahovavého (Falco peregrinus) v Chránenom vtáčom území Slovenský kras*

V súčasnosti pravidelne hniezdi 7-8 párov. Populačný aj areálový trend hodnotíme ako dobrý – stupňom A. Hniezdne biotopy sú vo veľmi dobrom stave s dostatočnou hniezdnou ponukou – priaznivý stav A. Lokálne niektoré páry sú ohrozeným antropickými faktormi (horolezecetvo, vyrušovanie). Celkový priaznivý stav sokola sťahovavého v území je hodnotený stupňom A – dobrý, priaznivý stav.

1.6.3.1.17. *Definovanie priaznivého stavu muchárika bielokrkého (Ficedula albicollis) v Chránenom vtáčom území Slovenský kras*

Rozšírenie, početnosť a charakteristika druhu v CHVÚ

V CHVÚ Slovenský kras hniezdi muchárik bielokrký v listnatých a zmiešaných lesoch na celom území. Hniezdny a potravný biotop druhu tvoria najmä listnaté (predovšetkým dubové a bukové) lesy, menej zmiešané porasty s dostatkom starých stromov s dutinami. Optimálna je absencia krovinnej etáže v poraste. Je tropický migrant. Zo zimovísk prilieta v druhej polovici apríla a odlieta do konca júla a v auguste.

Na základe výsledkov monitoringu v rámci projektu ŠF vtáky 1 je priemerná denzita na území 1,77 párov/10 ha lesných porastov, čo predstavuje približne 5600 HP v CHVÚ. Najvyššiu denzitu 3,5 - 4,78 HP/10 ha lesných porastov dosahuje na severozápadnom a severovýchodnom svahu Plešivskej planiny a severe Silickej planiny, kde prevládajú listnaté lesné porasty vekovej triedy 81+ rokov. Najnižšiu denzitu 0,16 – 0,64 HP/10 ha lesných porastov dosahuje na juhu Silickej a Plešivskej planiny a na severovýchode Jasovskej planiny, kde prevládajú listnaté lesné porasty vekovej triedy 41 – 80 rokov a mladšie.

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A	B	C
		dobrý	priemerný	nepriaznivý
populácia	1.1. Populačná hustota/ veľkosť populácie	Populačná hustota >19 párov/km ² lesných porastov, čo je v prepočte vyše 6000 párov	Populačná hustota 9 - 19 párov/km ² lesných porastov, čo je v prepočte 3000-6000 párov	Populačná hustota < 9 párov/km ² lesných porastov, čo je v prepočte do 3000 párov

Kritériá hodnotenia	PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV	
	A	B	C	
	dobry	priemerny	nepriaznivý	
1.2. Populačný trend	Populácia resp. populačná hustota stúpa o viac ako 20 % za 5 rokov.	Populácia resp. populačná hustota je v období 5 rokov stabilná na úrovni prirodzenej fluktuácie so zmenami do +20 %.	Populácia resp. populačná hustota klesá o vyše 20 % za 5 rokov	
1.3. Veľkosť areálu	Viac ako 70 % (vyše 223 km ²) lesných porastov územia tvoria vyše 80 ročné, listnaté alebo zmiešané lesy s prímесou ihličnanov do max. 10 % a bez podrastu	Vyše 80 ročné, listnaté alebo zmiešané lesy s prímесou ihličnanov do max. 10 %, bez podrastu, tvoria od 50 do 70 % (teda od 160 do 223 km ²) lesných porastov územia.	Vyše 80 ročné, listnaté alebo zmiešané lesy s prímесou ihličnanov do max. 10 %, bez podrastu, tvoria menej ako 50 %, (do 160 km ²) lesných porastov územia.	
1.4. Areálový trend	Rozloha vyše 80 ročných, listnatých alebo zmiešaných lesov s prímесou ihličnanov do max. 10 %, bez podrastu, stúpa o viac ako 20 % za obdobie 5 rokov.	Rozloha vyše 80 ročných, listnatých alebo zmiešaných lesov s prímесou ihličnanov do max. 10 %, bez podrastu, je stabilná, alebo zmeny sú v rozsahu ±20 % za obdobie 5 rokov.	Rozloha vyše 80 ročných, listnatých alebo zmiešaných lesov s prímесou ihličnanov do max. 10 %, bez podrastu, za 5 rokov klesla o vyše 20 %	
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Porasty listnatých lesov alebo zmiešaných lesov s prímесou ihličnanov do 10 %, staršie ako 80 rokov a bez podrastu, tvoria viac ako 50 % lesných porastov. V lesnom poraste v hniezdnom období od 15. 4 do 31. 7. neprebíha ťažba na viac ako 10 % územia.	Porasty listnatých lesov alebo zmiešaných lesov s prímесou ihličnanov do 10 %, staršie ako 80 rokov a bez podrastu, tvoria 50 - 30 % lesných porastov. V lesnom poraste v hniezdnom období od 15. 4 do 31. 7. prebíha ťažba na 10 – 20 % územia.	Porasty listnatých lesov alebo zmiešaných lesov s prímесou ihličnanov do 10 %, staršie ako 80 rokov a bez podrastu, tvoria menej ako 30 % lesných porastov. V lesnom poraste v hniezdnom období od 15. 4 do 31. 7. prebíha ťažba na viac ako 20 % územia.
	2.2. Potravný biotop	Porasty listnatých lesov alebo zmiešaných lesov s prímесou ihličnanov do 10 %, staršie ako 80 rokov a bez podrastu, tvoria viac ako 50 % lesných porastov. V lesnom poraste v hniezdnom období od 15. 4 do 31. 7. neprebíha ťažba na viac ako 10 % územia..	Porasty listnatých lesov alebo zmiešaných lesov s prímесou ihličnanov do 10 %, staršie ako 80 rokov a bez podrastu, tvoria 50 - 30 % lesných porastov. V lesnom poraste v hniezdnom období od 15. 4 do 31. 7. prebíha ťažba na 10 – 20 % územia.	Porasty listnatých lesov alebo zmiešaných lesov s prímесou ihličnanov do 10 %, staršie ako 80 rokov a bez podrastu, tvoria menej ako 30 % lesných porastov. V lesnom poraste v hniezdnom období od 15. 4 do 31. 7. prebíha ťažba na viac ako 20 % územia.

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A	B	C
		dobrý	priemerný	nepriaznivý
ohrozenia	2.3. Biotop významný počas migrácie	Rozloha lesných porastov a brehových porastov rastie o viac ako 10 % za obdobie 5 rokov.	Rozloha lesných porastov a brehových porastov je stabilná, alebo zmeny sú v rozsahu <u>+10</u> % za obdobie 5 rokov.	Rozloha lesných porastov a brehových porastov klesá o viac ako 10 % za obdobie 5 rokov.
	3.1. Populácia	V hniezdnom biotope v období od 15. 4 do 31. 7. neprebíha ťažba.	V hniezdnom období od 15. 4 do 31. 7. prebieha ťažba len na max. 20 % rozlohy hniezdného biotopu.	V hniezdnom období od 15. 4 do 31. 7. prebieha ťažba na území väčšom ako 20 % rozlohy hniezdného biotopu.
	3.2. Biotop	V hniezdnom biotope sa používa výberkový a účelový spôsob hospodárenia, pri ktorom ostáva zachovaných minimálne 15 ks. stromov hrubších ako 30 cm/ha.	V hniezdnom biotope sa používa výberkový a účelový spôsob hospodárenia, pri ktorom ostáva zachovaných minimálne 10 ks. stromov hrubších ako 30 cm/ha.	V hniezdnom biotope sa používa výberkový a účelový spôsob hospodárenia, pri ktorom ostáva zachovaných menej ako 10 ks. stromov hrubších ako 30 cm/ha a/ alebo sa v hniezdnom biotope používa aj holorubný a podrastový hospodársky spôsob.

Hodnotiacia tabuľka:

Kritérium		Stav*	Váha (0-3)	Dosiahnutá hodnota (Stav x váha)
P	pop. hustota / veľkosť populácie	2	3	6
	populačný trend	3	3	9
	veľkosť areálu	2	2	4
	areálový trend	2	2	4
B	hniezdny biotop	2	3	6
	potravný biotop	2	2	4
	migračný biotop	3	1	3
O	populácia	2	3	6
	biotop	2	3	6
Dosiahnutá hodnota spolu:				48
Maximálna možná hodnota (\sum váh \times 3):				66

*Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod

Celkové vyhodnotenie (percentuálny podiel dosiahnutej hodnoty z možnej hodnoty):

A	B	C
100–78 %	77–55 %	54–33 %
	73%	

Druh hniezdí v lesných porastoch celého územia. Zvýšenie jeho početnosti je možné dosiahnuť zvýšením podielu lesných porastov s vekom viac ako 80 rokov s čo najmenším podrastom, keďže v týchto biotopoch dosahuje vyššiu početnosť.

1.6.3.1.18. Definovanie priaznivého stavu muchárika malého (Ficedula parva) v Chránenom vtáčom území Slovenský kras

V súčasnosti hniezdí v území 50 – 60 párov čo je výrazný pokles početnosti oproti stavu v čase vyhlásenia chvú. Populačný trend je výrazne nepriaznivý – hodnotený stupňom C. Došlo k výrazným zásahom do hniezdných biotopov v jadre ich výskytu a to úmyselnou ťažbou bučín v závere Blatnickej doliny a v celej centrálnej časti doliny Teplica a Šugovskej doliny. Celkový priaznivý stav muchárika červenohrdlého v území je tak hodnotený stupňom C – nepriaznivý stav.

1.6.3.1.19. Definovanie priaznivého stavu strakoša obyčajného (Lanius collurio) v Chránenom vtáčom území Slovenský kras

Populačný trend strakoša červenochrbtého je stabilný – hodnotený stupňom A – dobrý priaznivý stav. Hniezdna početnosť je viac ako dvojnásobná oproti stavu v čase vyhlásenia spsatvy chvú. Rozdiel je spôsobený dôkladnejším a cieľovým zmapovaním v rokoch 2010 – 2012. Kvalita hniezdných a potravných biotopov je na priemernej úrovni – stupeň B. Celkový priaznivý stav strakoša červenochrbtého v území je tak hodnotený stupňom B – priemerný priaznivý stav.

1.6.3.1.20. Definovanie priaznivého stavu včelára lesného (Pernis apivorus) v Chránenom vtáčom území Slovenský kras

V súčasnosti hniezdí v území 30 párov včelára lesného čo je takmer rovnako ako v čase vytvárania sústavy chvú. Populačné aj biotopové kritériá sú hodnotené na priemernej úrovni – stupňom B. Hniezdne biotopy sú na nezmenenej úrovni, k miernemu zlepšeniu došlo v potravných biotopoch zvýšením rozlohy pastvy v centrálnych častiach planín. Mierne ohrozenie trvá na hniezdiskách nakoľko absentuje cieľená lokalizácia hniezd pred vykonaním úmyselnej ťažby. Celkový priaznivý stav včelára lesného v území je hodnotený stupňom B – priemerný priaznivý stav.

1.6.3.1.21. Definovanie priaznivého stavu žlny sivej (Picus canus) v Chránenom vtáčom území Slovenský kras

V súčasnosti priemerný počet 50-60 párov je na rovnakej úrovni ako pri vytváraní siete chvú. Populačný trend posledných 10 rokov je stabilný. Populačné kritériá sú tak hodnotené stupňom A – dobrý priaznivý stav. Z celkového pohľadu možno hodnotiť aj stav biotopov stupňom A a tak aj celkový priaznivý stav žlny sivej v území je hodnotený stupňom A – dobrý priaznivý stav.

1.6.3.1.22. *Definovanie priaznivého stavu sovy dlhochvostej (Strix uralensis) v Chránenom vtáčom území Slovenský kras*

Súčasná veľkosť populácie je 45 párov, čo je približne na rovnakej úrovni ako v čase vytvárania sústavy chvú. Aj preto je trend odhadovaný ako stabilný. Populačné kritériá sú tak hodnotené stupňom B – priemerný, priaznivý stav. Zmenám v kvalite biotopov došlo lokálne, predovšetkým vo východnej časti územia a to v centrálnej časti Jasovskej planiny, doline Teplica, závere Blatnickej doliny a severných svahoch planiny Horný vrch, kde došlo k masívnej ťažbe bučín. Z celkového pohľadu, ale možno hodnotiť stav biotopov stupňom B a tak aj celkový priaznivý stav sovy dlhochvostej v území je hodnotený stupňom B – priemerný, priaznivý stav.

1.6.3.1.23. *Definovanie priaznivého stavu prepelice poľnej (Coturnix coturnix) v Chránenom vtáčom území Slovenský kras*

Súčasná veľkosť populácie je 40-45 párov, čo je približne na polovičnej úrovni ako v čase vytvárania sústavy chvú. Rozdiel však vznikol presnejším a detailnejším zmapovaním populácie aj preto je trend odhadovaný ako stabilný. Populačné kritériá sú tak hodnotené stupňom B – priaznivý stav. V časti územia došlo k pozitívnym zmenám – zatrávneniu ornej pôdy. Z celkového pohľadu tak možno hodnotiť stav biotopov stupňom B. Celkový priaznivý stav prepelice v území je hodnotený stupňom B – priemerný priaznivý stav.

1.6.3.1.24. *Definovanie priaznivého stavu krutihlava hnedého (Jynx torquilla) v Chránenom vtáčom území Slovenský kras*

Súčasná veľkosť populácie je 70 párov, čo je menej ako tretina ako v čase vytvárania sústavy chvú. Rozdiel však vznikol presnejším a detailnejším zmapovaním populácie aj preto je trend odhadovaný ako stabilný. Ulohu zohralo aj vylúčenie intravilánov a príľahlých záhrad a sádov z chvú. Populačné kritériá sú tak hodnotené stupňom B – priemerný priaznivý stav. Hlavné hniezdne biotopy – vinice a sady na okraji intravilánov nezaznamenali výrazné zmeny preto z celkového pohľadu tak možno hodnotiť stav biotopov stupňom B. Celkový priaznivý stav krutihlava hnedého v území je hodnotený stupňom B – priemerný priaznivý stav.

1.6.3.1.25. *Definovanie priaznivého stavu výrika lesného (Otus scops) v Chránenom vtáčom území Slovenský kras*

Súčasná veľkosť populácie je 0 párov. Z posledných rokov existujú len dva záznamy tohoto druhu z migračného obdobia. Údaje z hniezdného obdobia chýbajú a výsledky nepriniesol ani cielený monitoring v rokoch 2010 – 2012. Preto trend aj populačné kritériá sú hodnotené stupňom C – nepriaznivý stav. Aj keď charakter biotopov sa výraznejšie nezmenil, istý vplyv mohlo mať vylúčenie intravilánov so záhradami a parkami z územia chvú. Napriek tomu stav biotopov hodnotíme stupňom B – priemerný priaznivý stav. Celkový priaznivý stav výrika lesného v území je hodnotený stupňom C – nepriaznivý stav.

1.6.3.2. Stav druhov vtákov a ich biotopov na ochranu ktorých sa vyhlasuje CHVÚ

Hodnotenie stavu vtákov vychádza predovšetkým z monitoringu vtáctva a stavu ich populácie v CHVÚ v rokoch 2010-2012 ak nie je uvedené inak.

1.6.3.2.1. Penica jarabá (*Sylvia nisoria*)

Populačné kritériá a aj kritériá týkajúce sa biotopu sú hodnotené v CHVÚ Slovenský kras stupňom B – priemerný, priaznivý stav, preto je aj celkový priaznivý stav penice jarabej hodnotený stupňom B.

1.6.3.2.2. Lelek lesný (*Caprimulgus europaeus*)

Aktuálne hodnotenie populačných kritérií a aj kritérií týkajúcich sa biotopov lelka lesného v CHVÚ Slovenský kras je na stupni B, preto aj celkový priaznivý stav druhu v území je klasifikovaný stupňom B – priemerný priaznivý stav.

1.6.3.2.3. Škovránik stromový (*Lullula arborea*)

V súčasnosti sú populačné kritériá škovránika stromového hodnotené stupňom C – nepriaznivý stav, mierne lepšie je hodnotenie kritérií týkajúcich sa biotopov a to na stupni B – priemerný, priaznivý stav. Vzhľadom ku vyššej váhe populačných kritérií na hodnotení je však celkový priaznivý stav druhu v území hodnotený stupňom C – nepriaznivý stav.

1.6.3.2.4. Skaliar pestrý (*Monticola saxatilis*)

Populačné kritériá skaliara modrého sú aktuálne klasifikované stupňom C – nepriaznivý stav, mierne lepšie je hodnotenie kritérií týkajúcich sa biotopov a to na stupni B – priemerný, priaznivý stav. Vzhľadom ku vyššej váhe populačných kritérií na celkovom hodnotení je však celkový priaznivý stav druhu v území hodnotený stupňom C – nepriaznivý stav.

1.6.3.2.5. Chriašť bodkovaný (*Porzana porzana*)

Aktuálne sú kritériá týkajúce sa populácie chriašťa bodkovaného hodnotené stupňom C – nepriaznivý stav. Lepšie je hodnotené kritérium týkajúce sa biotopov a to na stupni B – priemerný, priaznivý stav. Vzhľadom ku vyššej váhe populačných kritérií na celkovom hodnotení je však celkový priaznivý stav druhu v území hodnotený stupňom C – nepriaznivý stav.

1.6.3.2.6. Orol krikľavý (*Aquila pomarina*)

Populačné kritériá orla krikľavého sú hodnotené pozitívne a to stupňom A – dobrý, priaznivý stav. Mierne negatívnejšie je hodnotený stav biotopov druhu v CHVÚ Slovenský kras a to stupňom B – priemerný, priaznivý stav. Vzhľadom k tomu ako aj ohrozeniam je celkový priaznivý stav druhu v území hodnotený stupňom B – priemerný, priaznivý stav.

1.6.3.2.7. Bučiak veľký (*Botaurus stellaris*)

Populačné kritériá bučiaka veľkého sú aktuálne hodnotené na stupni C – nepriaznivý stav, mierne pozitívnejšie je hodnotenie kritérií týkajúcich sa biotopov a to na stupni B – priemerný, priaznivý stav. Vzhľadom ku vyššej váhe populačných kritérií na celkovom hodnotení je však celkový priaznivý stav bučiaka veľkého v území hodnotený stupňom C – nepriaznivý stav.

1.6.3.2.8. Výr skalný (*Bubo bubo*)

Hodnotenie populačných kritérií ako aj kritérií týkajúcich sa stavu biotopov je u výra skalného v Slovenskom krasi v súčasnosti na úrovni stupňa B. Preto aj celkový priaznivý stav druhu v CHVÚ je hodnotený stupňom B – priemerný, priaznivý stav.

1.6.3.2.9. Bocian čierny (*Ciconia nigra*)

Kritériá týkajúce sa populácie bociana čierneho v CHVÚ Slovenský kras sú aktuálne hodnotené na stupni C – nepriaznivý stav. Pozitívnejšie je hodnotenie kritérií týkajúcich sa biotopov a to na stupni B – priemerný, priaznivý stav. Vzhľadom ku vyššej váhe populačných kritérií na celkovom hodnotení je však celkový priaznivý stav bociana čierneho v území hodnotený stupňom C – nepriaznivý stav.

1.6.3.2.10. Hadiar krátkoprstý (*Circaetus gallicus*)

Populačné kritériá hadiara krátkoprstého sú aktuálne klasifikované na stupni C – nepriaznivý stav. Kritériá týkajúce sa biotopov sú klasifikované pozitívnejšie a to na stupni B – priemerný, priaznivý stav. Vzhľadom ku vyššej váhe populačných kritérií na celkovom hodnotení je však celkový priaznivý stav hadiara v území hodnotený stupňom C – nepriaznivý stav.

1.6.3.2.11. Kaňa močiarna (*Circus aeruginosus*)

V súčasnosti sú kritériá priaznivého stavu týkajúce sa u kane močiarnej populácie hodnotené stupňom A – dobrý, priaznivý stav. Kritériá týkajúce sa biotopu sú hodnotené mierne negatívnejšie a to stupňom B – priemerný, priaznivý stav. Vzhľadom ku vyššej váhe populačných kritérií na celkovom hodnotení priaznivého stavu je priaznivý stav kane močiarnej hodnotený stupňom B – priemerný, priaznivý stav.

1.6.3.2.12. Ďateľ bielochrbtý (*Dendrocopos leucotos*)

Hodnotenie populačných kritérií ako aj kritérií týkajúcich sa stavu biotopov ďatľa bielochrbtého je v CHVÚ Slovenský kras v súčasnosti na úrovni stupňa B. Preto aj celkový priaznivý stav druhu v CHVÚ je hodnotený stupňom B – priemerný, priaznivý stav.

1.6.3.2.13. Ďateľ prostredný (*Dendrocopos medius*)

Populačné kritériá ďatľa prostredného sú v súčasnosti hodnotené u druhu stupňom A – dobrý, priaznivý stav. Mierne negatívnejšie je hodnotenie kritérií týkajúcich sa biotopov a to na stupni B – priemerný, priaznivý stav. Vzhľadom ku ohrozeniam, ktorý druh čelí a hodnoteniu stavu biotopov je tak celkový priaznivý stav druhu hodnotený len stupňom B – priemerný, priaznivý stav.

1.6.3.2.14. Tesár čierny (*Dryocopus martius*)

Kritériá týkajúce sa populácie tesára čierneho sú v súčasnosti hodnotené u druhu stupňom A – dobrý, priaznivý stav. Mierne negatívnejšie je hodnotenie kritérií týkajúcich sa biotopov a to na stupni B – priemerný, priaznivý stav. Vzhľadom ku ohrozeniam, ktorý druh čelí a hodnoteniu stavu biotopov je tak celkový priaznivý stav druhu hodnotený len stupňom B – priemerný, priaznivý stav a to napriek pozitívnemu hodnoteniu populačných kritérií priaznivého stavu.

1.6.3.2.15. Sokol rároh (*Falco cherrug*)

Druh v území vymizol na základe čoho sú populačné kritériá druhu v území hodnotené stupňom C – nepriaznivý stav. Stav kritérií týkajúci sa biotopov je síce pozitívnejší a to na stupni B, ale na základe kritického stavu populácie je celkový priaznivý stav druhu v území hodnotený stupňom C – nepriaznivý stav.

1.6.3.2.16. Sokol sťahovavý (*Falco peregrinus*)

Hodnotenie priaznivého stavu sokola sťahovavého v Slovenskom krase patrí medzi najpozitívnejšie medzi predmetmi ochrany. V súčasnosti sú totiž populačné kritériá a aj kritériá týkajúce sa populácie hodnotené stupňom A – dobrý, priaznivý stav na základe čoho je rovnako klasifikovaný na stupni A aj celkový priaznivý stav druhu.

1.6.3.2.17. Muchárik bielokrký (*Ficedula albicollis*)

Takmer všetky kritériá týkajúce sa populácie a biotopu muchárika bielokrkého sú klasifikované stupňom B – priemerný, priaznivý stav v rámci aktuálneho hodnotenia priaznivého stavu. Pozitívnejšie je len hodnotenie kritérií populačného trendu a migračného biotopu, ktoré je na úrovni A – dobrý, priaznivý stav. Toto hodnotenie však nemení celkové hodnotenie priaznivého stavu, ktoré zostáva na úrovni B – priemerný, priaznivý stav.

1.6.3.2.18. Muchárik malý (*Ficedula parva*)

Hodnotenie populačných kritérií druhu, rovnako aj kritérií dotýkajúcich sa biotopov je u muchárika malého na úrovni stupňa C – nepriaznivý stav. Na základe tohto hodnotenia je aj celkový priaznivý stav druhu hodnotený stupňom C – nepriaznivý stav.

1.6.3.2.19. Strakoš obyčajný (*Lanius collurio*)

Populačné kritériá strakoša obyčajného sú aktuálne v CHVÚ Slovenský kras hodnotené stupňom A – dobrý, priaznivý stav. Menej pozitívne vyznieva hodnotenie kritérií týkajúce sa biotopov, ktoré je klasifikované na úrovni stupňa B. Vzhľadom ku stavu biotopu a ohrozeniam, ktorým druh čelí, je tak celkový priaznivý stav druhu hodnotený na úrovni stupňa B – priemerný, priaznivý stav.

1.6.3.2.20. Včelár lesný (*Pernis apivorus*)

Aktuálne sú rovnako populačné kritériá, tak aj kritériá dotýkajúce sa biotopov včelára lesného v CHVÚ Slovenský kras hodnotené stupňom B – priemerný, priaznivý stav. Na základe toho je aj celkový priaznivý stav druhu klasifikovaný stupňom B.

1.6.3.2.21. Žlna sivá (*Picus canus*)

Žlna sivá je spolu so sokolom sťahovavým druhom, ktorého hodnotenie priaznivého stavu vyznieva aktuálne v CHVÚ Slovenský kras najpozitívnejšie. Rovnako populačné kritériá, tak aj kritériá týkajúce sa biotopov sú u žlny sivej hodnotené stupňom A – dobrý, priaznivý stav, preto je aj celkový priaznivý stav druhu hodnotený stupňom A.

1.6.3.2.22. Sova dlhochvostá (*Strix aluco*)

Aktuálne sú rovnako populačné kritériá, tak aj kritériá dotýkajúce sa biotopov druhu v CHVÚ hodnotené stupňom B – priemerný, priaznivý stav. Na základe toho je aj celkový priaznivý stav sovy dlhochvostej v CHVÚ Slovenský kras klasifikovaný stupňom B.

1.6.3.2.23. Prepelica poľná (*Coturnix coturnix*)

Aktuálne sú rovnako populačné kritériá, tak aj kritériá dotýkajúce sa biotopov prepelice poľnej v území klasifikované stupňom B – priemerný, priaznivý stav. Na základe toho je aj celkový priaznivý stav druhu v území hodnotený na úrovni stupňa B.

1.6.3.2.24. Krutohlav hnedý (*Jynx torquilla*)

Rovnako populačné kritériá, tak aj kritériá dotýkajúce sa biotopov krutohlava hnedého sú aktuálne v CHVÚ Slovenský kras hodnotené stupňom B – priemerný, priaznivý stav. Na základe toho je aj celkový priaznivý stav druhu klasifikovaný stupňom B.

1.6.3.2.25. Výrik lesný (*Otus scops*)

Aktuálne sú populačné kritériá výrika lesného v území hodnotené stupňom C – nepriaznivý stav. Kritériá týkajúce sa biotopov sú hodnotené mierne pozitívnejšie na stupni B, avšak vzhľadom ku kritickému stavu populácie je celkový priaznivý stav druhu v území hodnotený stupňom C – nepriaznivý stav.

1.6.3.3. Cieľový stav druhu

Cieľový stav druhu bol určený u jednotlivých druhov na základe významu druhu pre zachovanie populácie druhu na Slovensku, resp. v sústave CHVÚ, podľa dosiahnuteľnosti cieľu ako aj výnimočnosti daného druhu ako zástupcu danej taxonomickej skupiny.

1.6.3.3.1. Cielový stav druhu penica jarabá (*Sylvia nisoria*)

Vzhľadom k tomu, že populácia penice jarabej patrí v Slovenskom krase medzi najvýznamnejšie na Slovensku je cieľom udržať jej aktuálny stav v CHVÚ na úrovni B – priemerný, priaznivý stav.

1.6.3.3.2. Cielový stav druhu lelek lesný (*Caprimulgus europaeus*)

Vzhľadom k tomu, že populácia lelka lesného patrí v Slovenskom krase medzi najvýznamnejšie na Slovensku je cieľom zabezpečiť zachovanie celkového priaznivého stavu na úrovni stupňa B – priemerný, priaznivý stav.

1.6.3.3.3. Cielový stav druhu škovránik stromový (*Lullula arborea*)

Celkový stav populácie škovránika stromového je na úrovni stupňa C – nepriaznivý stav. Cieľom opatrení v CHVÚ je zlepšiť stav populácie škovránika minimálne na stupeň B – priemerný, priaznivý stav.

1.6.3.3.4. Cielový stav druhu skaliar pestrý (*Monticola saxatilis*)

Celkový stav populácie skaliara pestrého je na úrovni stupňa C – nepriaznivý stav. Cieľom opatrení v CHVÚ je zlepšiť a udržať stav biotopov minimálne na stupeň B – priemerný, priaznivý stav.

1.6.3.3.5. Cielový stav druhu chriašť bodkovaný (*Porzana porzana*)

Celkový stav populácie chriašťa bodkovaného je na úrovni stupňa C – nepriaznivý stav. Cieľom opatrení v CHVÚ je zlepšiť stav biotopov minimálne na stupeň B – priemerný, priaznivý stav.

1.6.3.3.6. Cielový stav druhu orol krikľavý (*Aquila pomarina*)

Vzhľadom k tomu, že populácia orla krikľavého patrí v Slovenskom krase medzi najvýznamnejšie na Slovensku je cieľom zabezpečiť zachovanie celkového priaznivého stavu na aspoň na úrovni stupňa B – priemerný, priaznivý stav

1.6.3.3.7. Cielový stav druhu bučiak veľký (*Botaurus stellaris*)

Celkový stav populácie bučiaka trstového je na úrovni stupňa C – nepriaznivý stav. Cieľom opatrení v CHVÚ je udržať a zlepšiť stav populácie minimálne na stupeň B – priemerný, priaznivý stav a zlepšiť stav biotopov minimálne na stupeň B – priemerný, priaznivý stav.

1.6.3.3.8. Cielový stav druhu výr skalný (*Bubo bubo*)

Vzhľadom k tomu, že populácia výra skalného patrí v Slovenskom krase medzi najvýznamnejšie na Slovensku je cieľom udržať jej aktuálny stav v CHVÚ na úrovni B – priemerný, priaznivý stav.

1.6.3.3.9. Cielový stav druhu bocian čierny (*Ciconia nigra*)

Celkový stav populácie bociana čierneho je na úrovni stupňa C – nepriaznivý stav. Cieľom opatrení v CHVÚ je udržať a zlepšiť stav populácie minimálne na stupeň B – priemerný, priaznivý stav a zlepšiť stav biotopov minimálne na stupeň B – priemerný, priaznivý stav.

1.6.3.3.10. *Cieľový stav druhu hadiar krátkoprstý (Circaetus gallicus)*

Celkový stav populácie je na úrovni stupňa C – nepriaznivý stav. Cieľom opatrení v CHVÚ je udržať a zlepšiť stav biotopov minimálne na stupeň B – priemerný, priaznivý stav.

1.6.3.3.11. *Cieľový stav druhu kaňa močiarna (Circus aeruginosus)*

Cieľom opatrení je zachovanie celkového priaznivého stavu na úrovni A – dobrý, priaznivý stav.

1.6.3.3.12. *Cieľový stav druhu d'ateľ bielochrbtý (Dendrocopos leucotos)*

Vzhľadom k tomu, že populácia d'atľa bielochrbtého v Slovenskom krase medzi najvýznamnejšie na Slovensku je cieľom zabezpečiť zachovanie celkového priaznivého stavu na aspoň na úrovni stupňa B – priemerný, priaznivý stav

1.6.3.3.13. *Cieľový stav druhu d'ateľ prostredný (Dendrocopos medius)*

Vzhľadom k tomu, že populácia d'atľa prostredného je v priaznivom stave je cieľom opatrení zabezpečiť zachovanie celkového priaznivého stavu aspoň na úrovni stupňa B – priemerný, priaznivý stav

1.6.3.3.14. *Cieľový stav druhu tesár čierny (Dryocopus martius)*

Vzhľadom k tomu, že populácia tesára čierneho je v priaznivom stave je cieľom opatrení zabezpečiť zachovanie celkového priaznivého stavu aspoň na úrovni stupňa B – priemerný, priaznivý stav

1.6.3.3.15. *Cieľový stav druhu sokol rároh (Falco cherrug)*

Celkový stav populácie je na úrovni stupňa C – nepriaznivý stav. Cieľom opatrení v CHVÚ je udržať a zlepšiť stav potravných biotopov minimálne na stupeň B – priemerný, priaznivý stav.

1.6.3.3.16. *Cieľový stav druhu sokol sťahovavý (Falco peregrinus)*

Cieľom opatrení je zachovanie celkového priaznivého stavu na úrovni A – dobrý, priaznivý stav.

1.6.3.3.17. *Cieľový stav druhu muchárik bielokrký (Ficedula albicollis)*

Vzhľadom k tomu, že populácia muchárika bielokrkého je v priaznivom stave je cieľom opatrení zabezpečiť zachovanie celkového priaznivého stavu aspoň na úrovni stupňa B – priemerný, priaznivý stav

1.6.3.3.18. *Cieľový stav druhu muchárik malý (Ficedula parva)*

Vzhľadom k tomu, že populácia muchárika malého je v nepriaznivom stave je cieľom opatrení zlepšiť celkový priaznivého stavu aspoň na úroveň stupňa B – priemerný, priaznivý stav

1.6.3.3.19. *Cieľový stav druhu strakoš obyčajný (Lanius collurio)*

Vzhľadom k tomu, že populácia strakoša červenochrbtého je v priaznivom stave je cieľom opatrení zabezpečiť zachovanie celkového priaznivého stavu aspoň na úrovni stupňa B – priemerný, priaznivý stav

1.6.3.3.20. Cieľový stav druhu včelár lesný (*Pernis apivorus*)

Vzhľadom k tomu, že populácia včelára lesného je v priaznivom stave je cieľom opatrení zabezpečiť zachovanie celkového priaznivého stavu aspoň na úrovni stupňa B – priemerný, priaznivý stav

1.6.3.3.21. Cieľový stav druhu žlna sivá (*Picus canus*)

Cieľom opatrení je zachovanie celkového priaznivého stavu na úrovni A – dobrý, priaznivý stav.

1.6.3.3.22. Cieľový stav druhu sova dlhochvostá (*Strix uralensis*)

Vzhľadom k tomu, že populácia sovy dlhochvostej je v priaznivom stave je cieľom opatrení zabezpečiť zachovanie celkového priaznivého stavu aspoň na úrovni stupňa B – priemerný, priaznivý stav

1.6.3.3.23. Cieľový stav druhu prepelica poľná (*Coturnix coturnix*)

Vzhľadom k tomu, že populácia prepelice poľnej je v priaznivom stave je cieľom opatrení zabezpečiť zachovanie celkového priaznivého stavu aspoň na úrovni stupňa B – priemerný, priaznivý stav

1.6.3.3.24. Cieľový stav druhu krutohlav hnedý (*Jynx torquilla*)

Vzhľadom k tomu, že populácia krutihlava hnedého je v priaznivom stave je cieľom opatrení zabezpečiť zachovanie celkového priaznivého stavu aspoň na úrovni stupňa B – priemerný, priaznivý stav

1.6.3.3.25. Cieľový stav druhu výrik lesný (*Otus scops*)

Celkový stav populácie je na úrovni stupňa C – nepriaznivý stav. Cieľom opatrení v CHVÚ je udržať a zlepšiť stav biotopov minimálne na stupeň B – priemerný, priaznivý stav.

1.6.3.4. Osobitné záujmy

1.6.3.4.1. Osobitné záujmy u druhu penica jarabá (*Sylvia nisoria*)

V prípade penice jarabej, ako málo známeho druhu vo verejnosti, neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Nepriamo sa však ochrana druhu môže dostať do konfliktu so záujmami aj poľnohospodárstva, keďže penica jarabá na svoje prežívanie potrebuje dostatok rozptýlenej nelesnej drevinovej (krovitej) vegetácie. Niektoré preferované spôsoby hospodárenia (rozorávanie TTP, výruby remízok z titulu navýšenia plôch pre odber dotácií...) sú však v rozpore s topickými požiadavkami druhu. Tak isto do konflikt záujmov môže nastať s lesným hospodárstvom pri zachovávaní bezlesia, teda obmedzenia zalesňovania xerothermných krovitých strání. V prípade Slovenského krasu je obzvlášť problematickou problematika na ochranu a manažment nelesnej drevinovej vegetácie. Pri požiadavke na ponechanie dostatočného rozsahu NDV na aktívne využívaných poľnohospodárskej pôde narážajú poľnohospodári na limity nastavenia grantových schém, ktoré umožňujú zachovať len 5 % NDV. V prípade nevyužívaných pozemkov je zas problémom postupné sukcesné zarastanie lokalít tak, že sa stanú nevyhovujúcimi pre prežívanie penice jarabej. Pre vlastníkov je hospodárenie na týchto plochách často nerentabilné. V prvom prípade je nevyhnutné nastaviť vhodne dotácie, resp. vytvoriť alternatívny systém podpory vhodného hospodárenia v územiach s výskytom penice jarabej.

V druhom prípade je potrebné vypracovať realizačné projekty na odstránenie NDV na miestach, ktoré už nevyhovujú výskytu penice jarabej za podmienok zachovania časti NDV tak, aby vyhovovala predmetom ochrany.

1.6.3.4.2. Osobitné záujmy u druhu lelek lesný (*Caprimulgus europaeus*)

Lelek lesný je veľmi nenápadný a teda pre širokú verejnosť sa jedná o tajuplný druh. Tým pádom vo verejnosti neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Nepriamo však ochrana druhu môže zasiahnuť do záujmov lesného hospodárenia v prípade premeny sukcesne zarastajúcich pasienkov (pionierskymi drevinami ako borievka, lieska, borovica) na husto zapojený pestovaný hospodársky les. Aj napriek tomu je potenciálny konflikt minimálny a riešiteľný vhodnou formou komunikácie.

1.6.3.4.3. Osobitné záujmy u druhu škovránik stromový (*Lullula arborea*)

V prípade škovránika stromového ako neznámeho druhu vo verejnosti neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Nepriamo však ochrana škovránika so záujmom zachovania lúk môže zasiahnuť do záujmov poľnohospodárstva pri požiadavke o ich rozoranie, alebo napríklad pestovanie rýchlorastúcich drevín, čo môže spôsobiť likvidáciu vhodného biotopu. Podobne aj požiadavky na rozoranie medzí, vyťaženie alebo zoštiepkovanie remízok a okrajov lesov sú v rozpore so záujmami ochrany škovránika stromového v prípade nevhodne nastaveného rozsahu zásahu. Takéto opatrenia preto musia byť povoľované príslušnými orgánmi. Pozitívne na druh pôsobí obnovenie alebo rozšírenie pastvy a pasienkov za podmienky zachovania dostatočného rozsahu nelesnej drevinovej vegetácie.

1.6.3.4.4. Osobitné záujmy u druhu skaliar pestrý (*Monticola saxatilis*)

V prípade skaliara pestrého ako veľmi vzácného hniezdiča na Slovensku a druhu neznámeho vo verejnosti nie sú dotknuté žiadne iné osobitné záujmy na využívaní územia. Nepriamo môžu byť dotknuté len záujmy v kameňolomoch, ktoré sú hniezdiskami, kde počas hiezdenia je potrebné dočasne usmerniť ťažobné práce mimo miest, ktoré sú hniezdiskami.

1.6.3.4.5. Osobitné záujmy u druhu chriašť bodkovaný (*Porzana porzana*)

V prípade ochrany chriašťa bodkovaného ako neznámeho druhu vo verejnosti bez ekonomického významu neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Rovnako aj biotopy jeho výskytu (aluviálne, podmáčané lúky, močiar) patria medzi lokality s menším ekonomickým významom.

1.6.3.4.6. Osobitné záujmy u druhu orol krikľavý (*Aquila pomarina*)

V prípade orla krikľavého ako neznámeho druhu vo verejnosti neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Nepriamo však ochrana orla krikľavého môže zasiahnuť do záujmov lesného hospodárstva a to pri požiadavke na vytvorenie zón ochrany okolo hniezd orla krikľavého. Konflikt pri vytváraní takýchto zón je však riešiteľný vhodnou a včasnou formou komunikácie zainteresovaných, keďže na väčšine z plochy takýchto zón okolo hniezdísk sa požaduje len posunutie termínov lesného hospodárenia do obdobia mimo hniezdneho obdobia. Menšia, jadrová časť týchto zón ochrany okolo hniezdísk orla krikľavého vyžaduje ponechanie porastov bez zásahu. V prípade, že takéto porasty sú v rubnej dobe a s týmito opatreniami neráta PSL je potrebné, aby sa na obmedzenia vyplývajúce z ponechania časti porastu využili aj finančné nástroje, ktoré predpokladá Zákon o ochrane prírody a krajiny 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov. Celkovo sa však v prípade týchto hniezdísk, ktoré by mohli zasiahnuť trebárs do obnovy porasty jedná o malé

rozlohy územia (vzhľadom k nízkej početnosti druhu), nedotýkajú sa tak významnejšie osobitných záujmov v území.

Nakoľko sa však v prípade orla krikl'avého jedna o druh orla, presadzovanie ochranných zón v okolí hniezdísk nepredpokladá vznik väčšieho konfliktu vo verejnosti, keďže prevažuje vnímanie potreby ochrany vzácnych druhov dravcov a to napriek tomu, že často sú tieto dravce menej vzácne ako niektoré iné druhy vtáctva, ktoré potrebujú na prežitie realizáciu rovnakých opatrení.

1.6.3.4.7. Osobitné záujmy u druhu bučiak veľký (*Botaurus stellaris*)

V prípade ochrany bučiaka veľkého ako neznámeho druhu vo verejnosti neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany či využívania. Konflikt môže nastať pri rybárskom využívaní hniezdných lokalít. Zabezpečenie ochrany druhu je miestami v rozpore s prípadnými snahami o odstraňovanie krovinatých porastov vrúb alebo trstín ako hniezdných biotopov. V rozpore so záujmami ochrany tohto vzácneho druhu by tiež boli akékoľvek snahy o odvodnenie, celoplošné odstránenie porastov vodných rastlín, alebo iné škodlivé zásahy do mokradí. Všetky zásahy do mokradí, ktoré nesúvisia so zabezpečením manažmentu biotopov výberových druhov preto musia byť odborne posúdené a povolené orgánmi ochrany prírody v zmysle zákona o 543/2002 Z.z.

1.6.3.4.8. Osobitné záujmy u druhu výr skalný (*Bubo bubo*)

V prípade ochrany výra skalného sa môže jeho ochrana dotknúť hospodárskeho využívania kameňolomov. V prípade takéhoto stavu je potrebné usmerniť ťažbu aspoň mimo lokalít s hniezdnym výskytom výra a takto zladiť požiadavky na ochranu druhu s hospodárskym využívaním územia.

1.6.3.4.9. Osobitné záujmy u druhu bocian čierny (*Ciconia nigra*)

Podobne ako v prípade sokola rároha či sokola sťahovavého je ochrana bociana čierneho širokou verejnosťou vnímaná ako potrebná, keďže sa jedná o vzácny druh. V prípade jeho ochrany tak nie sú dotknuté iné priame osobitné záujmy na ochrane a využívaní tohto druhu, ktoré by boli v rozpore s cieľmi jeho ochrany. Nepriamo však ochrana bociana čierneho môže zasiahnuť do záujmov lesného hospodárstva a to pri požiadavke na vytvorenie zón ochrany okolo hniezd bociana čierneho. Konflikt pri vytváraní takýchto zón je však riešiteľný vhodnou a včasnou formou komunikácie zainteresovaných, keďže na väčšine z plochy takýchto zón okolo hniezdísk sa požaduje len posunutie termínov lesného hospodárstva do obdobia mimo hniezdného obdobia. Menšia, jadrová časť týchto zón ochrany okolo hniezdísk bociana čierneho vyžaduje ponechanie porastov bez zásahu. V prípade, že takéto porasty sú v rubnej dobe a s týmito opatreniami neráta PSL je potrebné aby sa na obmedzenia vyplývajúce z ponechania časti porastu využili aj finančné nástroje, ktoré predpokladá Zákon o ochrane prírody a krajiny 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov. Celkovo sa však v prípade týchto hniezdísk, ktoré by mohli zasiahnuť trebárs do obnovy porasty jedná o malé rozlohy územia (vzhľadom k nízkej početnosti druhu), nedotýkajú sa tak významnejšie osobitných záujmov v území.

Vzhľadom k tomu, že sa jedná o vzácny druh je bocian čierny atraktívnym ako cieľ pre fotografy, čím vzniká potenciálny konflikt medzi fotografmi a ochranou prírody v blízkosti hniezdísk tohto druhu.

1.6.3.4.10. Osobitné záujmy u druhu hadiar krátkoprstý (*Circaetus gallicus*)

V prípade hadiara krátkoprstého ako neznámeho druhu vo verejnosti neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany či využitia. Nepriamo však ochrana hadiara môže

zasiahnuť do záujmov lesného hospodárstva a to pri požiadavke na vytvorenie zón ochrany okolo hniezd hadiara. Konflikt pri vytváraní takýchto zón je však riešiteľný vhodnou a včasnou formou komunikácie zainteresovaných, keďže na väčšine z plochy takýchto zón okolo hniezdísk sa požaduje len posunutie termínov lesného hospodárenia do obdobia mimo hniezdneho obdobia. Menšia, jadrová časť týchto zón ochrany okolo hniezdísk hadiara vyžaduje ponechanie porastov bez zásahu. V prípade, že takéto porasty sú v rubnej dobe a s týmito opatreniami neráta PSL je potrebné, aby sa na obmedzenia vyplývajúce z ponechania časti porastu využili aj finančné nástroje, ktoré predpokladá Zákon o ochrane prírody a krajiny 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov.

1.6.3.4.11. Osobitné záujmy u druhu kaňa močiarna (*Circus aeruginosus*)

U kane močiarnej neexistuje vo verejnosti žiadny priamy záujem na ochrany alebo využití tohto druhu, ktorý by bol v rozpore s cieľmi ochrany.

Pre zachovanie hniezdísk tohto druhu je dôležité udržiavať kvalitné biotopy litorálnych porastov vodných plôch, podmáčaných lúk a mokradí, území, ktoré majú len okrajový ekonomický význam. Preto ochrana tohto druhu nepredpokladá väčšie obmedzenia týkajúce sa poľnohospodárstva alebo iného využitia a nedotýka sa tak nepriaznivo iných osobitných záujmov v ekonomickej alebo sociálnej sfére. Iba výnimočne môže dôjsť k záujmu na ochrane hniezd umiestnených na poľnohospodárskej pôde, kedy môžu byť dotknuté záujmy poľnohospodárskeho sektora. V prípade ochrany takýchto hniezd sa však jedná o malé, takmer zanedbateľné plochy.

Výnimočne môže dochádzať k negatívnemu vnímaniu kane močiarnej ako „škodlivého druhu“, ktorý negatívne vplýva na početnosť zveri a teda negatívne ovplyvňuje poľovníctvo ako také. Osvetou o druhovej skladbe potravy v dostatočnom predstihu je však možné toto vnímanie čiastočne minimalizovať.

1.6.3.4.12. Osobitné záujmy u druhu d'ateľ bielochrbtý (*Dendrocopos leucotos*)

Vzhľadom ku celkovému pozitívnemu vnímaniu d'ateľov vo verejnosti existuje záujem na ochrane týchto druhov nielen v dôsledku toho, že sú predmetmi ochrany v CHVÚ ale aj v dôsledku zachovania kultúrneho dedičstva. Pri ochrane d'atľa bielochrbtého môžu v CHVÚ vzniknúť nepriamo konflikty pri presadzovaní ochrany hniezdnych stromov. Vzhľadom k tomu, že však ide o len jednotlivé stromy sú tieto požiadavky na ochranu riešiteľné vhodnou a včasnou formou komunikácie. Väčším konfliktom v prípade ochrany tohto druhu však budú požiadavky na ochranu vhodných porastov.

1.6.3.4.13. Osobitné záujmy u druhu d'ateľ prostredný (*Dendrocopos medius*)

Vzhľadom ku celkovému pozitívnemu vnímaniu d'ateľov vo verejnosti existuje záujem na ochrane týchto druhov nielen v dôsledku toho, že sú predmetmi ochrany v CHVÚ ale aj v dôsledku zachovania kultúrneho dedičstva. Pri ochrane d'atľa prostredného môžu v CHVÚ vzniknúť nepriamo konflikty pri presadzovaní ochrany hniezdnych stromov. Vzhľadom k tomu, že však ide o len jednotlivé stromy sú tieto požiadavky na ochranu riešiteľné vhodnou a včasnou formou komunikácie. Väčším konfliktom v prípade ochrany tohto druhu však budú požiadavky na ochranu vhodných porastov a celkovej štruktúry lesa. V tomto prípade však väčšina opatrení požaduje v programe starostlivosti zachovanie aspoň súčasnej vekovej štruktúry lesných porastov a teda nezakladá požiadavkami na zmenu vekovej štruktúry väčší zásah do osobitných záujmov lesného hospodárenia.

1.6.3.4.14. Osobitné záujmy u druhu tesár čierny (*Dryocopus martius*)

Vzhľadom ku celkovému pozitívnemu vnímaniu d'ateľov vo verejnosti existuje záujem na ochrane týchto druhov nielen v dôsledku toho, že sú predmetmi ochrany v CHVÚ ale aj v dôsledku zachovania kultúrneho dedičstva. Pri ochrane tesára môžu v CHVÚ Slovenský

kras vzniknúť nepriamo konflikty pri presadzovaní ochrany hniezdných stromov. Vzhľadom k tomu, že však ide o len jednotlivé stromy sú tieto požiadavky na ochranu riešiteľné vhodnou a včasnou formou komunikácie. Ochrana týchto hniezdných stromov s tesármi dutinami je dôležitá aj pre ochranu ostatných predmetov ochrany (napríklad muchárikov).

1.6.3.4.15. Osobitné záujmy u druhu sokol rároh (*Falco cherrug*)

Sokol rároh je širokej verejnosti neznámy druh bez iného osobitného záujmu ale môže byť predmetom záujmu niektorých špecifických záujmových skupín ako napr. poľovníci a sokoliari. V súčasnosti sú sokoliari schopní tento druh rozmnožovať a krížiť podľa potreby v zajatí a preto sú voľne žijúce populácie u nás pod menším záujmom vykrádačov hniezd. Vzhľadom na vzácnosť tohto druhu je potrebné každé podozrenie preveriť a uskutočniť opatrenia na znemožnenie možnosti vykradnutia hniezd.

Ďalším záujmom, ktorý je v strete s potrebami druhu, sú záujmy elektrizačnej prenosovej sústavy (SEPS, a.s.) ktorá vlastní a spravuje elektrické vedenia a stožiare na ktorých sú inštalované hniezdné búdky. Konfliktom je potrebné predchádzať komunikáciou, projektovaním, inštalovaním hniezdných búdok a spoluprácou pri krúžkovaní mláďat tak, aby nedošlo k poškodzovaniu elektrizačných zariadení a ohrozeniu zdravia a života ľudí.

1.6.3.4.16. Osobitné záujmy u druhu sokol sťahovavý (*Falco peregrinus*)

V prípade sokola sťahovavého ako symbolu ohrozenosti a elegancie, verejnosť všeobecne akceptuje potrebu ochrany tohto druhu. Ochrana sokola sťahovavého tak nie je potrebná len ako predmetu ochrany CHVÚ, ale aj ako kultúrneho dedičstva. Nepriamo však ochrana druhu môže zasiahnuť do záujmov lesného hospodárstva a to pri požiadavke na vytvorenie zón ochrany okolo jeho hniezd. Konflikt pri vytváraní takýchto zón je však riešiteľný vhodnou a včasnou formou komunikácie zainteresovaných, keďže na väčšine z plochy takýchto zón okolo hniezdísk sa požaduje len posunutie termínov lesného hospodárenia do obdobia mimo hniezdného obdobia. Menšia, jadrová časť týchto zón ochrany okolo hniezdísk sokola sťahovavého vyžaduje ponechanie porastov bez zásahu. V prípade, že takéto porasty sú v rubnej dobe a s týmito opatreniami neráta PSL je potrebné aby sa na obmedzenia vyplývajúce z ponechania časti porastu využili aj finančné nástroje, ktoré predpokladá Zákon o ochrane prírody a krajiny 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov.

1.6.3.4.17. Osobitné záujmy u druhu muchárik bielokrký (*Ficedula albicollis*)

V prípade muchárika bielokrkého, ako málo známeho druhu vo verejnosti, neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Ochrana druhu môže zasiahnuť do záujmov lesného hospodárenia. Tie sa však väčšinou týkajú len ochrany hniezdných stromov, preto potenciálny konflikt je minimálny a riešiteľný vhodnou formou komunikácie. Väčším konfliktom v prípade ochrany tohto druhu však budú požiadavky na ochranu vhodných porastov.

1.6.3.4.18. Osobitné záujmy u druhu muchárik malý (*Ficedula parva*)

V prípade muchárika malého, ako neznámeho druhu vo verejnosti, neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Ochrana druhu môže zasiahnuť do záujmov lesného hospodárenia, keďže v prípade tohto druhu požiadavky na jeho ochranu zahŕňajú ochranu vhodných porastov.

1.6.3.4.19. Osobitné záujmy u druhu strakoš obyčajný (*Lanius collurio*)

V prípade strakoša obyčajného ako neznámeho druhu vo verejnosti neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Nepriamo však môžu vznikať konflikty pri

požiadavkách na ponechanie dostatočnej rozlohy hniezdných biotopov, t.j. krovín na ornej pôde, ktorých ponechanie však zároveň znižuje dotácie pre dotknutých poľnohospodárov. Preto je v chránených vtáčích územiach potrebné pre elimináciu týchto konfliktov vhodne nastaviť režim dotácií aby verejný záujem ochrany prírody a poľnohospodárstva neboli v konflikte.

1.6.3.4.20. Osobitné záujmy u druhu včelár lesný (*Pernis apivorus*)

V prípade včelára lesného ako neznámeho druhu vo verejnosti neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Rovnako neboli zatiaľ zaregistrované konflikty ohľadne včelárstva a ochrany tohto druhu. Výnimočne v odôvodnených prípadoch však v môže prípade ochrana včelára lesného vzniknúť požiadavka na vytvorenie zón ochrany okolo hniezda. Konflikt pri vytváraní takýchto zón je však riešiteľný vhodnou a včasnou formou komunikácie zainteresovaných, keďže na väčšine z plochy takýchto zón okolo hniezdísk sa požaduje len posunutie termínov lesného hospodárenia do obdobia mimo hniezdného obdobia. Menšia, jadrová časť týchto zón ochrany okolo hniezdísk vyžaduje ponechanie porastov bez zásahu. V prípade, že takéto porasty sú v rubnej dobe a s týmito opatreniami neráta PSL je potrebné aby sa na obmedzenia vyplývajúce z ponechania časti porastu využili aj finančné nástroje, ktoré predpokladá Zákon o ochrane prírody a krajiny 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov. Tento konflikt však nedosahuje potenciálnu mieru obmedzení ako pri orlovi krikl'avom alebo bocianovi čiernom, keďže sa v prípade včelára očakáva len minimálny počet žiadostí na vytvorenie ochranných zón (aj z dôvodu ťažkej dohľadateľnosti hniezdísk tohto druhu.

1.6.3.4.21. Osobitné záujmy u druhu žlna sivá (*Picus canus*)

Vzhľadom ku celkovému pozitívnemu vnímaniu d'atľov vo verejnosti existuje záujem na ochrane týchto druhov nielen v dôsledku toho, že sú predmetmi ochrany v CHVÚ ale aj v dôsledku zachovania kultúrneho dedičstva. Pri ochrane žlny sivej môžu v CHVÚ vzniknúť nepriamo konflikty pri presadzovaní ochrany hniezdných stromov. Vzhľadom k tomu, že však ide o len jednotlivé stromy sú tieto požiadavky na ochranu riešiteľné vhodnou a včasnou formou komunikácie. Väčším konfliktom v prípade ochrany tohto druhu však budú požiadavky na ochranu vhodných porastov. Na druhej strane však je potrebné podotknúť, že významnejšie porasty pre hniezdenie druhu, ktorých sa toto týka sú už dnes súčasťou vyšších stupňov ochrany národnej siete sústavy chránených území, preto tento konflikt nie v území v prípade ochrany žlny sivej hodnotený ako významný.

1.6.3.4.22. Osobitné záujmy u druhu sova dlhochvostá (*Strix uralensis*)

V prípade sovy dlhochvostej ako neznámeho druhu vo verejnosti neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Nepriamo môže vzniknúť na jej hniezdiskách konflikt v prípade ochrany hniezdísk, jedná sa však o menej náročný druh (vzhľadom k jej šíreniu a nárastu populácie), kde vytvorením náhradných hniezdných podmienok (v búdkach) je možné dostatočne zabezpečiť jej ochranu.

1.6.3.4.23. Osobitné záujmy u druhu prepelica poľná (*Coturnix coturnix*)

Ochrana prepelice poľnej ako symbolu poľnohospodárskej krajiny vo verejnosti je záujmom nielen z dôvodu jej určenia ako predmetu ochrany v CHVÚ Slovenský kras, ale aj z dôvodu zachovania kultúrneho dedičstva. Vzhľadom k tomu, že ide o nenáročný druh, nie je

predpoklad vzniku väčšieho konfliktu s hospodárskym využitím územia z dôvodu požiadavky realizácie špeciálnych opatrení (s výnimkou obmedzenia využívania chemických prípravkov).

1.6.3.4.24. Osobitné záujmy u druhu krutohlav hnedý (*Jynx torquilla*)

V prípade krutohlava hnedého ako nenápadného a málo známeho druhu vo verejnosti neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Nepriamo sa však ochrana druhu môže dostať do konfliktu so záujmami poľnohospodárskeho sektoru, keďže krutohlav hnedý na svoje prežívanie potrebuje dostatok stromovej zelene s dutinovými stromami, dostatok vhodnej potravy vrátane hmyzu (mraveniská). Niektoré preferované spôsoby hospodárenia (rozorávanie TTP, veľkoplošné mulčovanie pasienkov- nedopaskov, výruby remízok z titulu navýšenia pôch pre odber dotácií...) sú však dnes v rozpore s týmito jeho topickými požiadavkami. Do konfliktu s hospodárskym využitím územia sa môže realizácia ochrany druhu potýkať s obmedzeniami využívania chemických prípravkov- najmä insekticídov.

Ohľadne ochrany a manažmentu NDV sa ochrana krutohlava hnedého dostáva do stretu s rovnakými osobitnými záujmami ako v prípade penice jarabej a ich riešenie je možné obdobnými spôsobmi.

1.6.3.4.25. Osobitné záujmy u druhu výrik lesný (*Otus scops*)

Výrik lesný je neznámym druhom vo verejnosti, preto priamo jeho ochranou nie sú dotknuté žiadne iné osobitné záujmy. K dotknutiu záujmov poľnohospodárstva môže dôjsť v prípade, že na hniezdnych lokalitách je požiadavka na výrub starších drevín, NDV, alebo rozorávanie TTP. Takýmto zásahom je potrebné zamedziť, vzhľadom k celkovo nízkemu počtu hniezdnych lokalít však takéto zásahy nemajú väčší ekonomický dopad na poľnohospodárske využitie územia.

1.6.4. Hodnotenie ďalších osobitných záujmov ochrany prírody a krajiny v území

CHVU leží v území, ktoré je vyhlásené za Národný park Slovenský kras, kde platí tretí stupeň ochrany v zmysle zákona NR SR č. 543/2002 Z. z., a Ochranné pásmo Národného parku Slovenský kras, v ktorom platí druhý stupeň ochrany.

Územie CHVU sa prekrýva s územiami európskeho významu:

SKUEV0356 Horný vrch,
SKUEV0341 Dolný vrch,
SKUEV0342 Drieňovec,
SKUEV0352 Hrušovská lesostep,
SKUEV0737 Palanta,
SKUEV0349 Jasovské dubiny,
SKUEV0353 Plešivská planina,
SKUEV0343 Plešivské stráne,
SKUEV0346 Pod Strážnym hrebeňom,
SKUEV0350 Brzotínske skaly,
SKUEV0355 Fabiánka,
SKUEV0340 Český závrť,
SKUEV0345 Kečovské škrapy,
SKUEV0347 Domické škrapy.

Na území CHVU sa nachádzajú vyhlásené chránené územia národnej siete:

Národná prírodná rezervácia Havrania skala s piatym stupňom ochrany,
Národná prírodná rezervácia Zádielska tiesňava s piatym stupňom ochrany,
Národná prírodná rezervácia Drieňovec s piatym stupňom ochrany,
Národná prírodná rezervácia Brzotínske skaly s piatym stupňom ochrany,
Národná prírodná rezervácia Jasovské dubiny s piatym stupňom ochrany,
Národná prírodná rezervácia Pod Strážnym hrebeňom s piatym stupňom ochrany,

Národná prírodná rezervácia Hrušovská lesostep so štvrtým stupňom ochrany,
 Národná prírodná rezervácia Kečovské škrapy so štvrtým stupňom ochrany,
 Národná prírodná rezervácia Turniansky hradný vrch so štvrtým stupňom ochrany,
 Národná prírodná rezervácia Domické škrapy s piatym stupňom ochrany,
 Prírodná rezervácia Gerlašské skaly s piatym stupňom ochrany,
 Prírodná rezervácia Sokolia skala s piatym stupňom ochrany,
 Prírodná rezervácia Palanta s piatym stupňom ochrany,
 Prírodná rezervácia Kráľova studňa so štvrtým stupňom ochrany,
 Prírodná rezervácia Zemné hradisko so štvrtým stupňom ochrany,
 Prírodná rezervácia Pod Fabiankou so štvrtým stupňom ochrany.

Za národné prírodné pamiatky bez určeného stupňa ochrany sú vyhlásené jaskyne a priepasti Slovenského krasu: Domica, Jasovská jaskyňa, Diviačia priepasť, Hrušovská jaskyňa, Zvonivá diera, Snežná jama, Skalísty potok, Silická ľadnica, Obrovská priepasť, Milada, Kunia priepasť, Krásnohorská jaskyňa, Gombasecká jaskyňa, Drienovská jaskyňa, Diviačia priepasť, Brázda, Ardovská jaskyňa.

Juhovýchodný okraj CHVU sa sčasti prekrýva s Ramsarskou lokalitou Domica.

V rámci územia CHVU je evidované provincionálne biocentrum Zádielska planina a nadregionálne biocentrá Slovenský kras – Plešivecká planina, Hrhovské rybníky a Dolný vrch. Ako regionálne hydricko-terestrické biokoridory sú vyčlenené vodné toky, nadregionálnym je rieka Bodva.

1.7. Výsledky kompletného zisťovania stavu lesa

Lesný pôdny fond je obhospodarovaný podľa Programov Starostlivosti o Lesy (PSL).

V nasledujúcej tabuľke je prehľad platných PSL.

Názov PSL pre Lesný celok	Platnosť PSL	Výmera PSL (LHP) v CHVÚ ha
LESY STÁRŇA	2007 - 2016	1457,07
ČIERNÁ MOLDAVA - ŠL	2011 - 2020	29,67
DRIENOVEC - BISKUPSKÉ	2011 - 2020	959,72
JASOV - ŠL	2011 - 2020	6,36
LESY JASOV SPOL. S R.O.	2011 - 2020	1704,90
NIŽNÝ MEDZEV	2011 - 2020	213,14
OBEC JASOV	2011 - 2020	34,34
PERLOVÁ STUDŇA	2011 - 2020	520,47
SPOLOČNOSŤ VLASTNÍKOV LESNÝCH NEHNUTEĽNOSTÍ MIGLINC	2011 - 2020	435,23
ZVYŠOK LHC JASOV	2011 - 2020	820,90
ZVYŠOK LHC POPROČ, MEDZEV, ŠTÓS	2011 - 2020	233,05
LC LESY BRZOTÍN I.	2011 - 2020	2405,90
LC LESY JABLONOV I.	2012 - 2021	2783,85
LC LESY KRÁSNOHORSKÉ PODHRADIE II.	2012 - 2021	2635,95
LC LESY PLEŠIVEC I.	2012 - 2021	2201,30
LC LESY ROZLOŽNÁ I.	2012 - 2021	141,79
LC ZVYŠOK LHC BRZOTÍN	2012 - 2021	1337,80
LC ZVYŠOK LHC JABLONOV	2012 - 2021	4853,39
LC ZVYŠOK LHC KRÁSNOHORSKÉ PODHRADIE	2012 - 2021	1044,81
LC ZVYŠOK LHC PLEŠIVEC	2012 - 2021	5362,79
Spolu		29182,45

Rozdiel oproti výmere LPF v súčasnom KN je spôsobený stavom C-KN v čase vyhotovenia PSL (LHP).

Porastová plocha zaberá 95,6 % LPF, 4,4 % lesného pôdneho fondu sú plochy bez lesných porastov

Zastúpenia kategórií lesa sú v nasledovnej tabuľke.

Kategória lesa	Písmeno kategórie	ha	%
H		6848,77	24,54
O	a	4547,34	16,30
	d	10300,85	36,91
	spolu	14848,20	53,21
U	a	12,78	0,05
	d	36,83	0,13
	e	6158,36	22,07
	spolu	6207,97	22,25
Spolu		27904,94	100

Zastúpenie drevín v porastoch CHVU je v nasledujúcej tabuľke.

Drevina	HB	BK	DZ	JS	DP	BO	DL	LM	SM	BC	JH	JK	LV	JP	JD	BR	CR	JM
%	29,9	26,0	20,7	4,0	2,6	2,6	2,0	1,8	1,6	1,6	1,3	0,9	0,8	0,7	0,7	0,6	0,6	0,5
Drevina	SC, MH, OS, AG, JL					BX, DC, CS OV, BH, JX, VB, MK, JB, VF, SP, HR, PJ, BP, OK												
%	0,1 – 0,5					< 0,1												

Veková štruktúra je v nasledujúcej tabuľke.

Vek v rokoch	1-20	21-40	41-60	61-80	81-100	101-120	121-140	141-170
Zastúpenie v %	6,1	7,5	6,1	24,4	31,9	17,5	5,9	0,6

Porastová mapa je súčasťou príloh.

2. Socioekonomické pomery (využívanie územia a jeho okolia), pozitívne a negatívne faktory

2.1. Historický kontext

Územie Slovenského krasu patrí z krajinárskeho pohľadu ako aj z pohľady ochrany biodiverzity medzi najvýznamnejšie na Slovensku. Preto prvé chránené územia tu boli vyhlásené už krátko po druhej svetovej vojne. Prvým bola dnešná NPR Jasovské dubiny, ktorá bola za chránené územie vyhlásené už v r. 1950, nasledovala NPR Zádielska tiesňava a NPR Hrušovská lesostep, ktoré boli obe vyhlásené ako chránené územia v r. 1954. Následne v šesťdesiatych až osemdesiatych rokoch predchádzajúceho storočia bolo za chránené územie vyhlásené väčšina dnešných maloplošných chránených území. Veľkoplošná ochrana Slovenského krasu bola vyhlásená v r. 1973, kedy bola vyhlásená CHKO Slovenský kras. Následne ako prvé na Slovensku bolo územie Slovenského krasu v r. 1977 zapísané do medzinárodnej siete biosférických rezervácií v rámci programu UNESCO – Človek a biosféra. Pre svoje hodnoty bol v r. 2002 Slovenský kras vyhlásený za národný park.

Za obdobie od vyhlásenia prvého chráneného územia sa v Slovenskom krase značne zmenilo aj využívanie jeho mnohých častí. Takmer úplne zaniklo využívanie poľnohospodárskej pôdy maloroľníkmi v tých častiach, kde sa využívala ako orná pôda. Na planinách sa v priebehu druhej polovice dvadsiateho storočia značne utlmilo pasenie hospodárskych zvierat v dôsledku čoho mnohé časti planín pokryli buď lesné porasty alebo porasty krovín a pre viaceré druhy vtáctva sa tak územie stalo menej vhodné pre hniezdenie (napríklad zarastené skalné stráne pôvodne využívané skaliarom pestrým). Tento útlm poľnohospodárstva, obzvlášť pasienkarstva na planinách pokračuje prítom dodnes a predstavuje tak ďalšie zhoršovanie podmienok pre niektoré predmety ochrany.

2.2. Stručný opis aktuálneho stavu

Poľnohospodárstvo

Na území CHVÚ Slovenský kras sa aktívne poľnohospodársky využíva 9078,34 ha poľnohospodárskej pôdy, čo predstavuje 22 % z celkovej výmery CHVÚ. Z tejto plochy tvoria trvalé trávnaté porasty využívané hlavne na kosenie a pasenie 6091,23 ha (67 % z celkovej využívanej plochy). Orná pôda sa využíva na výmere 2967,69 ha, čo je takmer 33 % z celkovej využívanej plochy. Zvyšok poľnohospodársky využívanej pôdy na CHVÚ zaberajú sady - 1,53 ha a vinice - 17,89 ha. Aktuálne identifikovaná poľnohospodárska pôda, na ktorej obhospodarovanie nie je bližšie špecifikované a zatiaľ nie je poľnohospodársky využívaná, sa nachádza na výmere 9,34 ha.

Lesné hospodárstvo

Viac ako polovica porastov CHVÚ (53%) plní najmä ochrannú funkciu. Zostávajúca plocha sa takmer rovnomerne delí medzi lesy produkčné (24,5%) a lesy plniace iný účel (22,5%). Takéto rozloženie kategorizácie výrazne ovplyvňuje nielen stav porastov ale aj ich potenciálny vývoj. Predpokladaným hlavným spôsobom obnovy je účelový výber, v menšej miere maloplošný podrastový spôsob. Veková štruktúra, v ktorej je v súčasnosti vysoký podiel rubne zreých porastov by sa mala mieniť len mierne a pomaly. V drevinovej skladbe sú hlavnými drevinami HB, BK, DZ, DP, DL a cenné listnáče. Toto zastúpenie zodpovedá prirodzenej skladbe porastov pre 2. až 4. vegetačný stupeň, v rozpätí ktorých sa porasty CHVÚ nachádzajú.

Rekreácia a šport

Z hľadiska cestovného ruchu patrí Slovenský kraj k vyhľadávaným z dôvodu významného prírodného dedičstva, predovšetkým výskytu podzemných a povrchových krasových javov,

ktoré boli vyhlásené za lokalitu dedičstva UNESCO Jaskyne Slovenského a Aggteleckého krasu. Nachádzajú sa tu sprístupnené jaskyne Domica, Gombasecká a Jasovská jaskyňa, turisticky sprístupnená je Krásnohorská jaskyňa. V území sú značené trasy pre pešiu, cyklistickú a zimnú turistiku, sú tu podmienky pre vidiecky turizmus, jazdectvo, horolezectvo, a iné športy, poznávací turizmus (kultúrne a technické pamiatky, hrady, kaštiele, hradiská). Rekreačnými strediskami a východiskami sú Domica, Gombasek, Soroška – Jablonovské sedlo, mestá Rožňava, Medzev, Moldava nad Bodvou a niektoré obce, kde sa nachádza základná vybavenosť a služby cestovného ruchu. V blízkosti územia sú Drienovské kúpele a termálne kúpalisko Meliata. ÚPN VÚC Košického kraja navrhuje dobudovanie lokalít v Zádielskej doline, Drnava – Bôrka, Krásnohorská Dlhá Lúka – Lipovník. Územie má potenciál pre rozvoj cezhraničnej turistiky s Maďarskom. Rekreačné a športové využívanie územia CHVU sa riadi ustanoveniami Návštevného poriadku Národného parku Slovenský kras (vyhláška KUŽP Košice č. 4/2006).

Poľovníctvo

Na území CHVÚ Slovenský kras je evidovaných 29 poľovných revírov a zasahuje do jeleních poľovných oblastí J XV. Muránska, J XVI. Smolník, srnčej poľovnej oblasti S X. Rimavská Sobota a poľovnej oblasti pre malú poľovnú zver M X. Južná.

Ťažba nerastných surovín

Ložiská nerastných surovín sú sústredené v západnej a juhovýchodnej časti CHVU. V rámci vymedzeného územia CHVU sa nachádzajú aktívne ložiská s rozvinutou ťažbou: výhradné

- výhradné ložisko vápenca s dobývacím priestorom Včeláre (Carmeuse Slovakia s.r.o. Slavec),
- výhradné ložisko vápenca s dobývacím priestorom Hostovce (Holcim a.s. Rohožník),
- výhradné ložisko vápenca s dobývacím priestorom Slavec - Gombasek (Carmeuse Slovakia s.r.o. Slavec).

Zatiaľ nezačaté, ale plánované je využitie výhradného ložiska vápenca ako dekoračného kameňa s dobývacím priestorom Silická Brezová.

S ťažbou sa neuvažuje v ložiskách:

- výhradné ložisko vápenca Turňa nad Bodvou,
- výhradné ložisko vápenca Hrhov – Včeláre,
- výhradné ložisko vápnitých slieňov Hrhov – Včeláre.

Zastavená ťažba je v nasledovných ložiskách:

- výhradné ložisko vápenca ako stavebného kameňa s dobývacím priestorom Silická Brezová I (ISPA Prešov s.r.o.),
- výhradné ložisko vápenca ako stavebného kameňa s dobývacím priestorom Lipová (IGM s.r.o. Banská Bystrica).

Mimo CHVU, cca 1,5 km od hraníc sa nachádza významné výhradné ložisko anhydritu a sadrovca Gemerská Hôrka (Holcim a.s. Rohožník) s určeným dobývacím priestorom a vyhláseným chráneným ložiskovým územím, ktoré je t. č. vo výstavbe. Bezprostredne pri hraniciach v južnej časti sa nachádza aktívne výhradné ložisko sialitickej suroviny Včeláre (Holcim a.s. Rohožník) s určeným dobývacím priestorom.

Využitie vody

Vzhľadom na vysokú hydrogeologickú produktivitu územia je v území CHVU významným využitie pre účely zásobovania pitnou vodou. V území sa nachádzajú podzemné vodné zdroje (vrty), ktoré zásobujú skupinovú vodovodnú sieť v oblasti, a ich pásma hygienickej ochrany. V území sa nachádzajú viaceré vodné plochy vytvorené človekom, najväčšie sú Hrhovské rybníky na toku Turne, menšie sú pri Turni nad Bodvou, Jasove, Hrušove, Brzotíne. Využívané sú minerálne a termálne pramene v Drienovských kúpeľoch na juhovýchodnom okraji CHVU a západne od hraníc CHVU v Meliате pre rekreačné účely.

Ďalšie využitie

Vlastné územie CHVU nemá hospodárske využitie. Výrobná funkcia je sústredená v okolitých mestách a obciach, rozvojové priemyselné parky sa navrhujú v Brzotíne, Medzeve, Dvorníkoch – Včelároch, Rožňave.

V okolí obcí v rámci územia CHVU sú evidované záťažové bývalých nelegálnych skládok bez úpravy a rekultivácie. Prevádzkovaná skládka odpadov sa v území nenachádza.

Kultúrne dedičstvo a náboženské aktivity

Územie patrí do gemerskej oblasti, kde je potenciál ovplyvnený najmä históriou baníctva. Nachádza sa tu značný počet technických pamiatok, pamiatkové zóny a doklady ľudovej architektúry (Jasov, Turnianska Nová ves, Medzev, Rožňava, Štítnik, Plešivec, Brzotín). V blízkosti CHVU prechádzajú významné kultúrno-poznávacie trasy Gotická cesta a Železná cesta a významné pamiatky Betliar a Krásna Hôrka. Významným fenoménom v rámci CHVU je Lokalita svetového dedičstva UNESCO Jaskyne Slovenského a Aggteleckého krasu vyhlásená spoločne na území Maďarska a Slovenska. Ako pútnické miesto sa eviduje lokalita Jablonov nad Turňou – Hrušov.

2.3. Návrh zásad a opatrení využívania územia a jeho okolia z hľadiska cieľov ochrany

2.3.1. Návrh zásad opatrení pre jednotlivé predmety ochrany

Návrh zásad opatrení vychádza z hodnotenia priaznivých stavov jednotlivých druhov vyhotovených ŠOP SR v rokoch 2010-2012 a odporúčaní navrhnutých expertmi v danom hodnotení, ako aj z odporúčaných opatrení vo vedeckých publikáciách.

Návrh zásad opatrení pre jednotlivé druhy je tu uvedený v celom rozsahu nutných opatrení pre udržanie optimálnej populácie dotknutých druhov. Vzhľadom k tomu, že potrebné opatrenia a biotopové nároky jednotlivých druhov si často v rôznom rozsahu protirečia, preto je potrebné tieto opatrenia zosúladiť. Preto v kapitole 2.3.1. taxatívne uvedené opatrenia (tu uvedené opatrenia majú len charakter odporúčaní) pre jednotlivé druhy boli nižšie zoskupené do opatrení pre skupiny druhov, ktoré sú prioritou ochrany vo vyčlenených ekologicko-funkčných priestoroch (kapitola 2.3.2.), kde sú vyššie uvedené opatrenie pre druhy upresnené a zosúladené a majú tak opatrenia uvedené v kapitole 2.3.2. záväznejší charakter ako opatrenia uvedené v kapitole 2.3.1. Návrh týchto finálnych opatrení (ktoré sa odporúčajú na realizáciu) v ekologicko-funkčných priestoroch však musí brať v úvahu nároky jednotlivých druhov, preto ich tu uvádzame v plnom rozsahu.

2.3.1.1. Návrh zásad opatrení pre penicu jarabú (Sylvia nisoria)

Na udržanie dosiahnutie cieľového stavu predmetného druhu je potrebné realizovať nasledovné opatrenia:

- udržiavanie krovitých formácií na pasienkoch, kosných lúkach, krovín lemujúcich poľné cesty, rozhrania pozemkov, medze.
- vhodné je ponechať skupiny krov mozaikovite rozložené o celkovej výmere minimálne 25m²/1ha
- pri výrube krovín prednostne ponechať trnité druhy krov, borievku a bazu čiernu
- pri pokročilej sukcesii odstraňovať z krovitých formácií odrastajúce dreviny predovšetkým javory, hrab, liesku, pajaseň
- pri rýchlostných komunikáciách a komunikáciách I. triedy zamedziť kolíziám s dopravnými prostriedkami odstránením krovitých formácií do vzdialenosti 20m od telesa cesty
- odstraňovať invázne druhy rastlín a drevín, ktoré zásadným spôsobom menia štruktúru biotopu a ovplyvňujú potravnú ponuku (Robinia pseudoacacia, Phalopia sp., Ailanthus altissima)

2.3.1.2. Návrh zásad opatrení pre jelka lesného (*Caprimulgus europaeus*)

Na udržanie dosiahnutie cieľového stavu predmetného druhu je potrebné realizovať nasledovné opatrenia:

- v orografických podcelkoch Jasovská Planina, Turnianska kotlina, Zádielska planina, Plešivská planina a Silická planina udržať obhospodarovanie krajiny podľa kódexu správnej poľnohospodárskej praxe, resp. podľa princípov ekologického poľnohospodárstva, t.j. vylúčiť používanie umelých hnojív, na trvalých trávnych porastoch zabezpečiť pasenie hospodárskych zvierat v počte zabezpečujúcom optimálne zaťaženie pôdy veľkými dobyčtími jednotkami na konkrétny typ biotopu, pasienky a trvalé trávne porasty udržiavať v stave zodpovedajúcom druhu pozemku, zabezpečiť čistenie pasienkov od náletových krovín a drevín, pričom na pasienkoch dbať na to, aby na 1 ha pasienku zostalo stáť minimálne 5 mohutných solitérnych drevín, alebo malých skupín drevín (krovitých porastov)
- v CHVÚ Slovenský kras zachovať mozaikovú štruktúru krajiny
- najmä v orografických podcelkoch Koniarska planina, Dolný vrch, Horný vrch s Borčianskou brázdou, Jasovská planina zachovať súčasný stav lesných porastov (pri obhospodarovaní lesov nesmie dochádzať k najmä k veľkoplošnému holorubnému hospodárskemu spôsobu)
- v súvislých lesných porastoch nezalesňovať, resp. udržať prirodzené nelesné enklávy, čistiny, miesta s prirodzene skalnatou pôdou, členité lesné okraje
- pri poľnohospodárskej a lesnej činnosti nepoužívať chemické látky, ktoré sú nebezpečné pre vtáky (označenie Vt1 až Vt4) a hmyz (označenie Vč1 a Vč2)
- v oblastiach intenzívnej poľnohospodárskej produkcie zachovať zatrávnené medze a zatrávnené úseky medzi poliami s výsadbou ojedinelých stromov alebo krov ako refúgium veľkého hmyzu

2.3.1.3. Návrh zásad opatrení pre škovránika stromového (*Lullula arborea*)

Na udržanie dosiahnutie cieľového stavu predmetného druhu je potrebné realizovať nasledovné opatrenia:

- pravidelným monitoringom (podľa metodiky SOS/BirdLife Slovensko, 2013) zaznamenávať aktuálny stav populácie, zisťovať rozsah a formu (vhodnosť) obhospodarovania TTP a ich vplyv na veľkosť populácie
- zachovávať rozlohu TTP, hlavne pasienkov a zabezpečiť ich vhodné obhospodarovanie
- na dotknutom území podporovať extenzívne pasenie hospodárskych zvierat,
- v oblastiach sekundárnej sukcesie trávnych porastov krovinami a lesom vhodne menežovať celoplošne zarastajúce plochy min. v 5 ročných intervaloch výrubom, príp. doplniť pravidelným pasením kozami
- obmedziť výruby stromov a krovín a realizáciu akýchkoľvek iných zásahov do všetkých typov rozptýlenej zelene v období od 1. 3. do 15. 7.
- ak TTP nie sú vypásané, zabezpečiť aspoň v jeho častiach, mozaikovite (20 – 40% plochy) environmentálne vhodné náhradné kosenie, aby sa zachoval charakter nízkotravných biotopov
- v prípade nutnosti kosenia kosačky nastaviť na výšku strniska min. 10 cm, aby nedošlo k vykoseniu mláďat
- na TTP hlavne na pasienkoch a lúkach zachovávať rozptýlenú zeleň a krovinné formácie (na pasienkoch ponechať min. 15 % nelesnej drevinovej vegetácie (ndv) z celkovej z rozlohy obhospodarovaného TTP, na lúkach ponechať min. 10 % ndv z celkovej z rozlohy obhospodarovaného TTP)

- na TTP (minimálne na pasienkoch) v hniezdnom období (od 1. 3. do 15. 7.) neaplikovať chemické látky

2.3.1.4. Návrh zásad opatrení pre skaliara pestrého (*Monticola saxatilis*)

Na udržanie dosiahnutie cieľového stavu predmetného druhu je potrebné realizovať nasledovné opatrenia:

- pravidelným monitoringom (podľa metodiky SOS/BirdLife Slovensko, 2013) zaznamenávať aktuálny stav populácie, zisťovať rozsah a formu (vhodnosť) obhospodarovania TTP a ich vplyv na veľkosť populácie
- zachovávať rozlohu TTP, hlavne pasienkov a zabezpečiť ich vhodné obhospodarovanie
- na dotknutom území podporovať extenzívne pasenie hospodárskych zvierat,
- v oblastiach sekundárnej sukcesie trávnych porastov krovinami a lesom vhodne menežovať celoplošne zarastajúce plochy min. v 5 ročných intervaloch výrubom, príp. doplniť pravidelným pasením kozami
- v prípade potreby na hniezdiskách v kameňolomoch usmerniť ťažbu mimo hniezdných lokalít

2.3.1.5. Návrh zásad opatrení pre chriašťa bodkovaného (*Porzana porzana*)

Na udržanie dosiahnutie cieľového stavu predmetného druhu je potrebné realizovať nasledovné opatrenia:

- pravidelným monitoringom (podľa metodiky SOS/BirdLife Slovensko, 2013) zaznamenávať aktuálny stav populácie
- aspoň na 30 % brehov vodných nádrží nezasahovať do pobrežnej vegetácie a obmedziť rybolov
- na okrajoch kanálov a iných pomaly tečúcich vôd zachovávať pobrežnú vegetáciu a vegetáciu dna plytkých vodných telies
- v hniezdnom období (15. 4. – 15. 8.) zachovávať stabilnú výšku hladiny vodných nádrží
- zachovávať a vytvárať nové zamokrené plochy s plytkou vodou (do 15 cm) a podmáčané časti lúk

2.3.1.6. Návrh zásad opatrení pre orla krikľavého (*Aquila pomarina*)

Na udržanie dosiahnutie cieľového stavu predmetného druhu je potrebné realizovať nasledovné opatrenia:

Manažmentové opatrenia v hniezdnom biotope

- zabezpečiť diferencovaný prístup v hospodárení na lesnej pôde nasledovne:
 - a) v lesoch ochranných a lesoch osobitného určenia v CHVÚ Slovenský kras v prípade akejkoľvek lesohospodárskej činnosti rešpektovať ekologické nároky orla krikľavého
 - b) v hospodárskych lesoch nachádzajúcich sa v CHVÚ Slovenský kras pri obnove lesných porastov preferovať uplatňovanie výberkového a účelového hospodárskeho spôsobu a uprednostňovať prirodzenú obnovu porastov s cieľom posilniť a zachovať ekologickú stabilitu lesných porastov v hniezdných biotopoch orla krikľavého (obnovenie prirodzeného drevinového zloženia, zlepšenie horizontálnej a vertikálnej štruktúry porastov, vhodnejšie formovanie lesných okrajov); vylúčiť uplatňovanie holorubného hospodárskeho spôsobu a znížiť existujúcu plochu s uplatňovaním podrastového hospodárskeho spôsobu na plochu max. 20% z výmery CHVÚ
 - c) prehodnotiť v súčasnosti existujúcu sieť lesných ciest z hľadiska reálnych potrieb lesného hospodárstva a ich vplyvu na fragmentáciu a ekologickú stabilitu hniezdných biotopov a zabezpečiť asanáciu „nadbytočných lesných ciest“, ktoré umožňujú

- narušovanie stavu hniezdnych biotopov (legálnou a nelegálnou ťažbou, poľovníctvom, pytliactvom, zvýšenou návštevnosťou a pod.)
- zabezpečiť uplatňovanie systému tvorby ochranných zón v okolí všetkých aktívnych hniezd (hniezda, ktoré boli orlami obsadené v období 5 rokov minimálne jedenkrát) jednotlivých párov orla krikl'avého s nasledovnými podmienkami:
 - a) ochranná zóna sa stanovuje v okruhu (polomere) minimálne 300 m od hniezdného stromu
 - b) zakazuje sa odstrániť alebo poškodiť hniezdny strom
 - c) v dobe rozmnožovania, tj. od 16.3. do 31.8. kalendárneho roka, sa zakazuje vykonávať akúkoľvek lesohospodársku činnosť
 - d) mimo doby rozmnožovania, tj. od 1.9. do 15.3. kalendárneho roka:
 - vo vnútornej časti ochrannej zóny v okruhu (polomere) minimálne 100 m od hniezdného stromu nezasahovať do vegetačného a pôdneho krytu
 - vo vonkajšej časti ochrannej zóny v okruhu (polomere) minimálne od 100 m do 300 m okolo hniezdného stromu resp. na celej ploche takto vymedzenej ochrannej zóny, pri hospodárení v lesných porastoch uplatňovať výlučne výberkový hospodársky spôsob (tzn. pri jeho *stromovej forme* uskutočňovať jednotlivo výberkový rub stromový, ktorý sa vykonáva jednotlivým výrubom stromov a pri jeho *skupinovej forme* uskutočňovať výberkový rub s plochou obnovného rubu max. do 0,2 ha) alebo účelový hospodársky spôsob (tzn. pri jeho *stromovej forme* uskutočňovať stromový účelový rub, ktorý sa vykonáva jednotlivým výrubom stromov a pri jeho *skupinovej forme* uskutočňovať skupinový účelový rub s plochou obnovného rubu max. do 0,2 ha).
 - zabezpečiť zapracovanie uvedeného systému ochranných zón do programov starostlivosti o lesy (PSL)
 - s cieľom posilniť a zachovať ekologickú stabilitu lesných porastov zabezpečiť poskytnutie agroporadenstva lesohospodárskym subjektom vo veci ich zapojenia sa do opatrení "Lesnícko-environmentálne a klimatické služby a zachovanie lesa" a "Platby týkajúce sa sústavy Natura 2000" v rámci Programu rozvoja vidieka SR 2014-2020 za účelom získania kompenzačných platieb za obmedzenie hospodárenia z dôvodu uplatňovania princípu trvalo udržateľného rozvoja a ochrany prírody a zabezpečiť zapracovanie týchto environmentálnych opatrení do PRV SR vždy na nové programovacie obdobie
 - propagovať a presadzovať FSC (Forest Stewardship Council) certifikáciu za účelom environmentálne vhodného a trvalo udržateľného obhospodarovania lesov (zdroj <http://www.fscslovakia.sk/>)
 - zabezpečiť odstránenie poľovníckych zariadení (najmä posedov) vo vnútri ochranných zón a usmerniť výstavbu nových poľovníckych zariadení aby boli situované mimo ochranných zón

Manažmentové opatrenia v potravnom biotope

- zabrániť zalesňovaniu poľnohospodárskej pôdy
- zabrániť záberom poľnohospodárskej pôdy výstavbou solárnych elektrární a inej infraštruktúry a usmerniť ich výstavbu mimo poľnohospodárskej pôdy (napr. nevyužitá plocha v rámci zastavaných areálov poľnohospodárskych podnikov)
- zabrániť pestovaniu rýchlorastúcich drevín na poľnohospodárskej pôde na energetické účely
- znížiť podiel nevhodných poľnohospodárskych kultúr pestovaných na energetické účely (slnečnica, repka) v prospech takých poľnohospodárskych kultúr, ktoré sú v súlade s ekologickými nárokmi orla krikl'avého (napr. viacročné krmoviny: ďatelina, lucerna, ďatelinotrávne miešanky) a súčasne podporujú chov oviec a hovädzieho dobytká
- s cieľom zachovania výmery TTP (lúk a pasienkov) zabrániť ich rozorávaniu a premene na iný druh pozemku

- zabezpečiť vhodné obhospodarovanie TTP pravidelnou kosbou lúk a odvozom biomasy, extenzívnym pasením oviec a hovädzieho dobytku, v odôvodnených prípadoch aj mulčovaním a pri tvorbe TTP použiť stanovištne vyhovujúce druhy tráv
- na plochách TTP vylúčiť aplikáciu priemyselných hnojív a pesticídov
- pri aplikácii pesticídov na ornej pôde zabezpečiť odborný kvalifikovaný dozor a použiť len chemické prípravky, ktoré nie sú na zozname zakázaných prípravkov pre chránené vtáčie územia (zdroj <http://nrl.uvm.sk/>)
- časť strniskových plôch (min. 30 %) po obilninách nerozorávať a ponechať ich až do septembra - októbra kalendárneho roka, slamu z týchto plôch odstrániť, v prípade zvýšeného zarastania týchto plôch vegetáciou je možné vykonať mulčovanie
- neznižovať výmeru nelesnej drevinovej vegetácie (napr. z dôvodu jej výrubu za účelom výroby drevnej štiepky) a zabezpečiť ich vhodnú údržbu; pri výsadbe nelesnej drevinovej vegetácie použiť pôvodné druhy drevín
- zabrániť opusteniu poľnohospodárskej pôdy
- s cieľom posilniť a zachovať ekologickú stabilitu potravných biotopov na poľnohospodárskej pôde zabezpečiť poskytnutie agroporadenstva poľnohospodárskym subjektom vo veci ich zapojenia sa do jednotlivých podopatrení "Agroenvironmentálno-klimatického opatrenia" a opatrenia "Ekologické poľnohospodárstvo" v rámci Programu rozvoja vidieka SR 2014-2020 za účelom získania kompenzačných platieb za obmedzenie hospodárenia z dôvodu uplatňovania princípu trvalo udržateľného rozvoja a ochrany prírody a zabezpečiť zapracovanie týchto environmentálnych opatrení do PRV SR vždy na nové programovacie obdobie
- na všetkých plochách poľnohospodárskej pôdy realizovať postupy, ktoré minimalizujú negatívny vplyv na populáciu orla krikľavého; pri mulčovaní, kosbe trávnych porastov a žatve poľnohospodárskych kultúr vždy postupovať smerom od stredu k okrajom alebo od jednej strany pozemku k druhej strane pozemku, pri kosbe a žatve používať výstražné zariadenia
- zabezpečiť elimináciu rizika zranení a úhynu na konštrukciách elektrických vedení ich postupným ošetrovaním zábranami a výstražnými prvkami na vodiče

Všeobecné manažmentové opatrenia

- vypracovať návrh na úpravu hraníc CHVÚ Slovenský kras s cieľom zahrnúť aj potravné teritória jednotlivých párov orla krikľavého hniezdiacich v CHVÚ do chráneného územia
- zosúladiť termíny zákazu vykonávania lesohospodárskej činnosti v blízkosti hniezd orla krikľavého a iných vtáčích druhov, uvedených v ustanovení § 2 ods. 1 vyhlášky MŽP SR č. 192/2010, ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Slovenský kras, s ekologickými nárokmi orla krikľavého uvedených v manažmentových opatreniach pre hniezdne biotopy (potreba zmeniť termín obdobia kalendárneho roka od 1.3. do 30.6. nasledovne: od 1.3. do 31.8)
- vypracovať a následne v praxi uplatňovať Program starostlivosti o orla krikľavého a zabezpečiť jeho pravidelnú aktualizáciu pravidelne po uplynutí obdobia 10 rokov
- zabezpečiť stálu propagáciu ochrany druhu a informovanosť odbornej (lesníci, poľnohospodári, poľovníci) a laickej verejnosti
- zabezpečiť elimináciu rizika nezákonného odstreľu v spolupráci s príslušnými inštitúciami (Polícia SR, OÚ, SIŽP, členovia Stráže prírody)
- zabezpečiť vymožitelnosť práva v prípadoch vtáčej kriminality

2.3.1.7. Návrh zásad opatrení pre bučiaka veľkého (Botaurus stellaris)

Na udržanie dosiahnutie cieľového stavu predmetného druhu je potrebné realizovať nasledovné opatrenia:

- zabezpečenie maximálnej možnej ochrany existujúcich hniezdisk a hniezdnej populácie

- zachovanie potravných biotopov a hniezdnych biotopov v okolí hniezdísk predovšetkým ochranou litorálnej vegetácie a mokradí
- usmernenie vodohospodárskej činnosti a aqua-environmentálna schéma na rybníčnej sústave
- zamedzenie znečisteniu povrchových vôd v záujmovej oblasti

2.3.1.8. Návrh zásad opatrení pre výra skalného (*Bubo bubo*)

Na udržanie dosiahnutie cieľového stavu predmetného druhu je potrebné realizovať nasledovné opatrenia:

- na hniezdiskách v činných kameňolomoch usmerňovať postup ťažby tak, aby sa zachovali vhodné hniezdiská, aby nedochádzalo k ničeniu hniezd.
- na hniezdiskách v lesoch usmerňovať zásahy (najmä ťažba a zalesňovanie) mimo hniezdneho obdobia výrov.
- inštalácia izolantov na stĺpy elektrického vedenia v maximálnej nožnej dĺžke v blízkosti hniezdisk.
- na hniezdiskách ohrozených sukcesiou (skalné útvary, kameňolomy) upravovať biotopy: odstraňovanie drevinného náletu
- usmerňovanie skalolezcov mimo hniezdne obdobie, zamedzovať novým lezeckým cestám na lokalitách výrov.
- ekovýchova najmä medzi mládežou a poľovníkmi.
- monitoring populácie, lokalizácia hniezdisk, sledovanie úspešnosti hniezdenia, zisťovanie neúspešnosti hniezdenia.

2.3.1.9. Návrh zásad opatrení pre bociana čierneho (*Ciconia nigra*)

Na udržanie dosiahnutie cieľového stavu predmetného druhu je potrebné realizovať nasledovné opatrenia:

- vhodnou formou realizovať prieskum celej populácie bociana čierneho v CHVÚ za účasti profesionálnych aj dobrovoľných ornitológov,
- udržať vhodnú vekovú a druhovú štruktúru porastov na existujúcich hniezdiskách usmerňovaním lesohospodárskych aktivít (príprava a implementácia PSL),
- zabezpečiť legislatívne zmeny (lesný zákon) a uplatňovať také spôsoby hospodárenia v lesoch, ktoré zabezpečia rast stromov vhodných pre budúce hniezdenie druhu,
- zabezpečiť ochranu existujúcich a vytváranie nových mokradí, predchádzať ich znečisťovaniu splaškovými vodami a komunálnym odpadom,
- predchádzať vysušovaniu, degradácii a urbanizačným zmenám vodných tokov a mokradí v širšom okolí hniezdísk,
- eliminovať vyrušovanie dospelých vtákov počas hniezdenia lesnými hospodárskymi aktivitami v okruhu min. 300 m od obsadených hniezd,
- zabezpečiť spevnenie a úpravy vybratých nestabilných hniezd ohrozených zrútením v dôsledku silného vetra a dažďa,
- inštalovať hniezdne podložky na vhodných stromoch v hospodársky pestovaných lesoch,
- propagovať potrebu ochrany druhu v odbornej aj širokej verejnosti.

2.3.1.10. Návrh zásad opatrení pre hadiara krátkoprstého (*Circaetus gallicus*)

Na udržanie dosiahnutie cieľového stavu predmetného druhu je potrebné realizovať nasledovné opatrenia:

- Realizovať pravidelné pozorovania v čase jarného priletu a zásnubných letov kedy si vtáky obsadzujú hniezdiská (apríl). Ďalšie vhodné obdobie na pozorovanie je obdobie kŕmenia mláďaťa, kedy vtáky nosia potravu na hniezdo (júl, august).
- Usmerňovať lesohospodársku aktivitu v okolí hniezdiska v čase neprítomnosti hadiarov (október - marec), zachovať staršie porasty vhodné na vybudovanie hniezda.

- Vylúčiť výrub stromov a iné lesohospodárske aktivity v širšom okolí hniezdiska v čase hniezdenia od 1.4. do 31. 8.
- V prípade známeho hniezda vyhlásiť ochranné pásmo v okruhu 500 m.
- Vylúčiť akýkoľvek výrub stromov starších ako 50 rokov v okolí hniezdiska.
- Vyvesením umelých hniezd špeciálne zameraných pre hadiara upevnených na vrcholoch stromov (buk, borovica) zvýšiť hniezdne možnosti. Hadiare obyčajne neobsadzujú hniezda iných dravcov (Ivanovski 2000).
- Udržiavať pasienky a lúky v pôvodnom stave pravidelným kosením, resp. pasením, a takto vytvárať vhodné potravné biotopy s výskytom plazov, ako hlavnej potravnej zložky hadiarov.
- Zarastené a zdegradované pasienky, ktoré v minulosti poskytovali vhodný potravný biotop, aspoň čiastočne, na danej ploche, obnoviť do pôvodného stavu realizovaním revitalizačných programov na obnovu pôvodných trávnatých biotopov.
- Medzi poľovníkmi šíriť osvetu zameranú na poznanie hadiara a jeho potravnej zložky, aby nedochádzalo k nezákonnému odstrelu a vyrušovaniu druhu, ktorý nespôsobuje straty na poľovnej zveri.
- Osvetu šíriť aj medzi miestnym obyvateľstvom a v školách ako aj celkove zvýšiť propagáciu tohto pomerne neznámeho druhu dravca na verejnosti.
- Usmerňovať turistické aktivity a obmedziť prístup do bližšieho okruhu hniezda (do 300 m) v čase hniezdenia (apríl až august).

2.3.1.11. Návrh zásad opatrení pre kaňu močiarnu (*Circus aeruginosus*)

Na udržanie dosiahnutie cieľového stavu predmetného druhu je potrebné realizovať nasledovné opatrenia:

- zabezpečenie stáleho monitoringu všetkých hniezdiacich párov v CHVÚ
- v prípade ťažby trstia v zimnom období (1.12.–1.3. príslušného kalendárneho roka) sa odporúča, aby ťažba prebiehala šachovnicovito a aby aspoň 30 % starých porastov ostalo zachovaných.
- neodporúčajú sa zásahy do hniezdnych biotopov realizovať v čase hniezdenia (od 1.4. do 31.7. príslušného kalendárneho roka), taktiež sa v danom období neodporúča prudko meniť hladinu vôd na rybníkoch a umelých vodných nádržiach s litorálnymi porastami vegetácie (\pm 30 cm) a na ostatných hniezdiskách druhu.
- neodporúča sa realizovať spoločné poľovačky na kačice divé na lokalitách s významnými nocoviskami druhu, a to v čase od 1.8. do 30.10. príslušného kalendárneho roka (rozsiahle trstoviská na brehoch rybníkov, vodných nádrží a pod.).
- je potrebné eliminovať riziko nezákonného odstrelu a vykladania otrávených návnad osvetou v poľovníckej verejnosti (prípisy na poľovnícke organizácie, prednášky, vydávanie propagačných materiálov, zvýšená kontrolná činnosť).
- dbať na to aby porasty lucernovísk neboli kosené v noci, kedy hlavne v letnom období sú lucernoviská miestom nocovania kaní (nehniezdiace jedince) a v mesiacoch VIII.-IX.(X.) sú miestom nocovania i rodičovských párov a vylietaných juv. jedincov

2.3.1.12. Návrh zásad opatrení pre d'atľa bielochrbtého (*Dendrocopos leucotos*)

Na udržanie dosiahnutie cieľového stavu predmetného druhu je potrebné realizovať nasledovné opatrenia:

- ponechávanie mŕtveho a odumierajúceho dreva vo vhodných lesných biotopoch
- zníženie intenzity lesného hospodárstva v starých bukových porastoch, ktoré tvoria hlavný areál rozšírenia druhu v CHVÚ
- udržanie podielu starých lesných porastov s prevahou buka
- podľa možností ponechávanie stojacich mŕtvych stromov v porastoch najmä v lokalitách, kde druh hniezdi

- v hniezdnom období (máj – júl) na vhodných lokalitách obmedziť ťažbu napadnutých a mŕtvych stromov
- usmerňovaním programov starostlivosti o les zabezpečiť v CHVÚ dostatok vhodných lesných porastov (na 80 rokov) a ich rozmiestnenie v území,
- vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch.
- usmernenie lesného hospodárstva v oblasti obnovy vhodných lesných biotopov

2.3.1.13. Návrh zásad opatrení pre d'atľa prostredného (*Dendrocopos medius*)

Na udržanie dosiahnutie cieľového stavu predmetného druhu je potrebné realizovať nasledovné opatrenia:

- udržanie vhodného podielu starých dubových porastov (nad 120 rokov) a dubovo-hrabových porastov (nad 80 rokov), tak aby vyhovovalo udržaniu dobrého resp. priemerného priaznivého stavu predovšetkým pre kritériá biotopu,
- zachovanie podielu kategórií lesov ochranných a lesov osobitného určenia v celom území CHVÚ,
- ponechanie dostatočného množstva stojaceho mŕtveho dreva vrátane mŕtvych stromov (počet stojacich mŕtvych stromov s priemerom vyšším ako 50 cm v prsnej výške viac ako 10/ha) alebo ich častí (odumreté vedľajšie konáre alebo kmene) vhodných na hniezdenie,
- pri obnove porastov ponechať v porastoch na prirodzené dožitie minimálne 5 životaschopných stromov na 1ha z hornej etáže materského porastu a minimálne 5 hrubých stromov (nalepšie dutinové, prípadne inka narušené resp. poškodené stromy),
- dosiahnuť zakmenenie v starých dubových porastov na úrovni 0,7
- predĺženie rubnej doby oproti platným modelom hospodárenia minimálne o 20 rokov a predĺženie obnovnej doby dubových porastov minimálne o 10 rokov,
- vykonávanie lesohospodárskej činnosti v mimohniezdnom období (od 1.8. do 28.2.).

2.3.1.14. Návrh zásad opatrení pre tesára čierneho (*Dryocopus martius*)

Na udržanie dosiahnutie cieľového stavu predmetného druhu je potrebné realizovať nasledovné opatrenia:

- udržanie rozsiahlejších starších porastov (nad 80 rokov), poprípade ich fragmentov v lesnatej krajine
- dohľadávať a zabezpečiť ochranu hniezdných stromov
- zachovanie stojacich mŕtvych alebo napadnutých stromov v porastoch a obmedziť ich ťažbu najmä v hniezdnej dobe
- vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch
- usmernenie hospodárskej činnosti vo vhodných biotopoch v CHVÚ

2.3.1.15. Návrh zásad opatrení pre sokola rároha (*Falco cherrug*)

Na udržanie dosiahnutie cieľového stavu predmetného druhu je potrebné realizovať nasledovné opatrenia:

- zabezpečiť vyhlásenie ochranných zón v okolí stromových hniezd
- zabezpečiť fyzickú kontrolu hniezd so zameraním na zistenie hniezdnej produktivity, kondície mláďat a označenie mláďat
- zabezpečiť každoročnú údržbu a opravu hniezdných búdok
- zabezpečiť udržanie vhodnej drevinovej skladby v poľnohospodársky využívannej krajine
- zabezpečiť ponechávanie odumierajúcich a odumretých drevín v poľnohospodárskej krajine
- udržať a zvyšovať podiel trvalých trávnych porastov
- podporovať pasenie hospodárskych zvierat
- všetky 22 kV elektrické vedenia riešiť kabelážou v zemi

- obnova populácií vybraných druhov tvoriacich potravnú základňu druhu napr. syseľ pasienkový (*Spermophilus citellus*)
- vylúčiť výstavbu veterných parkov v okruhu min. 20 km od chráneného vtáčieho územia

2.3.1.16. Návrh zásad opatrení pre sokola sťahovavého (*Falco peregrinus*)

Na udržanie dosiahnutie cieľového stavu predmetného druhu je potrebné realizovať nasledovné opatrenia:

- Vylúčenie športovo rekreačných činností a trás turistických chodníkov na hniezdnej skale a v jej bezprostrednom okolí v hniezdnej sezóne.
- Vylúčenie lesohospodárskych a technických zásahov v lesnom poraste v hniezdnej sezóne v okolí hniezdiska, kde by mohla táto činnosť rušivo pôsobiť na priebeh hniezdenia.
- Usmernenie nevhodných lesohospodárskych aktivít v procese LHP a využívanie právnych noriem pri usmerňovaní ťažby záujmových porastov v záujme zabránenia negatívnej zmene hniezdného biotopu
- Zabránenie akejkoľvek negatívnej zmene hniezdiska (napr. odbúranie skalnej steny)
- Zlepšenie hniezdného biotopu formou úpravy hniezdiska alebo inštalácie špeciálnych hniezdných podložiek na vybraných lokalitách.
- Eliminovanie rizika vykrádania hniezd, odstrelu a nezákonného obchodovania –individuálna ochrana jednotlivých hniezdisk (pomocou vhodnej techniky – použitie fotopascí).
- Podpora zachovania prirodzených biotopov v lovných teritóriách (pasienky, mokrade), prípadne zvýšiť percento drevín/krovín, ktorých plody sú potravnou základňou pre prirodzenú korisť druhu.
- Zabrániť chemickým postrekom (s obsahom chlorovaných ulovodíkov, polychlorovaných bifenylov – PCB a iných cudzorodých látok), ktoré by mohli negatívne ovplyvniť úspešnosť reprodukcie alebo znižovať množstvo potravných základne druhu.

2.3.1.17. Návrh zásad opatrení pre muchárika bielokrkeho (*Ficedula albicollis*)

Na udržanie dosiahnutie cieľového stavu predmetného druhu je potrebné realizovať nasledovné opatrenia:

- pravidelným monitoringom (podľa metodiky SOS/BirdLife Slovensko, 2013) zaznamenávať aktuálny stav populácie
- v hniezdnom biotope druhu nevykonávať v období od 15. 4. do 31. 7. žiadne ťažobné zásahy
- v hniezdnom biotope používať výberkový a účelový spôsob hospodárenia, holorubný a podrastový hospodársky spôsob nepoužívať
- v hospodárskych lesoch vykonávať prebierky vo fáze žrdkovín a žrdovín
- v listnatých a zmiešaných lesných porastoch ponechávať suché stojace stromy, pahýle, vývraty a zlomy, ktoré nemajú charakter rozsiahlej kalamity (do 10 m³/1 ha/1 rok)
- v listnatých a zmiešaných lesných porastoch ponechať po ukončení obnovnej ťažby minimálne 10 životaschopných stromov hrubších ako 30 cm/1 ha
- pri obnove všetkých listnatých a zmiešaných porastov použiť obnovný postup s celkovou obnovnou dobou minimálne 40 rokov
- v listnatých a zmiešaných lesných porastoch s nízkym zastúpením dutinových stromov podporovať hniezdne možnosti vyvesovaním búdok vhodného typu
- zachovať brehové porasty pozdĺž vodných tokov a členité okraje lesa ako migračné biokoridory

2.3.1.18. Návrh zásad opatrení pre muchárika malého (*Ficedula parva*)

Na udržanie dosiahnutie cieľového stavu predmetného druhu je potrebné realizovať nasledovné opatrenia:

- v listnatých a zmiešaných porastoch nad 100 r. veku vykonávať najmä výberkový hospodársky spôsob,
- zabezpečiť zachovanie min. 60 % starých listnatých a zmiešaných porastov nad 100 r. veku v CHVÚ,
- v CHVÚ zabrániť veľkoplošnému odlesňovaniu listnatých a zmiešaných porastov na ploche väčšej ako 3 ha, resp. neprevádzať veľkoplošný holorubný hospodársky spôsob,
- pri hospodárení v listnatých a zmiešaných porastoch preferovať najmä výberkový hospodársky spôsob, vyhýbať sa podrastovému hospodárskemu spôsobu,
- ťažbu v listnatých a zmiešaných porastoch vykonávať v mimohniezdnom období (1.8.–14.4.) kalendárneho roka,
- zabezpečiť, aby bol v poraste ponechaný objem mŕtvych stojacich stromov, ležiacej hrubiny a pňov nad 40 m³/ha,
- zabezpečiť, aby boli v porastoch ponechávané stojace zlomy a/alebo mŕtve stromy nad 20 ks/ha,
- do cieľového drevinového zloženia navrhovať pôvodné listnaté dreviny, najmä buk, hrab, javor, jaseň, s prímiesou brezy a osiky, nenavýšovať podiel smreka nad 10 %,
- zabezpečiť, aby bolo zachované ochranné pásmo lesa (50 m od okraja lesného porastu), neumiestňovať v ňom stavby,
- pri lesohospodárskej činnosti nepoužívať chemické látky, ktoré sú nebezpečné pre vtáky (označenie Vt1 až Vt4) a hmyz (označenie Vč1 a Vč2),
- zabrániť výrubu brehových porastov pozdĺž vodných tokov,
- pri ťažbe ponechávať v poraste stromy s dutinami.

2.3.1.19. Návrh zásad opatrení pre strakoša obyčajného (*Lanius collurio*)

Na udržanie dosiahnutie cieľového stavu predmetného druhu je potrebné realizovať nasledovné opatrenia:

- udržiavať tradičné využívanie pôdy vo vhodných biotopoch (najmä na extenzívne obhospodarovaných suchších pasienkoch a lúkach s rozptýlenou krovitou vegetáciou), vylúčiť odstraňovanie krovín z lokalít bez posúdenia odbornou organizáciou ochrany prírody, dohodnuté prehustené formácie redukovať v mesiacoch október - marec
- vylúčiť odstraňovanie medzí a strží s krovitou vegetáciou a podobných extenzívne obhospodarovaných plôch
- udržiavať mozaikovitú štruktúru krajiny, nevytvárať veľkoblokové celky lúk, pasienkov a polí na úkor krovitých formácií, vylúčiť zmeny využívania pozemku s krovitými formáciami na ornú pôdu, meliorácie, odvodnenie, terénne úpravy, zalesnenie, zastavanie a pod.
- vylúčiť aplikáciu insekticídov
- prostredníctvom štátnej správy, príslušného odboru ochrany prírody a krajiny informovať užívateľov TTP v CHVÚ o lokalitách strakoša obyčajného a konzultovať zásahy a formy obhospodarovania lokalít s jeho výskytom na úrovni užívateľa a odbornej organizácie ochrany prírody a krajiny

2.3.1.20. Návrh zásad opatrení pre včelára lesného (*Pernis apivorus*)

Na udržanie dosiahnutie cieľového stavu predmetného druhu je potrebné realizovať nasledovné opatrenia:

- Vylúčenie lesohospodárskych zásahov v blízkosti obsadených hniezd v hniezdnom období (1. apríla do 31. júla) čím sa obmedzí vyrušovanie párov pri hniezdení.
- Pri leso-hospodárskej činnosti uprednostňovať menej intenzívne druhy hospodárenia ako napr. výberkový hosp. spôsob.
- Obmedzenie veľkoplošných holorubov.
- Zvyšovanie rubnej doby. Zachovanie alebo cielene obnovenie pôvodného druhového zloženia lesných porastov.

- Zlepšiť komunikáciu s užívateľmi poľovníckych revírov (napr. obmedzenie vykonávania poľovného práva, budovania a údržby poľovníckych zariadení v blízkosti obsadených hniezd v hniezdnom období a pod.)
- Zachovanie extenzívneho spôsobu využívania lúk a trávnatých porastov s rozptýlenou krovitou vegetáciou.
- Obmedzenie používania insekticídov najmä leteckým spôsobom na loviskách, čím sa zabezpečí dostatok potravy.
- Osadiť na všetky chýbajúce 22kV konzoly zábrany, ktoré bránia usmrteniu vtákov pri zosadnutí.
- Obmedzenie výstavby veterných elektrární v blízkosti CHVU.

2.3.1.21. Návrh zásad opatrení pre žlu sivú (*Picus canus*)

Na udržanie dosiahnutie cieľového stavu predmetného druhu je potrebné realizovať nasledovné opatrenia:

- udržiavanie podielu starých listnatých a zmiešaných lesov s dominanciou listnatých drevín nad 80 rokov, členitých lesných okrajov a priľahlých nelesných plôch bohatých na mraveniská
- vylúčenie holorubov v starých listnatých a zmiešaných lesoch s dominanciou listnáčov
- vylúčenie využívania ochranných lesov na produkciu dreva
- dodržiavanie ekologicky a fytogeograficky vhodného obnovného zastúpenia drevín
- ponechávanie dutinových a stojacich odumretých stromov v porastoch
- ponechávanie remízok a skupín stromov na trvalých trávnatých porastoch
- na nelesných plochách s výskytom mravenísk nepoužívať mulčovanie
- vylúčenie zalesňovania trvalých trávnatých porastov

2.3.1.22. Návrh zásad opatrení pre sovu dlhochvostú (*Strix uralensis*)

Na udržanie dosiahnutie cieľového stavu predmetného druhu je potrebné realizovať nasledovné opatrenia:

- realizovať celoplošné mapovanie a monitoring priebehu hniezdenia a trendov vývoja populácie,
- udržať vhodnú vekovú a druhovú štruktúru porastov na existujúcich aj potenciálnych hniezdiskách usmerňovaním lesohospodárskych aktivít (príprava a implementácia PSL),
- zabezpečiť legislatívne zmeny (lesný zákon) a uplatňovať také spôsoby hospodárenia v lesoch, ktoré zabezpečia rast stromov vhodných pre hniezdenie dravcov v budúcnosti,
- eliminovať vyrušovanie dospelých vtákov počas hniezdenia lesnými hospodárskymi a rekreačnými ľudskými aktivitami,
- inštalovať hniezdne bunky na vhodných stromoch v hospodárskych lesoch,
- zabezpečiť spevnenie a úpravy nestabilných dravčích hniezd ohrozených zrútením v dôsledku vetra a dažďa,
- eliminovať riziko nezákonného odstrelu,
- eliminovať riziko zranení na konštrukciách 22 kV elektrických vedení a trafostaníc pretínajúcich hniezdne a zimné biotopy inštaláciou hrebeňových zábran.

2.3.1.23. Návrh zásad opatrení pre prepelicu poľnú (*Coturnix coturnix*)

Na udržanie dosiahnutie cieľového stavu predmetného druhu je potrebné realizovať nasledovné opatrenia:

- V rámci stavebných konaní zachytávať prípadné ohrozenia hniezdných lokalít a navrhovať náhradné riešenia
- Vylúčiť zmenu TTP na iný druh pozemku

- V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti prostredníctvom vydávania súhlasov obmedziť používania hnojív a chemických látok na hniezdnych lokalitách
- V rámci územnoplánovacích a iných plánovacích dokumentov požadovať zachovanie trávnatých porastov a vhodnej štruktúry krajiny vrátane medzí a úhorov
- Realizovať informačné a praktické ekovýchové aktivity pre farmárov a traktoristov o správnom spôsobe kosenia aktivity
- Zvýšiť kontrolu dodržiavanie predpisov na úseku ochrany prírody v čase kosby so zameraním na zachovanie trávnatých porastov
- V prípade ďalšieho poklesu populácií využiť cielenú ochranu hniezdísk s využitím ustanovení zákona a vyhlášky o CHVÚ

2.3.1.24. Návrh zásad opatrení pre krutohlava hnedého (*Jynx torquilla*)

Na udržanie dosiahnutie cieľového stavu predmetného druhu je potrebné realizovať nasledovné opatrenia:

- udržiavať tradičné využívanie pôdy vo vhodných biotopoch (najmä na extenzívne obhospodarovaných suchších pasienkoch a lúkach s rozptýlenou krovitou vegetáciou), vylúčiť odstraňovanie krovín z lokalít bez posúdenia odbornou organizáciou ochrany prírody, dohodnuté prehustené formácie redukovať v mesiacoch október - marec
- vylúčiť odstraňovanie medzí a strží s krovitou vegetáciou a podobných extenzívne obhospodarovaných plôch
- udržiavať mozaikovitú štruktúru krajiny, nevytvárať veľkoblokové celky lúk, pasienkov a polí na úkor krovitých formácií, vylúčiť zmeny využívania pozemku s krovitými formáciami na ornú pôdu, meliorácie, odvodnenie, terénne úpravy, zalesnenie, zastavanie a pod.
- vylúčiť aplikáciu insekticídov

2.3.1.25. Návrh zásad opatrení pre výrika lesného (*Otus scops*)

Na udržanie dosiahnutie cieľového stavu predmetného druhu je potrebné realizovať nasledovné opatrenia:

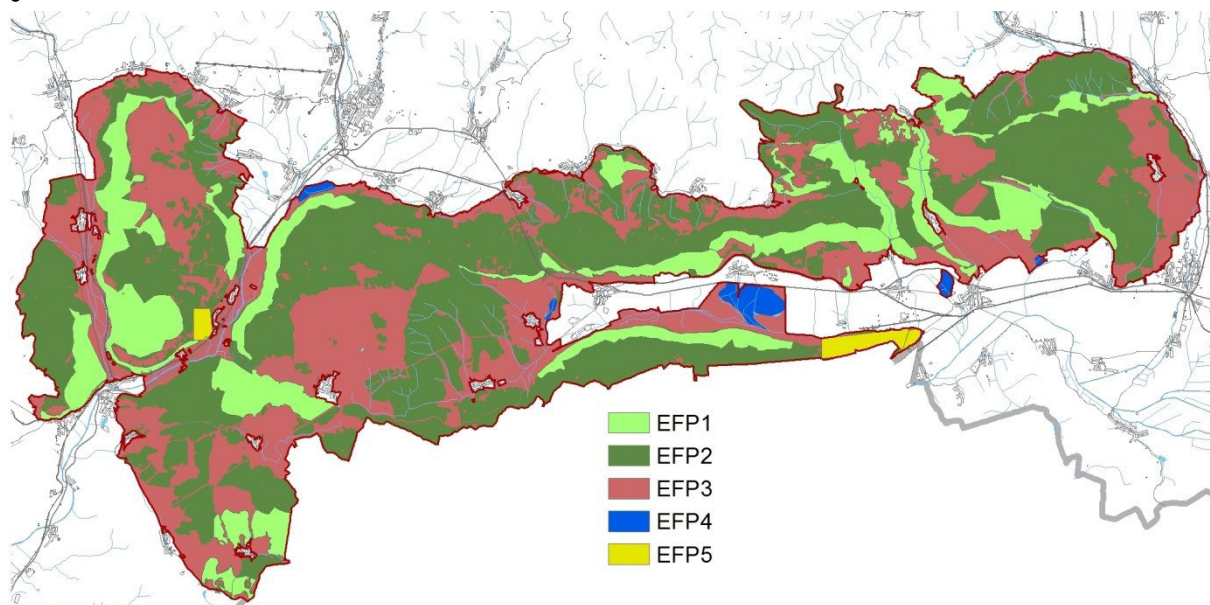
- monitoring druhu (podľa metodiky SOS/BirdLife Slovensko, 2013) a faktorov v prostredí vplyvujúcich na výskyt a početnosť druhu a užívania krajiny
- celoplošne v CHVÚ podporovať pasenie a chov hospodárskych zvierat v krajine a vytvárať tak pre druh nové vhodné hniezdne a potravné biotopy
- na lokalitách, ktoré sú vhodné ako hniezdny a potravný biotop, ale nenachádzajú sa na nich dreviny s dutinami, prípadne je ich nedostatočný počet a využívajú ich iné dutinové hniezdiče a tiež v blízkosti poľnohospodárskych dvorov s chovom zvierat a záhradkárskych osád, viníc a parkov podporiť hniezdenie druhu vyvesením vhodného typu hniezdnych búdok
- popri vodných tokoch zachovať súvislé pobrežné porasty zachovať dreviny hrubšie ako 30 cm, na TTP v blízkosti vodných tokov podporovať pasenie a vytvárať tak pre druh nové vhodné hniezdne biotopy
- v hniezdnych a potravných biotopoch neaplikovať insekticídy a rodenticídy hlavne v hniezdom období a znižovať vo všeobecnosti aplikáciu chemických látok, nakoľko hlavná potrava druhu sú veľké druhy hmyzu, hlavne Orthoptera a Coleoptera
- na TTP, hlavne na pasienkoch a lúkach, zachovávať rozptýlenú zeleň, najmä dreviny hrubšie ako 30 cm, krovinné formácie a dostatok drevín s dutinami (na pasienkoch ponechať min. 15 % nelesnej drevinovej vegetácie z celkovej z rozlohy obhospodarovaného TTP, na lúkach ponechať min. 10 % nelesnej drevinovej vegetácie z celkovej z rozlohy obhospodarovaného TTP)
- realizovať osvetu o potrebe ochrany druhu (poľnohospodári, vodohospodári, záhradkári, školy atď.)

2.3.2. Členenie územia na ekologicko-funkčné priestory (EFP)

V súčasnosti je predmetom ochrany v CHVÚ Slovenský kras 25 vtáčích druhov. Pre ochranu týchto druhov vzhľadom k vyššie uvedeným cieľovým stavom boli na základe odporúčaní expertov a vedeckých dát navrhnuté zásady opatrení. Mnohé z týchto opatrení sú však podobné na druhej strane sa viaceré opatrenia vzájomne vylučujú. Aj druhy, ktoré sú predmetom ochrany v CHVÚ, sa nevyskytujú rozptýlene po celom území, ale väčšinou vo väzbe na konkrétny biotop, štruktúru krajiny alebo lokalitu. Preto je nutné rozčleniť CHVÚ Slovenský kras pri návrhu opatrení na niekoľko ekologicko-funkčných priestorov (EFP), kde sa návrhy opatrení prispôbia druhom, ktorých ochrana bude v danom EFP prioritou. Zároveň sa tak zabezpečí, aby sa realizácia opatrení vzájomne nenegovala, a aby prijaté opatrenia mohli efektívne priniesť výsledky.

Chránené vtáacie územie Slovenský kras sa za účelom optimalizácie navrhnutých zásad ochrany a opatrení a za účelom efektívneho manažmentu populácií vtáčích druhov člení na nasledovné ekologicko-funkčné priestory (EFP):

- EFP1 – hniezdiská leľka lesného, lesných a skalných druhov
- EFP2 – hniezdiská lesných druhov dravcov, sov a d'atľov
- EFP3 – hniezdiská penice jarabej a loviská dravcov na poľnohospodárskej pôde
- EFP4 – hniezdiská kane močiarnej
- EFP5 – hniezdiská výra skalného
-

Obr. 1. Členenie CHVU Slovenský kras na ekologicko funkčné priestory.

2.3.2.1. Návrh zásad opatrení v EFP1 – hniezdiská vzácných lesných a skalných biotopov

EFP1 – hniezdiská leľka lesného, muchárika malého, sokola sťahovavého, výra skalného a ďalších vzácných lesných druhov. Okrem toho sú menšie plochy tohto EFP roztrúsené aj na ďalších miestach CHVÚ. EFP sa rozsahom zhoduje s existujúcimi rezerváciami a čiastočne ochrannými lesmi a zónou A biosférickej rezervácie Slovenský kras. Celková rozloha tohto EFP je 7694,8 ha.

Prioritou ochrany v EFP1 sú predovšetkým druhy lelek lesný, sokol sťahovavý, výr skalný, muchárik červenohrdlý. Pre zlepšenie podmienok pre tieto druhy je potrebné realizovať nasledovné opatrenia:

- Nezasahovať do vegetačného a pôdneho krytu, lesné aj nelesné biotopy ponechať na prirodzený vývoj
- Budovanie turistických a náučných chodníkov len po dôkladnom posúdení dopadov na predmet ochrany
- uprednostňovať účelový hospodársky spôsob
- zosúladiť PSL s navrhovanými opatreniami
- vylúčiť leteckú aplikáciu chemických látok v lesných porastoch
- vylúčiť výstavbu nových lesných ciest a zväžnic, pri rekonštrukcii existujúcej LDS povrch ciest riešiť výlučne z drveného kameniva miestneho pôvodu
- 22 kV elektrovedy riešiť kabelážou v zemi
- regulovať športové aktivity
- horolezeckú a skalolezeckú činnosť realizovať iba na vyhradených miestach v NPR Zádielská tieňava
- zabezpečiť monitoring rizikových hniezdných lokalít sokola sťahovavého

2.3.2.2. Návrh zásad opatrení v EFP2 – hniezdiská lesných druhov, dutinových hniezdičov a dravcov

EFP2 – hniezdiská lesných druhov, dutinových hniezdičov a dravcov je vyčlenené na rozsiahlejších lesných porastoch za účelom ochrany dutinových hniezdičov, hniezdisk dravcov a ostatných lesných druhov. Celková rozloha tohto EFP je 19838,6 ha.

Prioritou ochrany v EFP2 sú predovšetkým druhy d'ateľ čierny, d'ateľ prostredný, d'ateľ bielochrbtý, muchárik bielokrký, bocian čierny, orol krikľavý, sova dlhochvostá, včelár lesný, žlna sivá. Pre zlepšenie podmienok pre tieto druhy je potrebné realizovať nasledovné opatrenia:

- vykonávanie úmyselnej ťažby v ochranných lesoch a lesoch osobitného určenia (písm.e) v porastoch starších ako 50 rokov v mimohniezdnom období (1.august – 15.marec)
- uprednostňovať účelový hospodársky spôsob
- vylúčiť leteckú aplikáciu chemických látok v lesných porastoch
- pri vyznačovaní ťažby identifikovať a ponechať na dožitie stromy s hniezdami a hniezdnými dutinami d'ateľov
- v prípade realizácie investícií do cestovného ruchu, resp. aj iných väčších investícií dôsledne posúdiť ich dopad na predmety ochrany a povoliť ich len v prípade, ak neexistuje riziko významného negatívneho dopadu na predmety ochrany
- zabezpečiť ochranné zóny okolo hniezd dravcov, sov a bociana čierneho
- podporovať starostlivosť o lesné lúčky a políčka na lesnom pôdnom fonde
- vylúčiť výstavbu nových lesných ciest a zväžnic, pri rekonštrukcii existujúcej LDS povrch ciest riešiť výlučne z drveného kameniva miestneho pôvodu
- 22 kV elektrovedy riešiť kabelážou v zemi
- vylúčiť zakladanie povrchových lomov a nerozširovať dobývacie priestory existujúcich
- realizovať informačné a praktické ekovýchové aktivity pre verejnosť a miestnych obyvateľov o význame CHVÚ a správnom hospodárení v ňom
- zabezpečiť zmenu vyhlášky č. 192/2010 Z.z. ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Slovenský kras za účelom úpravy obmedzení, ktoré majú adresne zabezpečiť ochranu prioritných druhov v EFP2 v CHVÚ tak, aby boli v súlade s vyššie uvedenými

zásadami (upraviť termíny obmedzení a upraviť zákazy, ktoré sú nesprávne premietnuté do legislatívy).

2.3.2.3. Návrh zásad opatrení v EFP3 – hniezdiská druhov poľnohospodárskej krajiny a loviská dravcov

EFP3 – hniezdiská druhov poľnohospodárskej krajiny a loviská dravcov je určený na ochranu hniezdísk penice jarabej, škovránika stromového, strakoša červenochrbtého, prepelice poľnej a zabezpečenie kvalitnej trofickej základne pre orla krikľavého, sokola rároha, výra skalného, včelára lesného, kaňu močiarnu a bociana čierneho. Celková rozloha tohto EFP je 16496,5 ha.

Prioritou ochrany v EFP3 sú predovšetkým druhy penica jarabá, strakoš červenochrbtý, prepelica poľná, škovránik stromový a loviská bociana čierneho, orla krikľavého, včelára lesného a výra skalného. Pre zlepšenie a udržanie podmienok pre tieto druhy je potrebné realizovať nasledovné opatrenia:

- vylúčiť zmenu trvalého trávneho porastu na iný druh pozemku
- Pri obnove TTP používať bezorbové technológie - prísevy
- Podporovať voľné pasenie hospodárskych zvierat
- Zabezpečiť kosenie TTP od 1. mája do 31. júla na súvislej ploche väčšej ako 0,5 hektára spôsobom od stredu do kraja, alebo od kraja ku kraju. Vylúčiť kosenie od kraja do stredu.
- Vylúčiť aplikovanie rodenticídov
- Odstraňovať invázne druhy rastlín a nepôvodných drevín osobitne agát biely
- 22 kV elektrovedy riešiť kabelážou v zemi
- Revitalizovať remízky – miesta rozmnožovania penice jarabej – tmiť sukcesiu
- Vylúčiť výstavbu zvernic a bažantníc na poľnohospodárskej pôde
- Výrubu nelesnej drevinovej vegetácie vrátane vegetácie pod produktovodmi realizovať v mimohniezdnom období t.j. od 1.septembra do 31. marca bežného kalendárneho roka
- Revitalizovať a rozširovať lokality s výskytom sysľa pasienkového
- Vylúčiť výstavbu solárnych a veterných parkov na poľnohospodárskej pôde a priemyselnej infraštruktúry, ktorá nesúvisí s ochranou prírody
- Usmerňovať športové a rekreačné aktivity do mimohniezdneho obdobia (masové športové podujatia, preteky ap.)
- Vylúčiť motoristické športové podujatia
- zabezpečiť v prípade záujmu vlastníkov výmenu súkromných pozemkov umiestnených v CHVÚ za štátne umiestnené mimo CHVÚ a sceliť drobné pozemky vlastnené štátom v rámci CHVÚ do väčších blokov prostredníctvom zámen,
- zamedzenie výrubom solitérnych stromov, stromoradií a vetrolamov v kotlinovej časti územia
- zabezpečiť ponechávanie odumierajúcich a odumretých drevín v poľnohospodárskej krajine a na pasienkoch
- podporovať zachovanie starých ovocných drevín v záhradách a sadoch, podpora pestovania tradičných odrôd,
- regulovať zástavbu vo viniciach
- vylúčiť zalesňovanie poľnohospodárskej pôdy

2.3.2.4. Návrh zásad opatrení v EFP4 – hniezdiská vodného vtáctva

EFP4 – hniezdiská vodného vtáctva je v území vyčlenený pre ochranu hniezdísk vodného vtáctva. Tento EFP sa vyskytuje mozaikovito a zahŕňa rybníčné sústavy (Brzotínske rybníky,

Hrhovské rybníky, Hrušovské rybníky, Turniansky rybník, mokrade (Drienovská mokrad') a ich bezprostredné okolie. Celková rozloha tohto EFP je 408,9 ha.

Prioritou ochrany v tomto EFP sú v predovšetkým hniezdiská kane močiarnej a bučiaka trstového. Hniezdiskami sú výlučne porasty makrofytov (trste a pálky) pod ktorými je dostatočný vodný stĺpec. Tento EFP však pri dodržaní nižšie uvedených zásad (opatrení) prispeje aj k udržaniu lovísk orla krikľavého, hadiara krátkoprstého a bociana čierneho.

Pre zlepšenie a udržanie podmienok pre tieto druhy je potrebné realizovať nasledovné opatrenia:

- Pri povoľovaní zásahov do mokradí (napr. odbahňovanie,) posúdiť vplyv na rozlohu vodných makrofytov s cieľom zachovať miesta rozmnožovania
- Posúdiť vplyv každej chemickej aplikácie na rozlohu vodných makrofytov s cieľom zachovať miesta rozmnožovania
- Kosenie vodných makrofytov realizovať v období od 1. septembra do 15. marca bežného kalendárneho roka
- Zachovať miesta rozmnožovania – porasty vodných makrofytov na Turnianskom rybníku o minimálnej rozlohe 9 ha.
- Podporovať zvýšenie rozlohy porastov makrofytov na Veľkom hrhovskom rybníku na úroveň minimálne 25 ha
- Udržať súčasný režim chovu rýb na Turnianskom rybníku
- Zlepšiť hniezdne podmienky na Drienovskej mokradi revitalizáciou mokrade, odbahnením a odstránením sukcesných krovín
- Technickými zariadeniami zabrániť výletu vtákov na štátnu cestu I. triedy I/50 severne od Hrhovského rybníka a severne od Turnianského rybníka
- Vypúšťanie rybníkov, ktoré sú hniezdiskami kane močiarnej realizovať po odhniezdení
- Eliminovať rekreačné a športové aktivity v celom EFP
- Vylúčiť udeľovanie výnimiek na odstrel a plašenie vodných druhov vtákov v hniezdnom období od 1. marca do 15. septembra bežného kalendárneho roka
- Zamedziť výstavbe investičných zámerov ohrozujúcich hniezdne lokality v tomto EFP
- monitorovať a prípadne eliminovať potenciálny výskyt norka amerického, predátora hniezd vodných vtákov
- 22kV elektrovody riešiť kabelážou v zemi
- Revitalizovať nefunkčné plochy rybníkov v k.ú. Brzotín na parcelách č.1058/4 a 1058/5
- Na hornom Hrušovskom rybníku vylúčiť lov z vody brodením
- Podporiť zarybňovanie vybraných tokov

2.3.2.5. Návrh zásad opatrení v EFP5 – hniezdiská skaliara pestrého a výra skalného

EFP5 – hniezdiská druhov viazaných na skalné biotopy. Celková rozloha tohto EFP je 355,6 ha.

Prioritou ochrany v tomto EFP sú v predovšetkým hniezdiská výra skalného a skaliara pestrého.

- Pri rekultivácii lomu zachovať miesta rozmnožovania výra skalného
- Pri rekultivácii lomu nevysádzať dreviny a kry
- Odstraňovať invázne druhy rastlín a nepôvodných drevín osobitne agát biely
- Zabezpečiť pravidelný monitoring hniezdných lokalít
- V prípade potreby stabilizovať a upraviť miesta rozmnožovania

3. CIELE STAROSTLIVOSTI A OPATRENIA NA ICH DOSIAHNUTIE

3.1. Stanovenie dlhodobých cieľov starostlivosti

3.1.1. Dlhodobé ciele na dosiahnutie priaznivého stavu:

1. Zlepšiť súčasný nepriaznivý stav výberových druhu *Lullula arborea*, *Monticola saxatilis*, *Porzana porzana*, *Botaurus stellaris*, *Ciconia nigra*, *Circaetus gallicus*, *Falco cherrug*, *Ficedula parva*, *Otus scops*.
2. Udržať súčasný priaznivý stav druhov vtákov *Sylvia nisoria*, *Caprimulgus europaeus*, *Aquila pomarina*, *Bubo bubo*, *Circus aeruginosus*, *Dendrocopos leucotos*, *Dendrocopos medius*, *Dryocopus martius*, *Falco peregrinus*, *Ficedula albicollis*, *Lanius collurio*, *Pernis apivorus*, *Picus canus*, *Strix uralensis*, *Coturnix coturnix*, *Jynx torquilla*.
3. Zabezpečiť adresný legislatívny rámec pre zlepšenie kvality biotopov predmetov ochrany v CHVÚ Slovenský kras.
4. Zvýšiť ekologické povedomie miestnych obyvateľov a zlepšiť spoluprácu s vlastníkmi a správcami pozemkov pri ochrane vtáctva.

Limitujúce a modifikujúce faktory

Vnútorne prírodné faktory

Vnútornými prírodnými faktormi, ktoré negatívne vplyvajú na populácie a dlhodobý cieľ č. 1 a 2 je sukcesia u druhov orol kriklavý, hadiar krátkoprstý, včelár, výrik a chrapkáč. Obzvlášť závažným je tento faktor v prípade skaliara pestrého a hadiar krátkoprstého, kde dochádza k zarastaniu kľúčových lovísk a hniezdísk týchto druhov.

Sukcesia je problémom aj v prípade orla kriklavého, kde dochádza k opúšťaniu pôdy a následnému zarastaniu lesom, ktorý nie je vhodný pre orla kriklavého ako lovisko. Minimalizovanie tohto vplyvu je väčším problémom na rozľahlejších TTP a vyžaduje väčšie motivovanie poľnohospodárov pre udržanie hospodárenia na pôde vhodným nastavením dotácií. Problém je aj opúšťania pôdy a následné zarastanie.

Rovnako ako v prípade orla kriklavého môže byť sukcesia problémom aj pre dosiahnutie cieľa 2 u druhov hadiar krátkoprstý, prepelica poľná, včelár lesný. Je však možné minimalizovať jej dopad rovnakými opatreniami ako v prípade orla kriklavého. Naopak druhom jariabok hôrny, strakoš obyčajný, hrdlička, pŕhľaviar aj penica jarabá nástup niektorých sukcesných štádií prispeje k naplneniu cieľu 2. V prípade pokročilejších štádií sukcesie však už stav biotopov prestáva vyhovovať aj druhom ako penica jarabá, strakoš obyčajný, či hrdlička. V takomto prípade je potrebné na kľúčových lokalitách zabezpečiť aspoň nepravidelný manažment týchto lokalít a občasné preriedenie (nie úplné zlikvidovanie) porastu krovín s ohľadom na ciele ochrany.

Veľmi významným vnútorným faktorom, u druhov s nízkou početnosťou jedným z najvýznamnejších, sú extrémny počasia. U druhov ako jariabok je dôležité, aby v čase vodenia mláďat nedochádzalo k pádu chladného vzduchu a intenzívnym snehovým zrážkam. Vzhľadom ku globálnym klimatickým zmenám však dochádza k nástupu jarného oteplenia skôr ako v minulosti, a teda aj k skoršiemu nástupu hniezdenia. Napriek tomu sa však aj v neskorších týždňoch hniezdenia opakujú vlny s chladnejším počasím a často aj s napadnutím vysokej vrstvy snehu, ktorá môže byť pre prežitie mláďat kurovitých vtákov kritická. Pri opakovaní takýchto nepriaznivých poveternostných podmienok to môže prispieť k poklesu populácie ak je úspešnosť hniezdenia minimálna. Pre minimalizovanie tohto vplyvu je vhodné len udržiavanie populácie na dostatočne veľkej úrovni (a teda aj dostatočne

rozsiahlych vhodných biotopov), ktorá bude odolná voči niektorým sezónam s nižšou mierou hniezdnej úspešnosti.

Vnútrotným prírodným faktorom s dopadom na lesné druhy je aj pôsobenie škodlivých činiteľov v lese. Tými sú napríklad vetrové polomy potenciálne negatívne ovplyvňujúce dosiahnutie cieľov 1 a 2. V prípade vetrových polomov ak dôjde k polomom na väčšej ploche, môžu mať negatívny dopad na hniezdiská niektorých dravcov, ktorým môžu zaniknúť dostupné hniezdne biotopy. Na zníženie dopadov tohto faktoru je dôležité, aby pri hospodárení v lese boli porasty dostatočne štrukturované a minimalizované rovnoveké kultúry. Tým sa podarí vplyv na porasty, a teda aj na hniezdiská druhov značne obmedziť. Problémom však môže byť vznik vetrových polomov v hniezdnom období spôsobujúci zmarenie hniezdenia. Jeho minimalizácia je možná vhodným štrukturovaním porastov, ako aj udržiavaním populácií druhov na dostatočne veľkej úrovni, aby dokázala prekonať aj roky s nižšou hniezdnou úspešnosťou. Väčším problémom môže byť veľkoplošné spracovanie takýchto kalamít. V tomto prípade dochádza k úplnému zániku hniezdných biotopov. Týka sa to nielen dravcov, kurovitých vtákov ale aj ostatných druhov naviazaných na lesné prostredie. Preto je pre minimalizovanie ich dopadu veľmi dôležité hľadať spôsoby ako zachovať aspoň niektoré biotopy druhov, ktoré sú predmetom ochrany v CHVÚ. Takými možnosťami je pri kalamitnej ťažbe ponechať zdravé stromy (ich skupiny) alebo zlomy, ktoré nepredstavujú hygienické riziko pre okolité porasty, ideálne v počte aspoň 5 jedincov na hektár na dožitie (v prípade zdravých stromov). Takýto zásah minimalizuje dopad na niektoré hniezdiče, ktoré sa dokážu dočasne prispôbiť aj životu na polomoch ak ostanú zachované hniezdne stromy (tesáre a iné). Zároveň je však nutné ponechať aj súvislejšie fragmenty biotopov bez zásahu.

Vnútrotné človekom podmienené faktory

Splnenie dlhodobých cieľov môže byť značne limitované, alebo modifikované viacerými človekom podmienenými faktormi.

Na populácie, ktoré sú predmetmi ochrany v CHVÚ môže limitujúco vplývať poľnohospodárstvo. V tomto ohľade je dôležité predovšetkým **opúšťanie pôdy, rozorávanie TTP a zmena plodín.** Všetky uvedené zmeny v poľnohospodárskej praxi vedú k zníženiu dostupnosti hniezdných biotopov pre predmety ochrany, ako je napríklad skaliar pestrý, prepelica poľná, ale aj k zníženiu dostupnosti potravy pre dravce ale aj bociana bieleho ako aj iné druhy. Z tohto pohľadu je obzvlášť problematická intenzifikácia hospodárenia vedúca k rozorávaniu TTP, zmene preferovaných plodín a veľkoplošnému pestovaniu hustosiatych plodín, ako napríklad repka, ktoré značne limitujú dostupnosť potravy, a teda vedú buď k zníženiu hniezdnej úspešnosti, alebo priamo k opusteniu niektorých hniezdných teritórií. Je preto veľmi dôležité monitorovať dopad týchto zmien v území a sa zasadzovať za také nastavenie dotácií pre poľnohospodárov, ktoré ich bude motivovať k poľnohospodárstvu šetrnému k prírode v rámci CHVÚ a zároveň aj dostatočne motivovať, aby nedochádzalo k opúšťaniu pôdy. V prípade Slovenského krasu je obzvlášť problematickým opúšťanie pôdy, ktoré vedie k vyššie uvedeným dopadom vplyvom sukcesie.

Limitujúcim faktorom môže byť aj intenzívne lesné hospodárenie. Vhodným usmernením hospodárenie, s ktorým program starostlivosti počíta, sa však môže úplne predísť nenaplneniu uvedeného cieľa. Intenzívne lesné hospodárenie napríklad v prípade spracovania kalamít na veľkých plochách môže byť značne limitujúce aj pre dosiahnutie cieľov. Aby sa tomu predišlo je veľmi dôležité pri plánovanej obnove lesa vhodne štrukturovať porasty a pri náhodných ťažbách je dôležité ponechať na dožitie zdravé stromy podľa minimálnych nárokov druhov, prípade zlomy ako hniezdne podmienky. Pri zohľadnení ekologických nárokov druhov je možné skĺbiť hospodárenie v lese a to aj náhodnú ťažbu tak, aby sa minimalizoval negatívny dopad na uvedené dlhodobé ciele. V súčasnosti však v prípade Slovenského krasu na mnohých miestach v lesných porastoch je nepretržitá obnovná doba, čo zabezpečuje limitovanie pôsobenia tohto faktoru.

Pre realizáciu ochranných opatrení je dôležité zachovanie podpory verejnosti pre ochranu prírody ako takú. Podpora verejnosti môže značne v CHVÚ Slovenský kras

varíovať v závislosti od celkovej ekonomickej situácie, od spôsobu presadzovaniu opatrení ochrany prírody a od celkového informovania o ochrane prírody a hodnotách územia. V prípade zhoršenia ekonomickej situácie sa na prioritnejšie pozície vnímania dôležitosti ako ochrana prírody dostanú iné sociálno-ekonomické aspekty života spoločnosti. V takejto situácii je ťažšie hľadať podporu verejnosti na presadzovanie efektívnejšej ochrany prírody a minimalizovať tak dopad tohto faktoru. Čiastočne sa dá minimalizovať dopad takejto negatívnej situácie tým, že sa dlhodobo poukazuje na význam ochrany prírody nielen z pohľadu ekonomickeho, ale celkového prínosu pre kvalitu života (zachovanie lesov pre ochranu pred povodňami ako aj vhodných mikroklimatických podmienok a pod.). Rovnako ako celková ekonomická situácia (v prípade jej negatívneho vývoja) môže zhoršiť vnímanie verejnosti aj nedostatočná komunikácia s verejnosťou pri prijímaní opatrení pre ochranu prírody. Na minimalizovanie tohto faktora je veľmi dôležité vždy v predstihu pred prijatím opatrení o nich rokovať s dotknutými obcami, vlastníkmi, užívateľmi, prípadne aj občianskymi združeniami a iniciatívami. Takýto inkluzívny prístup v konečnom dôsledku nemusí viesť len k vysvetľovaniu potrieb opatrení prijatých pre ochranu prírody a nájdenia optimálneho spôsobu ich realizácie (teda skĺbenie požiadaviek dotknutých vlastníkov, obcí, iných subjektov a ochrany prírody), ale môže viesť aj k nájdeniu nových osôb ochotných aktívne pomáhať ochrane prírody a tak prispieť pozitívne k naplneniu cieľov.

Vonkajšie prírodné faktory

Na dlhodobé ciele vplýva aj viacero vonkajších prírodných faktorov. Niektoré z nich nie je možné ovplyvniť na národnej úrovni, resp. vôbec. Preto ich je potrebné vziať v úvahu pri hodnotení populácií aj v samotnom CHVÚ pre prípad ak tieto faktory majú dopad na populácie v CHVÚ.

Spomedzi vonkajších prírodných faktorov majú na naše populácie dopad poveternostné podmienky – extrémny počasie na migračných trasách a zimoviskách. V prípade druhov ako orol kriľavý, bocian čierny, prepelica poľná, výrik lesný, strakoš obyčajný, penica jarabá, muchárik, krutihlav a včelár lesný nie je pre zachovanie populácií týchto druhov dôležité len udržanie vhodných podmienok na hniezdenie v samotnom CHVÚ. Takmer rovnako dôležitú rolu hrajú aj podmienky na zimoviskách a migračných trasách. V prípade suchých rokov vedúcich k nedostatku potravy na zimoviskách tak môže byť mortalita uvedených druhov vyššia a môže viesť aj k nižšiemu obsadeniu revírov po návrate zo zimovísk. Na minimalizovanie tohto vplyvu je možné len udržiavať biotopy uvedených druhov v dobrej kvalite za účelom zvýšenia hniezdnej úspešnosti, ktorá bude úplne alebo aspoň čiastočne kompenzovať potenciálne straty na zimoviskách a migračných trasách v dôsledku poveternostných extrémov.

Medzi vonkajšími prírodnými faktormi hrá významnú rolu globálna zmena klímy. Táto vedie už v súčasnosti k posunu areálu rozšírenia niektorých vtáčích druhov a ovplyvňuje aj druhovú skladbu biotopov. Rovnako aj prípadné zmeny v zrážkových pomeroch (ich pokles) sa môžu negatívne dotknúť niektorých druhov. Dopad globálnej zmeny klímy môžu čiastočne minimalizovať aj politické opatrenia prijaté na globálnej úrovni. Vzhľadom k prírodným hodnotám, ktoré môže Slovensko stratiť tak by súčasťou snahy o dodržanie vyššie uvedených dlhodobých cieľov (a to nielen v prípade Slovenského krasu, ale aj v iných chránených územiach) mali slovenské inštitúcie žiadať efektívne opatrenia na zastavenie globálnych klimatických zmien. Keďže k nim však v súčasnosti nie je na globálnej politickej úrovni vôľa, je potrebné s pôsobením týchto faktorov u nás rátať a prispôsobiť im aj navrhované opatrenia tak, aby viedli k udržaniu tých autochtónnych druhov, u ktorých to je možné a zároveň vytvorili vhodné podmienky pre celkové udržanie stability ekologických funkcií krajiny a jej autoregulačných mechanizmov.

Vonkajšie človekom podmienené faktory

Viaceré antropické faktory s pôvodom mimo územia CHVÚ Slovenský kras môžu tiež významne prispieť k horšiemu ako očakávanému naplneniu dlhodobých.

V prípade cieľov hrá významnú rolu aj ochrana biotopov sťahovavých druhov na zimoviskách a migračných trasách ako aj samotných druhov počas migrácie a zimovania. **Odlesňovanie, intenzifikácia poľnohospodárstva na zimoviskách a nelegálny lov počas migrácie** pritom predstavujú jedno z hlavných rizík pre sťahovavé druhy. Nelegálny lov počas migrácie sa týka predovšetkým krajín v okolí Stredomoria ako je Turecko, Cyprus, Libanon a Egypt. Nelegálnym lovom tu nie sú ohrozené len bežné druhy, ale aj mnohé vzácne druhy, migrujúce bociany, dravce. Vzhľadom ku nestabilnej politickej situácii v týchto krajinách sa nedá očakávať zmena legislatívy na ochranu vtáctva v týchto štátoch ani pri tlaku verejnosti z Európy. Preto je možné očakávať, že u ďalekých migrantov zimujúcich v Afrike sa tento nelegálny lov môže aj významne podpísať na negatívnom trende predmetného druhu aj v samotnom CHVÚ. Na minimalizovanie pôsobenia tohto faktoru je tak potrebné zabezpečiť vhodné podmienky na hniezdenie druhov v CHVÚ za účelom zvýšenia hniezdnej úspešnosti. Podobne ťažko ovplyvniteľným procesom je aj proces odlesňovania v subsaharskej Afrike vplývajúci negatívne na dostupnosť zimovísk ako aj intenzifikácia poľnohospodárstva v týchto krajinách. Preto jediným efektívnym opatrením je potreba zabezpečenia podmienok na hniezdenia a dožadovanie plnenia medzinárodných dohovorov (RAMSAR, AEWA a iné). **Na naplnenie cieľov 1-4 môže negatívne pôsobiť aj celková nepriaznivá ekonomická a sociálna situácia v Európe.** V prípade nepriaznivého vývoja ekonomiky prioritou môžu byť iné opatrenia, a teda aj celkové vnímanie ochrany prírody ako priority sa môže posunúť na nižšie úrovne a sťažiť tak dosiahnutie dlhodobých cieľov. Na minimalizovanie dopadu tohto vplyvu je potrebné systematicky upozorňovať na prínosy zachovanej prírody, ktoré poskytujú služby spoločnosti nezávisle od ekonomickej situácie (napr. vodozadržná schopnosť zachovalých lesov, pričom zachovalé lesy sú dôležité aj pre prežitie predmetov ochrany a pod.).

3.2. Stanovenie operatívnych cieľov

1. **Zlepšiť súčasný nepriaznivý stav výberových druhu *Lullula arborea*, *Monticola saxatilis*, *Porzana porzana*, *Botaurus stellaris*, *Ciconia nigra*, *Circaetus gallicus*, *Falco cherrug*, *Ficedula parva*, *Otus scops*.**
 - 1.1. Zvýšiť a udržať populáciu škovránika stromového (*Lullula arborea*) na priemernej úrovni minimálne 70 obsadených revírov.
 - 1.2. Udržať podmienky pre hniezdenie skaliara pestrého (*Monticola saxatilis*) na všetkých jeho historických a recentne opustených lokalitách v CHVÚ.
 - 1.3. Zvýšiť a udržať populáciu chriašťa bodkovaného (*Porzana porzana*) na priemernej úrovni minimálne 2 obsadených revírov.
 - 1.4. Zvýšiť a udržať populáciu bučiaka trst'ového (*Botaurus stellaris*) na priemernej úrovni minimálne 2 obsadených revírov.
 - 1.5. Zvýšiť a udržať populáciu bociana čierneho (*Ciconia nigra*) na priemernej úrovni minimálne 7 obsadených revírov.
 - 1.6. Zvýšiť a udržať populáciu hadiara krátkoprstého (*Circaetus gallicus*) na priemernej úrovni minimálne 2 obsadených revírov.
 - 1.7. Zvýšiť a udržať populáciu sokola rároha (*Falco cherrug*) na priemernej úrovni minimálne 2 obsadených revírov.
 - 1.8. Zvýšiť a udržať populáciu muchárika malého (*Ficedula parva*) na priemernej úrovni minimálne 100 obsadených revírov.
 - 1.9. Zvýšiť a udržať populáciu výrika lesného (*Otus scops*) na úrovni minimálne 3 obsadených revírov.
2. **Udržať súčasný priaznivý stav druhov vtákov *Sylvia nisoria*, *Caprimulgus europaeus*, *Aquila pomarina*, *Bubo bubo*, *Circus aeruginosus*, *Dendrocopos leucotos*, *Dendrocopos medius*, *Dryocopus martius*, *Falco peregrinus*, *Ficedula***

albicollis, Lanius collurio, Pernis apivorus, Picus canus, Strix uralensis, Coturnix coturnix, Jynx torquilla.

- 2.1. Udržať populáciu penice jarabej (*Sylvia nisoria*) na úrovni minimálne 1300 obsadených revírov.
 - 2.2. Udržať populáciu lelka lesného (*Caprimulgus europaeus*) so zmenami početnosti nepresahujúcimi 20 % oproti stavu v r. 2010.
 - 2.3. Udržať populáciu orla krikľavého (*Aquila pomarina*) na priemernej úrovni minimálne 10 obsadených revírov.
 - 2.4. Udržať populáciu výra skalného (*Bubo bubo*) na priemernej úrovni minimálne 11 obsadených revírov.
 - 2.5. Udržať populáciu kane močiarnej (*Circus aeruginosus*) na priemernej úrovni minimálne 20 obsadených revírov.
 - 2.6. Udržať populáciu d'atľa bielochrbtého (*Dendrocopos leucotos*) so zmenami početnosti nepresahujúcimi 20 % oproti stavu v r. 2010.
 - 2.7. Udržať populáciu d'atľa prostredného (*Dendrocopos medius*) so zmenami početnosti nepresahujúcimi 20 % oproti stavu v r. 2010.
 - 2.8. Udržať populáciu tesára čierneho (*Dryocopus martius*) so zmenami početnosti nepresahujúcimi 20 % oproti stavu v r. 2010.
 - 2.9. Udržať populáciu sokola sťahovavého (*Falco peregrinus*) na úrovni minimálne 7 obsadených revírov.
 - 2.10. Udržať populáciu muchárika bielokrkého (*Ficedula albicollis*) na úrovni minimálne 4500 obsadených revírov.
 - 2.11. Udržať populáciu strakoša obyčajného (*Lanius collurio*) so zmenami početnosti nepresahujúcimi 20 % oproti stavu v r. 2010.
 - 2.12. Udržať populáciu včelára lesného (*Pernis apivorus*) na úrovni minimálne 25 obsadených revírov.
 - 2.13. Udržať populáciu žlny sivej (*Picus canus*) na úrovni minimálne 55 obsadených revírov.
 - 2.14. Udržať populáciu sovy dlhochvostej (*Strix uralensis*) na úrovni minimálne 45 obsadených revírov.
 - 2.15. Udržať populáciu prepelice poľnej (*Coturnix coturnix*) na úrovni minimálne 40 obsadených revírov.
 - 2.16. Udržať populáciu krutohlava hnedého (*Jynx torquilla*) na úrovni minimálne 70 obsadených revírov.
- 3. Zabezpečiť adresný legislatívny rámec pre zlepšenie kvality biotopov predmetov ochrany v CHVÚ Slovenský kras.**
- 3.1. Zabezpečiť aktualizáciu vyhlášky č. 192/2010 Z. z. s cieľom prehodnotenia zakázaných činností tak aby boli adresné k požiadavkám predmetov ochrany.
 - 3.2. Vyhodnotiť adresnosť legislatívneho rámca pre ochranu predmetov ochrany a presadiť potrebné úpravy
- 4. Zvýšiť ekologické povedomie miestnych obyvateľov a zlepšiť spoluprácu s vlastníkmi a správcami pozemkov pri ochrane vtáctva.**
- 4.1. Zlepšiť úroveň poznania vtáctva, propagovať myšlienku ochrany významnej ornitologickej lokality a vybudovať infraštruktúru pre pozorovanie vtáctva na lokalite.
 - 4.2. Zapájať miestnych obyvateľov do praktickej ochrany vtáctva, zapájať vlastníkov pozemkov do vykonávania praktického manažmentu.

3.3. Rámcové plánovanie a modely hospodárenia pre lesné biotopy

Základné rozhodnutia a ciele hospodárenia sú spracované pre lesné porasty podľa identifikátorov v modeloch hospodárenia. Kompletný výstup platných modelov pre jednotlivé PSL je súčasťou Všeobecnej časti PSL pre jednotlivé Lesné celky (LC). Kombináciou identifikátorov na území CHVÚ vzniká celkovo niekoľko sto modelov. V tabuľke na nasledujúcich stranách sú uvedené základné rámce vybrané z modelov s najväčším zastúpením v CHVÚ (výmera identifikátorov nad 100 ha).

Rubné doby, obnovné doby a cieľové drevinové zastúpenie sú optimalizované najmä s ohľadom na kategóriu lesa, drevinovú skladbu a stanovištné podmienky danej lesnej oblasti. Konštrukcia modelov umožňuje reagovať aj na zhoršený zdravotný stav, keďže výrazne zvýšený stupeň ohrozenia porastu umožňuje znížiť rubnú dobu, prípadne upraviť obnovnú dobu. Hospodárske spôsoby uvedené v modeloch hospodárenia sú maximálne prípustnou formou obnovy lesa a zmena na jemnejšie formy je v právomoci odborného lesného hospodára (OLH). Dominantný hospodársky spôsob je podrastový jeho maloplošná forma. V ochranných a účelových lesoch sa odporúča hospodáriť účelovým výberom jednotlivou alebo skupinovú formou.

Základné rámce z Modelov hospodárenia pre hlavné identifikátory

Lesná oblasť	Pod- oblasť	Kategória	Tvar	Spôsob obhosp.	Písmeno kategórie	HSLT	Porastový typ	SOP	Rubná doba	Obnovná doba	Hosp. spôsob	Hosp. spôsob	Cieľové drevinové zloženie																
													DR	%	DR	%	DR	%	DR	%	DR	%	DR	%	DR	%	DR	%	
19		H	V			202	31	3	140	30	MP		DB	50-80	bk	5-20	cl	5-20	ol	1-30	hb	1-20	bo	0-15					
19		H	V			202	38	3	130	30	MP		DB	40-70	bk	5-20	cl	5-20	ol	1-30	hb	1-20	bo	0-15					
19		H	V			202	39	3	130	30	MP		DB	40-70	bk	5-20	cl	5-20	ol	1-30	hb	1-20	bo	0-15					
19		H	V			202	53	3	100	30	PH	HP	DB	40-60	bk	5-30	cl	5-20	ol	1-30	hb	5-30	bo	0-20					
19		H	V			202	56	3	110	30	PH	HP	DB	40-60	bk	5-30	cl	5-20	ol	1-30	hb	5-30	bo	0-20					
19		H	V			302	56	3	110	30	PH	HP	BK	20-50	cl	5-30	DB	10-40	ol	1-10	hb	5-30	bo	0-20					
19		H	V			302	62	3	120	30	MP		BK	50-80	cl	5-30	db	5-30	ol	1-10	hb	1-20	bo	1-20					
19		H	V			302	88	3	110	30	MP	HP	BK	30-60	cl	5-30	DB	10-40	ol	1-10	hb	1-20	bo	1-20					
19		H	V			302	91	3	120	30	MP		BK	50-80	cl	5-30	db	5-30	ol	1-10	hb	1-20	bo	1-20					
19		H	V			302	94	3	120	30	MP		BK	30-60	cl	5-30	DB	10-40	ol	1-10	hb	1-20	bo	1-20					
19		H	V			302	97	3	120	30	MP		BK	50-80	cl	10-40	DB	5-30	ol	1-10	hb	1-20	bo	1-20					
19		H	V			311	94	3	110	30	MP		BK	30-60	cl	5-30	DB	10-40	ol	1-10	hb	1-20	bo	0-15					
19		H	V			316	94	3	120	30	MP		BK	30-50	cl	10-30	DB	10-40	ol	1-10	hb	1-10	bo	0-10					
19		H	V			402	62	3	120	30	MP		BK	50-80	cl	10-40	hb	0-10	ol	1-10	jd	0-10	sm	0-5					
19		O	N		a	101	33	3	150	99	UV		DB	40-70	cr	0-20	CL	20-40	ol	1-30	hb	1-20							
19		O	N		a	101	40	3	140	99	UV		DB	40-70	cr	0-20	CL	20-50	ol	1-30	hb	1-20							
19		O	N		a	101	58	3	120	99	UV		DB	40-70	cr	0-20	CL	20-50	ol	1-30	hb	1-20							
19		O	V		a	201	94	3	170	99	UV		DB	40-70	cr	0-20	cl	5-20	ol	1-30	hb	1-20	bk	5-20					
19		O	V		a	217	57	3	140	99	UV		DB	40-60	bk	1-20	CL	10-40	ol	1-20	hb	5-30							
19		O	V		a	217	94	3	160	99	UV		DB	40-60	bk	5-20	CL	10-40	ol	1-20	hb	5-30							

Lesná oblasť	Pod-oblasť	Kategória	Tvar	Spôsob obhosp.	Písmeno kategórie	HSLT	Porastový typ	SOP	Rubná doba	Obnovná doba	Hosp. spôsob	Hosp. spôsob	Cieľové drevinové zloženie															
													DR	%	DR	%	DR	%	DR	%	DR	%	DR	%	DR	%		
19		O	V		a	317	95	3	160	99	UV		BK	30-50	CL	10-35	DB	20-40	ol	1-20	hb	5-30						
19		O	V		a	317	97	3	170	99	UV		BK	30-50	CL	30-50	db	5-20	ol	1-20	hb	1-20						
19		O	V		a	417	97	3	170	99	UV		LP	20-50	BK	30-60	CL	10-40	ol	1-10	jd	0-10	hb	0-10				
19		O	V		d	292	30	3	150	99	UV	MP	DB	40-60	bk	5-20	cl	5-20	ol	1-30	hb	1-20	bo	0-10				
19		O	V		d	292	31	3	180	99	UV	MP	DB	50-80	bk	5-20	cl	5-20	ol	1-30	hb	1-20						
19		O	V		d	292	38	3	170	99	UV	MP	DB	40-70	bk	5-20	cl	5-20	ol	1-30	hb	1-20						
19		O	V		d	292	39	3	160	99	UV	MP	DB	40-70	bk	5-20	cl	5-20	ol	1-30	hb	1-20						
19		O	V		d	292	53	3	130	80	UV	MP	DB	20-50	BK	20-50	cl	1-20	ol	1-30	HB	10-40						
19		O	V		d	292	54	3	120	80	UV	MP	DB	20-50	BK	20-50	cl	1-20	ol	1-30	HB	10-40						
19		O	V		d	292	56	3	150	99	UV	MP	DB	30-60	bk	5-20	cl	1-20	ol	1-30	HB	10-40						
19		O	V		d	292	57	3	140	99	UV	MP	DB	30-60	bk	5-20	cl	1-20	ol	1-30	HB	10-40						
19		O	V		d	292	94	3	170	99	UV	MP	DB	40-70	bk	5-20	cl	5-20	ol	1-30	hb	1-20						
19		O	V		d	296	31	3	180	99	UV	MP	DB	50-80	bk	5-20	cl	5-30	ol	1-30	hb	1-20						
19		O	V		d	296	38	3	160	99	UV	MP	DB	40-70	bk	5-20	cl	5-30	ol	1-30	hb	10-30						
19		O	V		d	296	39	3	150	99	UV	MP	DB	40-70	bk	5-20	cl	5-30	ol	1-30	hb	10-30						
19		O	V		d	296	54	3	120	99	UV	MP	DB	40-70	bk	10-30	cl	5-30	ol	1-30	hb	5-30						
19		O	V		d	296	56	3	150	99	UV	MP	DB	40-70	bk	10-30	cl	5-30	ol	1-30	hb	5-20						
19		O	V		d	296	57	3	140	99	UV	MP	DB	40-70	bk	10-30	cl	5-30	ol	1-30	hb	5-20						
19		O	V		d	392	56	3	140	99	UV	MP	BK	30-60	cl	5-30	DB	10-40	ol	1-10	hb	1-20						
19		O	V		d	392	57	3	140	99	UV	MP	BK	30-60	cl	5-30	DB	10-40	ol	1-10	hb	1-20						
19		O	V		d	392	62	3	170	99	UV	MP	BK	40-60	cl	5-30	DB	10-35	ol	1-10	hb	1-20						

Lesná oblasť	Pod-oblasť	Kategória	Tvar	Spôsob obhosp.	Písmeno kategórie	HSLT	Porastový typ	SOP	Rubná doba	Obnovná doba	Hosp. spôsob	Hosp. spôsob	Cieľové drevinové zloženie													
													DR	%	DR	%	DR	%	DR	%	DR	%	DR	%	DR	%
19		O	V		d	392	94	3	170	99	UV	MP	BK	30-60	cl	5-30	DB	10-40	ol	1-10	hb	1-20				
19		O	V		d	396	38	3	170	99	UV	MP	BK	30-50	cl	10-30	DB	20-50	ol	1-10	hb	1-10				
19		O	V		d	396	53	3	130	99	UV	MP	BK	30-50	cl	10-30	DB	10-30	ol	1-10	hb	5-25				
19		O	V		d	396	54	3	120	99	UV	MP	BK	30-50	cl	10-30	DB	10-30	ol	1-10	hb	5-25				
19		O	V		d	396	56	3	140	99	UV	MP	BK	30-50	cl	10-30	DB	10-40	ol	1-10	hb	5-20				
19		O	V		d	396	57	3	130	99	UV	MP	BK	30-50	cl	10-30	DB	10-40	ol	1-10	hb	5-20				
19		O	V		d	396	89	3	130	99	UV	MP	BK	30-50	cl	10-30	DB	10-40	ol	1-10	hb	5-20				
19		O	V		d	396	91	3	160	99	UV	MP	BK	40-80	cl	10-30	DB	5-40	ol	1-10	hb	1-10				
19		O	V		d	396	94	3	170	99	UV	MP	BK	30-50	cl	10-30	DB	10-40	ol	1-10	hb	1-10				
19		O	V		d	396	95	3	150	99	UV	MP	BK	30-50	cl	10-30	DB	10-40	ol	1-10	hb	1-10				
19		O	V		d	492	97	3	170	99	UV	MP	BK	40-70	cl	10-40	hb	0-10	ol	1-10	jd	0-10				
19		O	V	b	a	417	83	5	170	98			LP	30-70	BK	5-40	CL	10-40	ol	1-10	jd	0-10	hb	0-10		
19		U	V		e	302	62	3	120	40	MP	UV	BK	50-80	cl	5-30	db	5-30	ol	1-10	hb	1-20	bo	1-20		
19		U	V		e	302	66	3	130	40	MP	UV	BK	30-60	cl	5-30	DB	10-40	ol	1-10	hb	1-20	bo	1-20		
19		U	V		e	302	94	3	120	30	MP	UV	BK	30-60	cl	5-30	DB	10-40	ol	1-10	hb	1-20	bo	1-20		
19		U	V		e	310	66	3	120	40	MP	UV	BK	30-60	cl	5-20	DB	10-40	ol	1-10	hb	1-10	bo	0-20		
19		U	V		e	316	38	3	130	30	MP		BK	30-50	cl	10-30	DB	20-50	ol	1-10	hb	1-15	bo	0-10		
19		U	V		e	316	88	3	110	30	HP	PH	BK	30-50	cl	10-30	DB	10-40	ol	1-10	hb	1-25	bo	0-10		
19		U	V		e	316	94	3	120	30	MP	UV	BK	30-50	cl	10-30	DB	10-40	ol	1-10	hb	1-10	bo	0-10		
19		U	V		e	402	62	3	120	40	MP	UV	BK	50-80	cl	10-40	hb	0-10	ol	1-10	jd	0-10	sm	0-5		
19		U	V		e	416	97	3	120	40	MP	UV	BK	40-70	CL	15-50	hb	0-10	ol	1-10	jd	0-10				

Lesná oblasť	Pod-oblasť	Kategória	Tvar	Spôsob obhosp.	Písmeno kategórie	HSLT	Porastový typ	SOP	Rubná doba	Obnovná doba	Hosp. spôsob	Hosp. spôsob	Cieľové drevinové zloženie															
													DR	%	DR	%	DR	%	DR	%	DR	%	DR	%	DR	%	DR	%
28	A	H	V			310	62	3	110	30	MP	HP	BK	60-80	DZ	1-30	bo	0-20	sc	0-20	cl	0-20	hb	0-10	oi	0-10	cs	0-10
28	A	H	V			310	66	3	120	30	MP	HP	BK	50-70	DZ	10-30	bo	0-20	sc	0-20	cl	0-20	hb	0-10	oi	0-10	cs	0-10
28	A	O	V		d	492	62	3	180	99	UV	MP	BK	60-90	JH	5-20	jd	0-20	sc	0-20	bo	0-20	lp	0-20	mk	0-20	ol	0-30

3.4. Navrhované opatrenia, stanovenie harmonogramu ich plnenia, určenie subjektu zodpovedného za ich, stanovenie merateľných indikátorov ich plnenia

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
Operatívny cieľ č. 1.1. Zvýšiť a udržať populáciu škovránika stromového (<i>Lullula arborea</i>) na priemernej úrovni minimálne 70 obsadených revírov.			
1.1.1.	Zabezpečiť pravidelný monitoring populácie škovránika stromového	EFP3	VP
1.1.2.	Vylúčiť zmenu TTP in iný druh pozemku	EFP3	VP
1.1.3.	Vylúčiť zalesňovanie xerothermných krovitých strání	EFP3	VP
1.1.4.	Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou (pastva, kosenie)	EFP3	VP
1.1.5.	V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti obmedziť používanie umelých hnojív a chemických látok na hniezdných lokalitách	EFP3	VP
1.1.6.	Zabezpečiť na vhodných lokalitách zachovanie rôznovekých rozvolnených porastov drevín a vhodnej štruktúry krovín a drevín podľa vyššie uvedených zásad	EFP3	VP
1.1.7.	Zabezpečiť aby na pozemkoch vo vlastníctve štátu sa preferovalo hospodárenie s ohľadom na ciele ochrany prírody	EFP3	SP
1.1.8.	Zabezpečiť kosenie na súvislej ploche väčšej ako 0,5 ha spôsobom od stredu do kraja alebo od kraja ku kraju, vylúčiť kosenie od kraja do stredu	EFP3	SP
1.1.9.	Výrubu nelesnej drevinovej vegetácie vrátane vegetácie pod produktovodmi realizovať v mimohniezdnom období t.j. od 1.septembra do 31. marca bežného kalendárneho roka	EFP3	SP
1.1.10.	Revitalizovať remízky – miesta rozmnožovania penice jarabej – tmiť sukcesiu	EFP3	VP
Operatívny cieľ č. 1.2. Udržať podmienky pre hniezdenie skaliera pestrého (<i>Monticola saxatilis</i>) na všetkých jeho historických a recentne opustených lokalitách v CHVÚ.			
1.2.1.	Pri rekultivácii lomu zachovať miesta rozmnožovania skaliera pestrého	EFP3, EFP5	VP
1.2.2.	Pri rekultivácii lomu nevysádzať dreviny a kry	EFP3, EFP5	VP
1.2.3.	Odstraňovať invázne druhy rastlín a nepôvodných drevín a osobitne agát biely	EFP3, EFP5	VP
1.2.4.	Zabezpečiť pravidelný monitoring hniezdných lokalít	EFP3, EFP5	VP
1.2.5.	Zhodnotiť možnosť rekultivácie hniezdísk zaniknutých v minulosti a v prípade udržateľnosti rekultivácie vykonať potrebný manažment na týchto lokalitách	EFP3, EFP5	VP
Operatívny cieľ č. 1.3. Zvýšiť a udržať populáciu chriašťa bodkovaného (<i>Porzana porzana</i>) na priemernej úrovni minimálne 2 obsadených revírov.			
1.3.1.	Zabezpečiť pravidelný extenzívny manažment lúčnych biotopov (kosenie, pastva) a odstraňovanie biomasy	EFP3, EFP4	VP
1.3.2.	Zabezpečiť pravidelné odstraňovanie náletových drevín a invázných rastlín z lúk	EFP3, EFP4	VP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
1.3.3.	Zabezpečiť kosenie s ostrovčekovito vynechanými nevykosenými porastmi s dostatočnou rozlohou na hniezdnych lokalitách	EFP3, EFP4	VP
1.3.4.	Vylúčiť aplikáciu pesticídov v území	EFP3, EFP4	VP
1.3.5.	Vylúčiť rozorávanie TTP v území	EFP3, EFP4	VP
1.3.7.	Eliminovať vyrušovanie fotografmi a návštevníkmi	EFP3, EFP4	VP
1.3.8.	Monitorovať výskyt invázných živočíchov, obzvlášť invázných nepôvodných šeliem a v prípade potreby znížiť ich počet	CHVÚ	VP
1.3.8.	Vylúčiť likvidáciu alebo zmenšovanie rozlohy zamokrených depresí a rozlohy litorálnej vegetácie na vodných plochách	EFP3, EFP4	VP
1.3.10.	Zabezpečiť vhodný vodný režim	EFP3, EFP4	VP
1.3.11.	Monitorovať každoročne veľkosť hniezdnej populácie chriašťa bodkovaného	EFP3, EFP4	VP
1.3.12.	Zabezpečiť kontrolu dodržiavania legislatívy ochrany životného prostredia v území	EFP3, EFP4	VP
Operatívny cieľ č. 1.4. Zvýšiť a udržať populáciu bučiaka trst'ového (<i>Botaurus stellaris</i>) na priemernej úrovni minimálne 2 obsadených revírov.			
1.4.1.	Pri povoľovaní zásahov do mokradí (napr. odbahnovanie) posúdiť vplyv na rozlohu vodných makrofytov s cieľom zachovať miesta rozmnožovania	EFP4	VP
1.4.2.	Posúdiť vplyv každej chemickej aplikácie na rozlohu vodných makrofytov s cieľom zachovať miesta rozmnožovania	EFP4	VP
1.4.3.	Kosenie vodných makrofytov realizovať v období od 1. septembra do 15. marca bežného kalendárneho roka	EFP4	VP
1.4.4.	Zachovať miesta rozmnožovania – porasty vodných makrofytov na Turnianskom rybníku o minimálnej rozlohe 9 ha.	EFP4	VP
1.4.5.	Podporovať zvýšenie rozlohy porastov makrofytov na Veľkom hrhovskom rybníku na úroveň minimálne 25 ha	EFP4	VP
1.4.6.	Udržať súčasný režim chovu rýb na Turnianskom rybníku	EFP4	VP
1.4.7.	Zlepšiť hniezdne podmienky na Drienovskej mokradi revitalizáciou mokrade, odbahnením a odstránením sukcesných krovín	EFP4	SP
1.4.8.	Technickými zariadeniami zabrániť výletu vtákov na štátnu cestu I. triedy I/50 severne od Hrhovského rybníka a severne od Turnianského rybníka	EFP4	SP
1.4.9.	Eliminovať rekreačné a športové aktivity v celom EFP	EFP4	SP
1.4.10.	Vylúčiť udeľovanie výnimiek na odstrel a plašenie vodných druhov vtákov v hniezdom období od 1. marca do 15. septembra bežného kalendárneho roka	EFP4	VP
1.4.11.	Zamedziť výstavbe investičných zámerov ohrozujúcich hniezdne lokality v tomto EFP	EFP4	SP
1.4.12.	Monitorovať a prípadne eliminovať potenciálny výskyt norka amerického, predátora hniezd vodných vtákov	EFP4	SP
1.4.13.	22kV elektrovedy riešiť kabelážou v zemi	EFP4	NP
1.4.14.	Revitalizovať nefunkčné plochy rybníkov v k.ú. Brzotín na parcelách č.1058/4 a 1058/5	EFP4	NP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
1.4.15.	Na hornom Hrušovskom rybníku vylúčiť lov z vody brodením	EFP4	SP
1.4.16.	Podporiť zarybňovanie vybraných tokov	EFP4	SP
Operatívny cieľ č. 1.5. Zvýšiť a udržať populáciu bociana čierneho (<i>Ciconia nigra</i>) na priemernej úrovni minimálne 7 obsadených revírov.			
1.5.1.	vykonávanie úmyselnej ťažby v ochranných lesoch a lesoch osobitného určenia v porastoch starších ako 50 rokov v mimohniezdnom období (1.august – 15.marec)	EFP2	VP
1.5.2.	uprednostňovať účelový hospodársky spôsob	EFP2	VP
1.5.3.	vylúčiť leteckú aplikáciu chemických látok v lesných porastoch	EFP2	SP
1.5.4.	v prípade realizácie investícií do cestovného ruchu, resp. aj iných väčších investícií dôsledne posúdiť ich dopad na predmety ochrany a povoliť ich len v prípade, ak neexistuje riziko významného negatívneho dopadu na predmety ochrany	EFP2	VP
1.5.5.	zabezpečiť ochranné zóny okolo bociana čierneho	EFP2	VP
1.5.6.	podporovať starostlivosť o lesné lúčky a políčka na lesnom pôdnom fonde	EFP2	SP
1.5.7.	vylúčiť výstavbu nových lesných ciest a zväžnic, pri rekonštrukcii existujúcej LDS povrch ciest riešiť výlučne z drveného kameniva miestneho pôvodu	EFP2	VP
1.5.8.	22 kV elektrovedy riešiť kabeľážou v zemi	EFP2	SP
1.5.9.	realizovať informačné a praktické ekovýchové aktivity pre verejnosť a miestnych obyvateľov o význame CHVÚ a správnom hospodárení v ňom	EFP2	SP
1.5.10.	zabezpečiť zmenu vyhlášky č. 192/2010 Z.z. ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Slovenský kras za účelom úpravy obmedzení, ktoré majú adresne zabezpečiť ochranu prioritných druhov	EFP2	VP
1.5.11.	zabezpečiť monitoring celej populácie druhu	CHVU	VP
1.5.12.	v územiach s piatym stupňom ochrany vylúčiť zásahy do lesných porastov	EFP1, EFP2	VP
Operatívny cieľ č. 1.6. Zvýšiť a udržať populáciu hadiara krátkoprstého (<i>Circaetus gallicus</i>) na priemernej úrovni minimálne 2 obsadených revírov.			
1.6.1.	vykonávanie úmyselnej ťažby v ochranných lesoch a lesoch osobitného určenia v porastoch starších ako 50 rokov v mimohniezdnom období (1.august – 15.marec)	EFP2	VP
1.6.2.	uprednostňovať účelový hospodársky spôsob	EFP2	VP
1.6.3.	vylúčiť leteckú aplikáciu chemických látok v lesných porastoch	EFP2	SP
1.6.4.	v prípade realizácie investícií do cestovného ruchu, resp. aj iných väčších investícií dôsledne posúdiť ich dopad na predmety ochrany a povoliť ich len v prípade, ak neexistuje riziko významného negatívneho dopadu na predmety ochrany	EFP2	VP
1.6.5.	zabezpečiť ochranné zóny okolo bociana čierneho	EFP2	VP
1.6.6.	podporovať starostlivosť o lesné lúčky a políčka na lesnom pôdnom fonde	EFP2	SP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
1.6.7.	vylúčiť výstavbu nových lesných ciest a zväžnic, pri rekonštrukcii existujúcej LDS povrch ciest riešiť výlučne z drveného kameniva miestneho pôvodu	EFP2	VP
1.6.8.	22 kV elektrovody riešiť kabelážou v zemi	EFP2	SP
1.6.9.	realizovať informačné a praktické ekovýchovné aktivity pre verejnosť a miestnych obyvateľov o význame CHVÚ a správnom hospodárení v ňom	EFP2	SP
1.6.10.	zabezpečiť zmenu vyhlášky č. 192/2010 Z.z. ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Slovenský kras za účelom úpravy obmedzení, ktoré majú adresne zabezpečiť ochranu hadiara	EFP2	VP
1.6.11.	v územiach s piatym stupňom ochrany vylúčiť zásahy do lesných porastov	EFP1, EFP2	VP
1.6.12.	Vylúčiť zmenu TTP in iný druh pozemku	EFP3	VP
1.6.13.	Vylúčiť zalesňovanie xerothermných krovitých strání a poľnohospodárskej pôdy	EFP3	VP
1.6.14.	Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou (pastva, kosenie)	EFP3	VP
1.6.15.	zabezpečiť monitoring celej populácie druhu	CHVU	VP
Operatívny cieľ č. 1.7. Zvýšiť a udržať populáciu sokola rároha (<i>Falco cherrug</i>) na priemernej úrovni minimálne 2 obsadených revírov.			
1.7.1.	Zabezpečiť monitoring celej populácie druhu	CHVU	VP
1.7.2.	Vylúčiť zmenu TTP in iný druh pozemku	EFP3	VP
1.7.3.	Vylúčiť zalesňovanie xerothermných krovitých strání	EFP3	VP
1.7.4.	Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou (pastva, kosenie)	EFP3	VP
1.7.5.	Zabezpečiť ochranu hniezdísk sokola rároha a v prípade potreby vyhlásiť ochranné zóny v okolí hniezd	CHVÚ	VP
1.7.6.	Revitalizovať a rozširovať lokality s výskytom sysľa pasienkového	EFP3	VP
Operatívny cieľ č. 1.8. Zvýšiť a udržať populáciu muchárika malého (<i>Ficedula parva</i>) na priemernej úrovni minimálne 100 obsadených revírov.			
1.8.1.	Nezasahovať do vegetačného a pôdneho krytu, lesné aj nelesné biotopy ponechať na prirodzený vývoj	EFP1	VP
1.8.2.	Budovanie turistických a náučných chodníkov len po dôkladnom posúdení dopadov na predmet ochrany	EFP1	VP
1.8.3.	Uprednostňovať účelový hospodársky spôsob v klasifikácii lesných porastov	EFP1	VP
1.8.4.	zosúladiť PSL s navrhovanými opatreniami	EFP1	VP
1.8.5.	vylúčiť leteckú aplikáciu chemických látok v lesných porastoch	EFP1	VP
1.8.6.	vylúčiť výstavbu nových lesných ciest a zväžnic, pri rekonštrukcii existujúcej LDS povrch ciest riešiť výlučne z drveného kameniva miestneho pôvodu	EFP1	VP
1.8.7.	22 kV elektrovody riešiť kabelážou v zemi	EFP1	VP
1.8.8.	Regulovať športové aktivity	EFP1	VP
Operatívny cieľ č. 1.9. Zvýšiť a udržať populáciu výrika lesného (<i>Otus scops</i>) na úrovni minimálne 3 obsadených revírov.			

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
1.9.1.	vylúčiť zmenu trvalého trávneho porastu na iný druh pozemku	EFP3	VP
1.9.2.	Pri obnove TTP používať bezorbové technológie - prísevy	EFP3	SP
1.9.3.	Podporovať voľné pasenie hospodárskych zvierat	EFP3	VP
1.9.4.	Vylúčiť aplikovanie rodenticídov	EFP3	VP
1.9.5.	Odstraňovať invázne druhy rastlín a nepôvodných drevín osobitne agát biely	EFP3	VP
1.9.6.	22 kV elektrovedy riešiť kabeľážou v zemi	EFP3	SP
1.9.7.	Vylúčiť výstavbu zverníc a bažantníc na poľnohospodárskej pôde	EFP3	SP
1.9.8.	Výrubu nelesnej drevinovej vegetácie vrátane vegetácie pod produktovodmi realizovať v mimohniezdnom období t.j. od 1.septembra do 31. marca bežného kalendárneho roka	EFP3	VP
1.9.9.	Vylúčiť výstavbu solárnych a veterných parkov na poľnohospodárskej pôde a priemyselnej infraštruktúry, ktorá nesúvisí s ochranou prírody	EFP3	VP
1.9.10.	Usmerňovať športové a rekreačné aktivity do mimohniezdného obdobia (masové športové podujatia, preteky ap.)	EFP3	SP
1.9.11.	Vylúčiť motoristické športové podujatia	EFP3	SP
1.9.12.	zabezpečiť v prípade záujmu vlastníkov výmenu súkromných pozemkov umiestnených v CHVÚ za štátne umiestnené mimo CHVÚ a sceliť drobné pozemky vlastnené štátom v rámci CHVÚ do väčších blokov prostredníctvom zámen,	EFP3	VP
1.9.13.	zamedzenie výrubom solitérnych stromov, stromoradií a vetrolamov v kotlinovej časti územia	EFP3	VP
1.9.14.	zabezpečiť ponechávanie odumierajúcich a odumretých drevín v poľnohospodárskej krajine a na pasienkoch	EFP3	VP
1.9.15.	podporovať zachovanie starých ovocných drevín v záhradách a sadoch, podpora pestovania tradičných odrôd,	EFP3	VP
1.9.16.	regulovať zástavbu vo viniciach	EFP3	SP
1.9.17.	vylúčiť zalesňovanie poľnohospodárskej pôdy	EFP3	VP
1.9.18.	Na hniezdných lokalitách výrika s absenciou pastvy alebo kosenia zabezpečiť v okruhu približne 300 m od hniezda manažment – nízku vegetáciu	EFP3	VP
Operatívny cieľ č. 2.1. Udržať populáciu penice jarabej (<i>Sylvia nisoria</i>) na úrovni minimálne 1300 obsadených revírov.			
2.1.1.	vylúčiť zmenu trvalého trávneho porastu na iný druh pozemku	EFP3	VP
2.1.2.	Podporovať voľné pasenie hospodárskych zvierat	EFP3	VP
2.1.3.	Odstraňovať invázne druhy rastlín a nepôvodných drevín osobitne agát biely	EFP3	VP
2.1.4.	Revitalizovať remízky – miesta rozmnožovania penice jarabej – tmiť sukcesiu	EFP3	VP
2.1.5.	Vylúčiť výstavbu zverníc a bažantníc na poľnohospodárskej pôde	EFP3	SP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
2.1.6.	Výrubu nelesnej drevinovej vegetácie vrátane vegetácie pod produktovodmi realizovať v mimohniezdnom období t.j. od 1.septembra do 31. marca bežného kalendárneho roka	EFP3	SP
2.1.7.	Vylúčiť výstavbu solárnych a veterných parkov na poľnohospodárskej pôde a priemyselnej infraštruktúry, ktorá nesúvisí s ochranou prírody	EFP3	VP
2.1.8.	Usmerňovať športové a rekreačné aktivity do mimohniezdného obdobia (masové športové podujatia, preteky ap.)	EFP3	VP
2.1.9.	Vylúčiť motoristické športové podujatia	EFP3	SP
2.1.10.	zabezpečiť v prípade záujmu vlastníkov výmenu súkromných pozemkov umiestnených v CHVÚ za štátne umiestnené mimo CHVÚ a sceliť drobné pozemky vlastnené štátom v rámci CHVÚ do väčších blokov prostredníctvom zámen,	EFP3	VP
2.1.11.	zamedzenie výrubom solitérnych stromov, stromoradií a vetrolamov v kotlinovej časti územia	EFP3	SP
2.1.12.	zabezpečiť ponechávanie odumierajúcich a odumretých drevín v poľnohospodárskej krajine a na pasienkoch	EFP3	SP
2.1.13.	regulovať zástavbu vo viniciach	EFP3	SP
2.1.14.	vylúčiť zalesňovanie poľnohospodárskej pôdy	EFP3	VP
Operatívny cieľ č. 2.2. Udržať populáciu leľka lesného (<i>Caprimulgus europaeus</i>) so zmenami početnosti nepresahujúcimi 20 % oproti stavu v r. 2010.			
2.2.1.	Nezasahovať do vegetačného a pôdneho krytu, lesné aj nelesné biotopy ponechať na prirodzený vývoj	EFP1	VP
2.2.2.	Budovanie turistických a náučných chodníkov len po dôkladnom posúdení dopadov na predmet ochrany	EFP1	VP
2.2.3.	uprednostňovať účelový hospodársky spôsob	EFP1	VP
2.2.4.	zosúladiť PSL s navrhovanými opatreniami	EFP1	VP
2.2.5.	vylúčiť aplikáciu chemických látok v lesných porastoch	EFP1	VP
2.2.6.	vylúčiť výstavbu nových lesných ciest a zväžnic, pri rekonštrukcii existujúcej LDS povrch ciest riešiť výlučne z drveného kameniva miestneho pôvodu	EFP1	VP
2.2.7.	22 kV elektrovody riešiť kabelážou v zemi	EFP1	VP
2.2.8.	regulovať športové aktivity	EFP1	VP
Operatívny cieľ č. 2.3. Udržať populáciu orla krikľavého (<i>Aquila pomarina</i>) na priemernej úrovni minimálne 10 obsadených revírov.			
2.3.1.	vykonávanie úmyselnej ťažby v ochranných lesoch a lesoch osobitného určenia v porastoch starších ako 50 rokov v mimohniezdnom období (1.august – 15.marec)	EFP2	VP
2.3.2.	uprednostňovať účelový hospodársky spôsob	EFP2	VP
2.3.3.	vylúčiť leteckú aplikáciu chemických látok v lesných porastoch	EFP2	SP
2.3.4.	v prípade realizácie investícií do cestovného ruchu, resp. aj iných väčších investícií dôsledne posúdiť ich dopad na predmety ochrany a povoliť ich len v prípade, ak neexistuje riziko významného negatívneho dopadu na predmety ochrany	EFP2	VP
2.3.5.	zabezpečiť ochranné zóny okolo hniezd orla krikľavého	EFP2	VP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
2.3.6.	podporovať starostlivosť o lesné lúčky a políčka na lesnom pôdnom fonde	EFP2	VP
2.3.7.	vylúčiť výstavbu nových lesných ciest a zväžnic, pri rekonštrukcii existujúcej LDS povrch ciest riešiť výlučne z drveného kameniva miestneho pôvodu	EFP2	VP
2.3.8.	22 kV elektrovedy riešiť kabeľážou v zemi	EFP2	VP
2.3.9.	vylúčiť zakladanie povrchových lomov a nerozširovať dobývacie priestory existujúcich	EFP2	SP
2.3.10.	realizovať informačné a praktické ekovýchové aktivity pre verejnosť a miestnych obyvateľov o význame CHVÚ a správnom hospodárení v ňom	EFP2	SP
2.3.11.	zabezpečiť zmenu vyhlášky č. 192/2010 Z.z. ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Slovenský kras za účelom úpravy obmedzení, ktoré majú adresne zabezpečiť ochranu orla krikľavého	EFP2	VP
2.3.12.	V územiach s piatym stupňom ochrany vylúčiť zásahy do lesných porastov	EFP1, EFP2	VP
Operatívny cieľ č. 2.4. Udržať populáciu výra skalného (Bubo bubo) na priemernej úrovni minimálne 11 obsadených revírov.			
2.4.1.	Pri rekultivácii lomu zachovať miesta rozmnožovania výra skalného	EFP5	VP
2.4.2.	Pri rekultivácii lomu nevysádzať dreviny a kry	EFP5	VP
2.4.3.	Odstraňovať invázne druhy rastlín a nepôvodných drevín osobitne agát biely	EFP5	VP
2.4.4.	Zabezpečiť pravidelný monitoring hniezdnych lokalít	EFP5	VP
2.4.5.	V prípade potreby stabilizovať a upraviť miesta rozmnožovania	EFP5	NP
Operatívny cieľ č. 2.5. Udržať populáciu kane močiarnej (Circus aeruginosus) na priemernej úrovni minimálne 20 obsadených revírov.			
2.5.1.	Pri povoľovaní zásahov do mokradí (napr. odbahnovanie,) posúdiť vplyv na rozlohu vodných makrofytov s cieľom zachovať miesta rozmnožovania	EFP4	VP
2.5.2.	Posúdiť vplyv každej chemickej aplikácie na rozlohu vodných makrofytov s cieľom zachovať miesta rozmnožovania	EFP4	VP
2.5.3.	Kosenie vodných makrofytov realizovať v období od 1. septembra do 15. marca bežného kalendárneho roka	EFP4	VP
2.5.4.	Zachovať miesta rozmnožovania – porasty vodných makrofytov na Turnianskom rybníku o minimálnej rozlohe 9 ha.	EFP4	VP
2.5.5.	Podporovať zvýšenie rozlohy porastov makrofytov na Veľkom hrhovskom rybníku na úroveň minimálne 25 ha	EFP4	VP
2.5.6.	Udržať súčasný režim chovu rýb na Turnianskom rybníku	EFP4	NP
2.5.7.	Zlepšiť hniezdne podmienky na Drienovskej mokradi revitalizáciou mokrade, odbahnením a odstránením sukcesných krovín	EFP4	VP
2.5.8.	Technickými zariadeniami zabrániť výletu vtákov na štátnu cestu I.triedy I/50 severne od Hrhovského rybníka a severne od Turnianskeho rybníka	EFP4	SP
2.5.9.	Vypúšťanie rybníkov, ktoré sú hniezdiskami kane močiarnej realizovať po odhniezdení	EFP4	VP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
2.5.10.	Eliminovať rekreačné a športové aktivity v celom EFP	EFP4	SP
2.5.11.	Vylúčiť udeľovanie výnimiek na odstrel a plašenie vodných druhov vtákov v hniezdnom období od 1. marca do 15.septembra bežného kalendárneho roka	EFP4	VP
2.5.12.	Zamedziť výstavbe investičných zámerov ohrozujúcich hniezdne lokality v tomto EFP	EFP4	VP
2.5.13.	monitorovať a prípadne eliminovať potenciálny výskyt norka amerického, predátora hniezd vodných vtákov	EFP4	SP
2.5.14.	22kV elektrovedy riešiť kabeľážou v zemi	EFP4	VP
2.5.15.	Revitalizovať nefunkčné plochy rybníkov v k.ú. Brzotín na parcelách č.1058/4 a 1058/5	EFP4	VP
2.5.16.	Na hornom Hrušovskom rybníku vylúčiť lov z vody brodením	EFP4	VP
Operatívny cieľ č. 2.6. Udržať populáciu d'atľa bielochrbtého (<i>Dendrocopos leucotos</i>) so zmenami početnosti nepresahujúcimi 20 % oproti stavu v r. 2010.			
2.6.1.	vykonávanie úmyselnej ťažby v ochranných lesoch a lesoch osobitného určenia (písm.e) v porastoch starších ako 50 rokov v mimohniezdnom období (1.august – 15.marec)	EFP2	VP
2.6.2.	uprednostňovať účelový hospodársky spôsob	EFP2	VP
2.6.3.	vylúčiť leteckú aplikáciu chemických látok v lesných porastoch	EFP2	VP
2.6.4.	pri vyznačovaní ťažby identifikovať a ponechať na dožitie stromy s hniezdami a hniezdnymi dutinami d'atľov bielochrbtých a v prípade potreby zabezpečiť aj ochranu porastu v bezprostrednom okolí hniezda	EFP2	VP
2.6.5.	v prípade realizácie investícií do cestovného ruchu, resp. aj iných väčších investícií dôsledne posúdiť ich dopad na predmety ochrany a povoliť ich len v prípade, ak neexistuje riziko významného negatívneho dopadu na predmety ochrany	EFP2	SP
2.6.6.	vylúčiť výstavbu nových lesných ciest a zväžnic, pri rekonštrukcii existujúcej LDS povrch ciest riešiť výlučne z drveného kameniva miestneho pôvodu	EFP2	SP
2.6.7.	vylúčiť zakladanie povrchových lomov a nerozširovať dobývacie priestory existujúcich	EFP2	NP
2.6.8.	realizovať informačné a praktické ekovýchové aktivity pre verejnosť a miestnych obyvateľov o význame CHVÚ a správnom hospodárení v ňom	EFP2	VP
2.6.9.	zabezpečiť zmenu vyhlášky č. 192/2010 Z.z. ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Slovenský kras za účelom úpravy obmedzení, ktoré majú adresne zabezpečiť ochranu d'atľa bielochrbtého	EFP2	VP
2.6.10.	v piatom stupni ochrany vylúčiť zásahy do lesného porastu	EFP1, EFP2	VP
Operatívny cieľ č. 2.7. Udržať populáciu d'atľa prostredného (<i>Dendrocopos medius</i>) so zmenami početnosti nepresahujúcimi 20 % oproti stavu v r. 2010.			
2.7.1.	vykonávanie úmyselnej ťažby v ochranných lesoch a lesoch osobitného určenia (písm.e) v porastoch starších ako 50 rokov v mimohniezdnom období (1.august – 15.marec)	EFP2	VP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
2.7.2.	uprednostňovať účelový hospodársky spôsob	EFP2	VP
2.7.3.	vylúčiť leteckú aplikáciu chemických látok v lesných porastoch	EFP2	VP
2.7.4.	pri vyznačovaní ťažby identifikovať a ponechať na dožitie stromy s hniezdami a hniezdnymi dutinami dŕtľov	EFP2	VP
2.7.5.	v prípade realizácie investícií do cestovného ruchu, resp. aj iných väčších investícií dôsledne posúdiť ich dopad na predmety ochrany a povoliť ich len v prípade, ak neexistuje riziko významného negatívneho dopadu na predmety ochrany	EFP2	SP
2.7.6.	vylúčiť výstavbu nových lesných ciest a zväžnic, pri rekonštrukcii existujúcej LDS povrch ciest riešiť výlučne z drveného kameniva miestneho pôvodu	EFP2	SP
2.7.7.	vylúčiť zakladanie povrchových lomov a nerozširovať dobývacie priestory existujúcich	EFP2	NP
2.7.8.	realizovať informačné a praktické ekovýchové aktivity pre verejnosť a miestnych obyvateľov o význame CHVÚ a správnom hospodárení v ňom	EFP2	VP
2.7.9.	zabezpečiť zmenu vyhlášky č. 192/2010 Z.z. ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Slovenský kras za účelom úpravy obmedzení, ktoré majú adresne zabezpečiť ochranu dŕtľa prostredného	EFP2	VP
2.7.10.	v piatom stupni ochrany vylúčiť zásahy do lesného porastu	EFP1, EFP2	VP
Operatívny cieľ č. 2.8. Udržať populáciu tesára čierneho (<i>Dryocopus martius</i>) so zmenami početnosti nepresahujúcimi 20 % oproti stavu v r. 2010.			
2.8.1.	vykonávanie úmyselnej ťažby v ochranných lesoch a lesoch osobitného určenia (písm.e) v porastoch starších ako 50 rokov v mimohniezdnom období (1.august – 15.marec)	EFP2	VP
2.8.2.	uprednostňovať účelový hospodársky spôsob	EFP2	VP
2.8.3.	vylúčiť leteckú aplikáciu chemických látok v lesných porastoch	EFP2	VP
2.8.4.	pri vyznačovaní ťažby identifikovať a ponechať na dožitie stromy s hniezdami a hniezdnymi dutinami tesárov	EFP2	VP
2.8.5.	v prípade realizácie investícií do cestovného ruchu, resp. aj iných väčších investícií dôsledne posúdiť ich dopad na predmety ochrany a povoliť ich len v prípade, ak neexistuje riziko významného negatívneho dopadu na predmety ochrany	EFP2	SP
2.8.6.	vylúčiť výstavbu nových lesných ciest a zväžnic, pri rekonštrukcii existujúcej LDS povrch ciest riešiť výlučne z drveného kameniva miestneho pôvodu	EFP2	SP
2.8.7.	vylúčiť zakladanie povrchových lomov a nerozširovať dobývacie priestory existujúcich	EFP2	NP
2.8.8.	realizovať informačné a praktické ekovýchové aktivity pre verejnosť a miestnych obyvateľov o význame CHVÚ a správnom hospodárení v ňom	EFP2	VP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
2.8.9.	zabezpečiť zmenu vyhlášky č. 192/2010 Z.z. ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Slovenský kras za účelom úpravy obmedzení, ktoré majú adresne zabezpečiť ochranu tesára	EFP2	VP
2.8.10.	v piatom stupni ochrany vylúčiť zásahy do lesného porastu	EFP1, EFP2	VP
Operatívny cieľ č. 2.9. Udržať populáciu sokola sťahovavého (<i>Falco peregrinus</i>) na úrovni minimálne 7 obsadených revírov.			
2.9.1.	Nezasahovať do vegetačného a pôdneho krytu, lesné aj nelesné biotopy ponechať na prirodzený vývoj	EFP1	VP
2.9.2.	Budovanie turistických a náučných chodníkov len po dôkladnom posúdení dopadov na predmet ochrany	EFP1	VP
2.9.3.	uprednostňovať účelový hospodársky spôsob	EFP1	SP
2.9.4.	zosúladiť PSL s navrhovanými opatreniami	EFP1	VP
2.9.5.	vylúčiť leteckú aplikáciu chemických látok v lesných porastoch	EFP1	SP
2.9.6.	vylúčiť výstavbu nových lesných ciest a zväžnic, pri rekonštrukcii existujúcej LDS povrch ciest riešiť výlučne z drveného kameniva miestneho pôvodu	EFP1	VP
2.9.7.	22 kV elektrovodny riešiť kabeľážou v zemi	EFP1	VP
2.9.8.	regulovať športové aktivity	EFP1	VP
2.9.9.	horolezeckú a skalolezeckú činnosť realizovať iba na vyhradených miestach v NPR Zádielská tieňava	EFP1	VP
2.9.10.	zabezpečiť monitoring rizikových hniezdných lokalít sokola sťahovavého	EFP1	VP
Operatívny cieľ č. 2.10. Udržať populáciu muchárika bielokrkeho (<i>Ficedula albicollis</i>) na úrovni minimálne 4500 obsadených revírov.			
2.10.1.	vykonávanie úmyselnej ťažby v ochranných lesoch a lesoch osobitného určenia (písm.e) v porastoch starších ako 50 rokov v mimohniezdnom období (1.august – 15.marec)	EFP2	VP
2.10.2.	uprednostňovať účelový hospodársky spôsob	EFP2	VP
2.10.3.	vylúčiť leteckú aplikáciu chemických látok v lesných porastoch	EFP2	VP
2.10.4.	v prípade realizácie investícií do cestovného ruchu, resp. aj iných väčších investícií dôsledne posúdiť ich dopad na predmety ochrany a povoliť ich len v prípade, ak neexistuje riziko významného negatívneho dopadu na predmety ochrany	EFP2	SP
2.10.5.	vylúčiť výstavbu nových lesných ciest a zväžnic, pri rekonštrukcii existujúcej LDS povrch ciest riešiť výlučne z drveného kameniva miestneho pôvodu	EFP2	SP
2.10.6.	vylúčiť zakladanie povrchových lomov a nerozširovať dobývacie priestory existujúcich	EFP2	NP
2.10.7.	realizovať informačné a praktické ekovýchové aktivity pre verejnosť a miestnych obyvateľov o význame CHVÚ a správnom hospodárení v ňom	EFP2	VP
2.10.8.	zabezpečiť zmenu vyhlášky č. 192/2010 Z.z. ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Slovenský kras za účelom úpravy obmedzení, ktoré majú adresne zabezpečiť ochranu muchárika	EFP2	VP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
2.10.9.	v piatom stupni ochrany vylúčiť zásahy do lesného porastu	EFP1, EFP2	VP
Operatívny cieľ č. 2.11. Udržať populáciu strakoša obyčajného (<i>Lanius collurio</i>) so zmenami početnosti nepresahujúcimi 20 % oproti stavu v r. 2010.			
2.11.1.	vylúčiť zmenu trvalého trávneho porastu na iný druh pozemku	EFP3	VP
2.11.2.	Podporovať voľné pasenie hospodárskych zvierat	EFP3	VP
2.11.3.	Odstraňovať invázne druhy rastlín a nepôvodných drevín osobitne agát biely	EFP3	VP
2.11.4.	Revitalizovať remízky – miesta rozmnožovania strakoša – tlmieť sukcesiu, zabezpečiť vhodnú štruktúru porastov krovín	EFP3	VP
2.11.5.	Vylúčiť výstavbu zverníc a bažantníc na poľnohospodárskej pôde	EFP3	SP
2.11.6.	Výrubu nelesnej drevinovej vegetácie vrátane vegetácie pod produktovodmi realizovať v mimohniezdnom období t.j. od 1.septembra do 31. marca bežného kalendárneho roka	EFP3	SP
2.11.7.	Vylúčiť výstavbu solárnych a veterných parkov na poľnohospodárskej pôde a priemyselnej infraštruktúry, ktorá nesúvisí s ochranou prírody	EFP3	VP
2.11.8.	Usmerňovať športové a rekreačné aktivity do mimohniezdného obdobia (masové športové podujatia, preteky ap.)	EFP3	VP
2.11.9.	Vylúčiť motoristické športové podujatia	EFP3	SP
2.11.10.	zabezpečiť v prípade záujmu vlastníkov výmenu súkromných pozemkov umiestnených v CHVÚ za štátne umiestnené mimo CHVÚ a sceliť drobné pozemky vlastnené štátom v rámci CHVÚ do väčších blokov prostredníctvom zámen,	EFP3	VP
2.11.11.	zamedzenie výrubom solitérnych stromov, stromoradií a vetrolamov v kotlinovej časti územia	EFP3	SP
2.11.12.	zabezpečiť ponechávanie odumierajúcich a odumretých drevín v poľnohospodárskej krajine a na pasienkoch	EFP3	SP
2.11.13.	regulovať zástavbu vo viniciach	EFP3	SP
2.11.14.	vylúčiť zalesňovanie poľnohospodárskej pôdy	EFP3	VP
Operatívny cieľ č. 2.12. Udržať populáciu včelára lesného (<i>Pernis apivorus</i>) na úrovni minimálne 25 obsadených revírov.			
2.12.1.	vykonávanie úmyselnej ťažby v ochranných lesoch a lesoch osobitného určenia (písm.e) v porastoch starších ako 50 rokov v mimohniezdnom období (1.august – 15.marec)	EFP2	VP
2.12.2.	uprednostňovať účelový hospodársky spôsob	EFP2	VP
2.12.3.	vylúčiť leteckú aplikáciu chemických látok v lesných porastoch	EFP2	VP
2.12.4.	v prípade realizácie investícií do cestovného ruchu, resp. aj iných väčších investícií dôsledne posúdiť ich dopad na predmety ochrany a povoliť ich len v prípade, ak neexistuje riziko významného negatívneho dopadu na predmety ochrany	EFP2	SP
2.12.5.	zabezpečiť ochranné zóny okolo hniezd včelára	EFP2	VP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
2.12.6.	podporovať starostlivosť o lesné lúčky a políčka na lesnom pôdnom fonde	EFP2	VP
2.12.7.	vylúčiť výstavbu nových lesných ciest a zväžnic, pri rekonštrukcii existujúcej LDS povrch ciest riešiť výlučne z drveného kameniva miestneho pôvodu	EFP2	VP
2.12.8.	22 kV elektrovedy riešiť kabeľážou v zemi	EFP2	VP
2.12.9.	vylúčiť zakladanie povrchových lomov a nerozširovať dobývacie priestory existujúcich	EFP2	SP
2.12.10.	realizovať informačné a praktické ekovýchové aktivity pre verejnosť a miestnych obyvateľov o význame CHVÚ a správnom hospodárení v ňom	EFP2	SP
2.12.11.	zabezpečiť zmenu vyhlášky č. 192/2010 Z.z. ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Slovenský kras za účelom úpravy obmedzení, ktoré majú adresne zabezpečiť ochranu včelára	EFP2	VP
2.12.12.	Vylúčiť rozorávanie TTP, zmenu TTP na iný druh pozemku a ich zalesňovanie	EFP3	VP
2.12.13.	Podporovať vhodné hospodárenie na TTP (kosenie, pastvu)	EFP3	VP
Operatívny cieľ č. 2.13. Udržať populáciu žlny sivej (<i>Picus canus</i>) na úrovni minimálne 55 obsadených revírov.			
2.13.1.	vykonávanie úmyselnej ťažby v ochranných lesoch a lesoch osobitného určenia (písm.e) v porastoch starších ako 50 rokov v mimohniezdnom období (1.august – 15.marec)	EFP2	VP
2.13.2.	uprednostňovať účelový hospodársky spôsob	EFP2	VP
2.13.3.	vylúčiť leteckú aplikáciu chemických látok v lesných porastoch	EFP2	VP
2.13.4.	pri vyznačovaní ťažby identifikovať a ponechať na dožitie stromy s hniezdami a hniezdnymi dutinami žĺn	EFP2	VP
2.13.5.	v prípade realizácie investícií do cestovného ruchu, resp. aj iných väčších investícií dôsledne posúdiť ich dopad na predmety ochrany a povoliť ich len v prípade, ak neexistuje riziko významného negatívneho dopadu na predmety ochrany	EFP2	SP
2.13.6.	vylúčiť výstavbu nových lesných ciest a zväžnic, pri rekonštrukcii existujúcej LDS povrch ciest riešiť výlučne z drveného kameniva miestneho pôvodu	EFP2	SP
2.13.7.	vylúčiť zakladanie povrchových lomov a nerozširovať dobývacie priestory existujúcich	EFP2	NP
2.13.8.	realizovať informačné a praktické ekovýchové aktivity pre verejnosť a miestnych obyvateľov o význame CHVÚ a správnom hospodárení v ňom	EFP2	VP
2.13.9.	zabezpečiť zmenu vyhlášky č. 192/2010 Z.z. ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Slovenský kras za účelom úpravy obmedzení, ktoré majú adresne zabezpečiť ochranu žlny	EFP2	VP
2.13.10.	v piatom stupni ochrany vylúčiť zásahy do lesného porastu	EFP1, EFP2	VP
Operatívny cieľ č. 2.14. Udržať populáciu sovy dlhochvostej (<i>Strix uralensis</i>) na úrovni minimálne 45 obsadených revírov.			

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
2.14.1.	vykonávanie úmyselnej ťažby v ochranných lesoch a lesoch osobitného určenia (písm.e) v porastoch starších ako 50 rokov v mimohniezdnom období (1.august – 15.marec)	EFP2	VP
2.14.2.	uprednostňovať účelový hospodársky spôsob	EFP2	VP
2.14.3.	vylúčiť leteckú aplikáciu chemických látok v lesných porastoch	EFP2	VP
2.14.4.	v prípade realizácie investícií do cestovného ruchu, resp. aj iných väčších investícií dôsledne posúdiť ich dopad na predmety ochrany a povoliť ich len v prípade, ak neexistuje riziko významného negatívneho dopadu na predmety ochrany	EFP2	SP
2.14.5.	zabezpečiť ochranné zóny okolo hniezd sovy dlhochvostej v prípade potreby	EFP2	VP
2.14.6.	podporovať starostlivosť o lesné lúčky a políčka na lesnom pôdnom fonde	EFP2	VP
2.14.7.	vylúčiť výstavbu nových lesných ciest a zväžnic, pri rekonštrukcii existujúcej LDS povrch ciest riešiť výlučne z drveného kameniva miestneho pôvodu	EFP2	VP
2.14.8.	22 kV elektrovedy riešiť kabelážou v zemi	EFP2	VP
2.14.9.	vylúčiť zakladanie povrchových lomov a nerozširovať dobývacie priestory existujúcich	EFP2	SP
2.14.10.	realizovať informačné a praktické ekovýchové aktivity pre verejnosť a miestnych obyvateľov o význame CHVÚ a správnom hospodárení v ňom	EFP2	SP
2.14.11.	zabezpečiť zmenu vyhlášky č. 192/2010 Z.z. ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Slovenský kras za účelom úpravy obmedzení, ktoré majú adresne zabezpečiť ochranu sovy dlhochvostej	EFP2	VP
Operatívny cieľ č. 2.15. Udržať populáciu prepelice poľnej (<i>Coturnix coturnix</i>) na úrovni minimálne 40 obsadených revírov.			
2.16.1.	vylúčiť zmenu trvalého trávneho porastu na iný druh pozemku	EFP3	VP
2.16.2.	Vylúčiť výstavbu solárnych a veterných parkov na poľnohospodárskej pôde a priemyselnej infraštruktúry, ktorá nesúvisí s ochranou prírody	EFP3	VP
2.16.3.	Zabezpečiť kosenie TTP na ploche väčšej ako 0,5 ha spôsobom od stredu ku krajom alebo od kraja ku krajom a vylúčiť kosenie od kraja ku stredom	EFP3	VP
Operatívny cieľ č. 2.16. Udržať populáciu krutohlava hnedého (<i>Jynx torquilla</i>) na úrovni minimálne 70 obsadených revírov.			
2.16.1.	vylúčiť zmenu trvalého trávneho porastu na iný druh pozemku	EFP3	VP
2.16.2.	Podporovať voľné pasenie hospodárskych zvierat	EFP3	VP
2.16.3.	Odstraňovať invázne druhy rastlín a nepôvodných drevín osobitne agát biely	EFP3	VP
2.16.4.	Revitalizovať remízky – miesta rozmnožovania krutohlava – tlmieť sukcesiu, zabezpečiť vhodnú štruktúru porastov krovín	EFP3	VP
2.16.5.	Vylúčiť výstavbu zverníc a bažantníc na poľnohospodárskej pôde	EFP3	SP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
2.16.6.	Výrubu nelesnej drevinovej vegetácie vrátane vegetácie pod produktovodmi realizovať v mimohniezdnom období t.j. od 1.septembra do 31. marca bežného kalendárneho roka	EFP3	SP
2.16.7.	Vylúčiť výstavbu solárnych a veterných parkov na poľnohospodárskej pôde a priemyselnej infraštruktúry, ktorá nesúvisí s ochranou prírody	EFP3	VP
2.16.8.	Usmerňovať športové a rekreačné aktivity do mimohniezdného obdobia (masové športové podujatia, preteky ap.)	EFP3	VP
2.16.9.	Vylúčiť motoristické športové podujatia	EFP3	SP
2.16.10.	zabezpečiť v prípade záujmu vlastníkov výmenu súkromných pozemkov umiestnených v CHVÚ za štátne umiestnené mimo CHVÚ a sceliť drobné pozemky vlastnené štátom v rámci CHVÚ do väčších blokov prostredníctvom zámen,	EFP3	VP
2.16.11.	zamedzenie výrubom solitérnych stromov, stromoradií a vetrolamov v kotlinovej časti územia	EFP3	SP
2.16.12.	zabezpečiť ponechávanie odumierajúcich a odumretých drevín v poľnohospodárskej krajine a na pasienkoch	EFP3	SP
2.16.13.	regulovať zástavbu vo viniciach	EFP3	SP
2.16.14.	vylúčiť zalesňovanie poľnohospodárskej pôdy	EFP3	VP
Operatívny cieľ č. 3.1. Zabezpečiť aktualizáciu vyhlášky č. 192/2010 Z. z. s cieľom prehodnotenia zakázaných činností tak aby boli adresné k požiadavkám predmetov ochrany.			
3.1.1.	Zhodnotiť efektívnosť súčasných obmedzení platných v CHVÚ a pokrytie opatrení navrhnutých v PS existujúcou vyhláškou 192/2010 Z.z. a platnou legislatívou	CHVÚ	VP
3.1.2.	Aktualizovať zoznam zakázaných činností vo vyhláške 192/2010 Z.z. aby kopíroval relevantné usmernenia a zásady hospodárenia vychádzajúce z programu starostlivosti o CHVÚ Slovenský kras	CHVÚ	VP
Operatívny cieľ č. 3.2. Vyhodnotiť adresnosť legislatívneho rámca pre ochranu predmetov ochrany a presadiť potrebné úpravy			
3.2.1.	Vyhodnotiť či sektorová legislatíva (poľnohospodárska, lesnícka, poľovnícka a i.) umožňuje realizáciu opatrení navrhovaných v PS	CHVÚ	VP
3.2.2.	Zasadiť sa za zmenu v národnej legislatíve v prípade ak realizácia niektorých opatrení navrhovaných v PS CHVÚ Slovenský raj naráža na legislatívne prekážky	CHVÚ	VP
Operatívny cieľ č. 4.1. Zlepšiť úroveň poznania vtáctva, propagovať myšlienku ochrany významnej ornitologickej lokality a vybudovať infraštruktúru pre pozorovanie vtáctva na lokalite.			
4.1.1.	Realizovať informačné a praktické ekovýchovné aktivity pre farmárov, lesníkov, poľovníkov a miestnych obyvateľov o význame tejto lokality	CHVÚ	VP
4.1.2.	Pri investíciách do mäkkých foriem cestovného ruchu (napr. výstavba nových turistických chodníkov, altánkov, rozhľadní) zvážiť a posúdiť tieto investície z pohľadu dopadu na predmety ochrany	CHVÚ	VP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
4.1.3.	Usmerniť fotografovanie a filmovanie vtáctva v území tak, aby neohrozovalo vtáky na hniezdiskách a nevedlo k zmareniu hniezdení	CHVÚ	SP
4.1.4.	Každoročne organizovať exkurzie s pozorovaním vtáctva pre verejnosť	CHVÚ	VP
4.1.4.	Pravidelne organizovať prednášky a ďalšie ekovýchovné aktivity na všetkých školách v obciach a mestách dotknutých CHVÚ	CHVÚ a okolie	VP
4.1.5.	Vydávať letáky a iné vhodné propagačné materiály o lokalite a umiestňovať pravidelne súvisiace články aj do regionálnych médií a vydať film o lokalite.	CHVÚ	VP
4.1.6.	Realizovať rôzne ekovýchovné a vzdelávacie podujatia za účelom získať pre mapovanie a ochranu obyvateľov (napr. tábory, semináre, školenia a pod.)	CHVÚ	SP
Operatívny cieľ č. 4.2. Zapájať miestnych obyvateľov do praktickej ochrany vtáctva, zapájať vlastníkov pozemkov do vykonávania praktického manažmentu.			
4.2.1.	Realizovať informačné aktivity pre farmárov, lesníkov, poľovníkov a miestnych obyvateľov o správnom hospodárení v CHVU	CHVÚ	VP
4.2.2.	Zabezpečiť dostatočné posunutie informácií vlastníkom a užívateľom pozemkov o možnostiach čerpania finančných prostriedkov, ktoré môžu prispieť k zlepšeniu podmienok pre ochranu druhov v území (operačné programy, PRV a pod.)	CHVÚ	VP
4.2.3.	V prípade dohody s vlastníkom zrealizovať platby za obmedzenia v dôsledku ochrany vzácnych druhov (pozemky v piatom stupni ochrany, resp. spadajúce do EFP1) podľa § 61	CHVÚ	VP

Realizačné projekty navrhovaných opatrení

Praktická starostlivosť

1. Názov projektu a kód	SKCHVU027-01 Ochrana okolia hniezd dravcov a bociana čierneho
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	EFP1, EFP2
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Každoročne po vyhniezdení v celom období platnosti programu starostlivosti (2016-2045)
7. Spôsob riadenia	Vlastníci, resp. užívatelia pozemkov a organizácia ochrany prírody
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	53100 € 6000 € na vybavenie na dohľadávanie hniezd (GPS a pod) a 47100 € na ujmu za hospodárenie za jadrové zóny (10 hniezd môže posunúť rubnú dobu, t.j. dopad na ca 31,4 ha lesných porastov, ujma 50 EUR/ha/rok)
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	GPS, ďalekohľady, zariadenia na práce vo výške na stromoch (stupačky, laná, karabíny a pod.), fotoaparát.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov	Každoročne po skončení hniezdnej sezóny.

plnenia úloh	
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 192/2010 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU027-02 Zníženie mortality vtáctva na elektrických vedeniach v CHVÚ Slovenský kras a okolí
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVU
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody, resp. v energetickom sektore
8. Spôsob realizácie	Dodávateľsky
9. Zodpovednosť za realizáciu	MZP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	45000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Dodávateľ zabezpečuje technické zábrany ako na stĺpy elektrického vedenia nad rámec bežnej údržby na kritických úsekoch, tak na samotné vedenia (v prípade potreby), vysokozdvožné plošiny, rebríky, techniku pre práce vo výškach a ostatné potrebné vybavenie.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Priebežne po skončení stavby nového vedenia, resp. po ošetrovaní existujúceho vedenia systémom zábran proti zosadaniu, resp. kolízii s vtáctvom.
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 192/2010 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU027-03 Ochrana hniezdnych stromov dutinových hniezdičov v CHVÚ Slovenský kras
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	EFP1,EFP2
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody, resp. organizácia ochrany prírody
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MZP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	15000 € (ujma za jednotlivé stromy sa nevyrátava)
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Ďalekohľad, terénna obuv, terénne oblečenie, diktafón a zariadenie na prehrávanie vtáčích hlasov, GPS, materiál na označenie hniezdneho stromu a PC na písanie podnetov.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po ukončení hniezdnej sezóny
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa sumarizujúca počty zistených stromov a počty stromov s dosiahnutou ochranou a súvisiacimi údajmi.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 192/2010 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU027-04 Ochrana biotopov výrika lesného v CHVÚ Slovenský kras
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	

4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	EFP3
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody, resp. organizácia ochrany prírody a vlastníci pozemkov, resp. užívateľa
8. Spôsob realizácie	Dodávateľsky alebo svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MZP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	169200 € Spolu každoročne bude potrebné manažovať približne 141 ha (5 lokalít s polomerom 300 m) pri cene 40 EUR/ha za manažment
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Zariadenie na 1xročne kosenie trávnych porastov kde abscentuje pastva, prípadne na preriedenie porastu krovín.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každý rok po skončení kalendárneho roku.
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 192/2010 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU027-05 Ochrana biotopov penice jarabej v CHVÚ Slovenský kras
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	EFP3
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	2017-2020
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody, resp. organizácia ochrany prírody a vlastníci pozemkov, resp. užívateľa
8. Spôsob realizácie	Dodávateľsky alebo svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MZP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	680000 € Spolu za manažment približne 150 ha biotopov, ktoré dnes nesplňajú nároky penice jarabej a ostatných druhov biotopov
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Krovinnorezy, kosačky, píly, štiepkovače, ručné náradie v závislosti od charakteru lokality na ktorej je potrebné zásah vykonať (niekde stačí pokosenie, niekde je nevyhnutné preriedenie-nie úplné odstránenie- krovín).
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	R.2021.
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 192/2010 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU027-06 Obnovenie mokradí v CHVÚ Slovenský kras
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	EFP4, prípadne EFP3
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	2017-2020
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody, resp. organizácia ochrany prírody a vlastníci pozemkov, resp. užívateľa (napr. v prípade rybníkov)
8. Spôsob realizácie	Dodávateľsky alebo svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MZP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	320000 €

	Náklady za obnovu a revitalizáciu vybraných rybníkov a obnovy litorálnej vegetácie a zlepšenie stavu Drienovskej mokrade
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Ručné náradie, mechanizácia na obnovu mokradí, odvoz sedimentov, na niektorých miestach krovinorezy, pily.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	R.2021.
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 192/2010 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU027-07 Zníženie mortality vtáctva na ceste I/50 severne od Hrhovského rybníka a Turnianskeho rybníka
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	EFP4 a okolie
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	2017-2020
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody, resp. organizácia ochrany prírody a vlastníci pozemkov, resp. užívatelia (napr. v prípade rybníkov)
8. Spôsob realizácie	Dodávateľsky alebo svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	280000 € Náklady na vybudovanie zábran brániacich vyletovaniu vtákov severne od Hrhovských rybníkov v nízkych letových výškach
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Mechanizácia na dovezenie ploty, zábran, na osadenie.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	R.2021.
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 192/2010 Z.z.

Monitoring bioty územia

1. Názov projektu a kód	SKCHVU027-08 Monitoring populácií vtáctva v CHVÚ Slovenský kras
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ a bezprostredné okolie
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Každoročne po vyhnízení v celom období platnosti programu starostlivosti (2016-2045)
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	60000 € (náklady za zvýšený výkon príslušných správ ŠOP SR, prípadne pre externých mapovateľov v prípade potreby)
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Monokulárne ďalekohľady, binokulár, zápisník, GPS, diktafóny, pohonné hmoty.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po skončení hniezdnej sezóny, v prípade telemetrie priebežne
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa po ukončení sezóny v prípade

	finančnej podpory projektu, údaje zapísané do databáz príjemcu projektu.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 192/2010 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU027-09 Monitoring invázií druhov živočíchov v CHVÚ Slovenský kras
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ a bezprostredné okolie
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Každoročne po vyhniezdení v celom období platnosti programu starostlivosti (2016-2045)
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	15000 € (náklady za zvýšený výkon príslušných správ ŠOP SR, prípadne pre externých mapovateľov v prípade potreby)
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Binokulár, zápisník, GPS, fotopasce, živolovné pasce, pohonné hmoty.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po skončení hniezdnej sezóny, v prípade telemetrie priebežne
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa po ukončení sezóny v prípade finančnej podpory projektu, údaje zapísané do databáz príjemcu projektu.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 192/2010 Z.z.

Regulovanie návštevnosti územia a zvyšovanie povedomia

1. Názov projektu a kód	SKCHVU027-10 Usmernenie návštevnosti v chránených územiach v CHVÚ Slovenský kras prostredníctvom stráže prírody
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne v celom období platnosti programu starostlivosti (2016-2045)
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody, resp. organizácia ochrany prírody
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	15000 € (zvýšené nároky na výkon oproti súčasnosti)
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Monokulárne ďalekohľady, binokulár, zápisník, pohonné hmoty, bločky, terénna obuv, terénne oblečenie, diktafóny predovšetkým pre potreby kontroly okolia hniezdísk druhov v prípade ochrany zón dravcov.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po skončení hniezdnej sezóny, v prípade telemetrie priebežne
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa po ukončení sezóny v prípade finančnej podpory projektu
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 192/2010 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU027-11 Posilnenie ekovýchovy a poznania o význame územia v CHVÚ Slovenský kras
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody, resp. organizácia ochrany prírody
8. Spôsob realizácie	Dodávateľsky, Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	45000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Dataproyektor a technika na tlač propagačných a vzdelávacích materiálov.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po skončení kalendárneho roku
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 192/2010 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU027-12 Výstavba infraštruktúry pre pozorovanie vtáctva v CHVÚ Slovenský kras
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	2017-2020
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody, resp. organizácia ochrany prírody
8. Spôsob realizácie	Dodávateľsky
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	40000 € (výstavba dvoch pozorovateľní vtáctva, informačných tabulí a fotokrytov)
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Dataproyektor a technika na tlač propagačných a vzdelávacích materiálov.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	R.2021
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 192/2010 Z.z.

Usmernenie hospodárenia v území a zosúldanie protichodných záujmov

1. Názov projektu a kód	SKCHVU027-13 Zhodnotenie dopadu nových zámerov a plánovaných činností na CHVÚ a zlepšenie kontroly plnenia priorít ochrany prírody a zásad, legislatívy a pravidiel hospodárenia v území
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne
7. Spôsob riadenia	Organizácia ochrany prírody
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR

10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	15000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	PC a vybavenie potrebné na prípravu stanovísk, štúdií, posúdenia dopadu na CHVÚ, nákup potrebných údajov (napríklad GIS vrstiev a pod.)
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Priebežne po ukončení hodnotenia každého projektu samostatne.
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa z hodnotenia každého zámeru samostatne.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 192/2010 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU027-14 Prehodnotenie zákazov v rámci vyhlášky CHVÚ č. 192/2010 Z.z., ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Slovenský kras a prijatie úprav vyhlášky
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	2017-2020
7. Spôsob riadenia	Organizácia ochrany prírody, príslušné úrady
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MZP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	15000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Stolný počítač pre vypracovanie projektu ochrany, dataprojektor pre prerokovanie návrhu s dotknutými a GIS vrstvy potrebné pre daný projekt ochrany a ďalšie materiály a údaje potrebné pre vypracovanie podkladov pre projekt ochrany.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	R. 2021
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Nariadenie vlády.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 192/2010 Z.z.

Súhrnný prehľad realizačných projektov a predpokladaných nákladov programu starostlivosti (roky 2016 – 2031)

Kód projektu	Názov projektu	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
SKCHVU027-01	Ochrana okolia hniezd dravcov a bociana čierneho	1770	1770	1770	1770	1770	1770	1770	1770	1770	1770	1770	1770	1770	1770	1770	1770
SKCHVU027-02	Zníženie mortality vtáctva na elektrických vedeniach v CHVÚ Slovenský kras a okolí	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500
SKCHVU027-03	Ochrana hniezdnych stromov dutinových hniezdičov v CHVÚ Slovenský kras	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500
SKCHVU027-04	Ochrana biotopov výrika lesného v CHVÚ Slovenský kras	5640	5640	5640	5640	5640	5640	5640	5640	5640	5640	5640	5640	5640	5640	5640	5640
SKCHVU027-05	Ochrana biotopov penice jarabej v CHVÚ Slovenský kras	0	170000	170000	170000	170000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SKCHVU027-06	Obnovenie mokradí v CHVÚ Slovenský kras	0	80000	80000	80000	80000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SKCHVU027-07	Zníženie mortality vtáctva na ceste I/50 severne od Hrhovského rybníka a Turnianskeho rybníka	0	70000	70000	70000	70000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SKCHVU027-08	Monitoring populácií vtáctva v CHVÚ Slovenský kras	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000
SKCHVU027-09	Monitoring invázných druhov živočíchov v CHVÚ Slovenský kras	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500
SKCHVU027-10	Usmernenie návštevnosti v chránených územiach v CHVÚ Slovenský kras prostredníctvom stráže prírody	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500
SKCHVU027-11	Posilnenie ekovýchovy a poznania o význame územia v CHVÚ Slovenský kras	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500
SKCHVU027-12	Výstavba infraštruktúry pre pozorovanie vtáctva v CHVÚ Slovenský kras	0	10000	10000	10000	10000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SKCHVU027-13	Zhodnotenie dopadu nových zámerov a plánovaných činností na CHVÚ a zlepšenie kontroly plnenia priorit ochrany prírody a zásad, legislatívy a pravidiel hospodárenia v území	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500
SKCHVU027-14	Prehodnotenie zákazov v rámci vyhlášky CHVÚ č. 192/2010 Z.z., ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Slovenský kras a prijatie úprav vyhlášky	0	3750	3750	3750	3750	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Spolu	14410	348160	348160	348160	348160	14410	14410	14410	14410	14410	14410	14410	14410	14410	14410	14410

Súhrnný prehľad realizačných projektov a predpokladaných nákladov programu starostlivosti (roky 2032 – 2045)

Kód projektu	Názov projektu	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Spolu (€)
		2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2016-45	
SKCHVU027-01	Ochrana okolia hniezd dravcov a bociana čierneho	1770	1770	1770	1770	1770	1770	1770	1770	1770	1770	1770	1770	1770	1770	1770	53100
SKCHVU027-02	Zníženie mortality vtáctva na elektrických vedeniach v CHVÚ Slovenský kras a okolí	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	45000
SKCHVU027-03	Ochrana hniezdných stromov dutinových hniezdičov v CHVÚ Slovenský kras	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	15000
SKCHVU027-04	Ochrana biotopov výrika lesného v CHVÚ Slovenský kras	5640	5640	5640	5640	5640	5640	5640	5640	5640	5640	5640	5640	5640	5640	5640	169200
SKCHVU027-05	Ochrana biotopov penice jarabej v CHVÚ Slovenský kras	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	680000
SKCHVU027-06	Obnovenie mokradí v CHVÚ Slovenský kras	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	320000
SKCHVU027-07	Zníženie mortality vtáctva na ceste I/50 severne od Hrhovského rybníka a Turnianskeho rybníka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	280000
SKCHVU027-08	Monitoring populácií vtáctva v CHVÚ Slovenský kras	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	60000
SKCHVU027-09	Monitoring invázných druhov živočíchov v CHVÚ Slovenský kras	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	15000
SKCHVU027-10	Usmernenie návštevnosti v chránených územiach v CHVÚ Slovenský kras prostredníctvom stráže prírody	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	15000
SKCHVU027-11	Posilnenie ekovýchovy a poznania o význame územia v CHVÚ Slovenský kras	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	45000
SKCHVU027-12	Výstavba infraštruktúry pre pozorovanie vtáctva v CHVÚ Slovenský kras	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	40000
SKCHVU027-13	Zhodnotenie dopadu nových zámerov a plánovaných činností na CHVÚ a zlepšenie kontroly plnenia priorit ochrany prírody a zásad, legislatívy a pravidiel hospodárenia v území	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	15000
SKCHVU027-14	Prehodnotenie zákazov v rámci vyhlášky CHVÚ č. 192/2010 Z.z., ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Slovenský kras a prijatie úprav vyhlášky	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	15000
	Spolu	14410	14410	14410	14410	14410	14410	14410	14410	14410	14410	14410	14410	14410	14410	14410	1767300

4. Spôsob vyhodnocovania plnenia programu starostlivosti

Logická matica vyhodnocovania programu starostlivosti

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
Dlhodobé ciele			
1. Zlepšiť súčasný nepriaznivý stav výberových druhu <i>Lullula arborea</i> , <i>Monticola saxatilis</i> , <i>Porzana porzana</i> , <i>Botaurus stellaris</i> , <i>Ciconia nigra</i> , <i>Circaetus gallicus</i> , <i>Falco cherrug</i> , <i>Ficedula parva</i> , <i>Otus scops</i> .	Kategória priaznivého stavu	Pravidelné vyhodnotenie priaznivého stavu (raz za 5-6 rokov)	Plní sa / neplní sa
2. Udržať súčasný priaznivý stav druhov vtákov <i>Sylvia nisoria</i> , <i>Caprimulgus europaeus</i> , <i>Aquila pomarina</i> , <i>Bubo bubo</i> , <i>Circus aeruginosus</i> , <i>Dendrocopos leucotos</i> , <i>Dendrocopos medius</i> , <i>Dryocopus martius</i> , <i>Falco peregrinus</i> , <i>Ficedula albicollis</i> , <i>Lanius collurio</i> , <i>Pernis apivorus</i> , <i>Picus canus</i> , <i>Strix uralensis</i> , <i>Coturnix coturnix</i> , <i>Jynx torquilla</i> .	Kategória priaznivého stavu	Pravidelné vyhodnotenie priaznivého stavu (raz za 5-6 rokov)	Plní sa / neplní sa
3. Zabezpečiť adresný legislatívny rámec pre zlepšenie kvality biotopov predmetov ochrany v CHVÚ Slovenský kras.	Schválená úprava vyhlášky	Zoznam adresných zakázaných činností v úprave	Plní sa (ak sú zákazy v zmene pre rybára adresné, ak sú upravené predmety ochrany, ak sú adekvátne upravené hranice) / Plní sa čiastočne / Neplní sa (ak zmeny nie sú adresné, ak nie sú upravené predmety ochrany, ak nie sú adekvátne upravené hranice)
4. Zvýšiť ekologické povedomie miestnych obyvateľov a zlepšiť spoluprácu s vlastníkmi a správcami pozemkov pri ochrane vtáctva.	Počet oslovených osôb	Prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
Operatívne ciele			
1.1. Zvýšiť a udržať populáciu škovránika stromového (<i>Lullula arborea</i>) na priemernej úrovni minimálne 70 obsadených revírov.	Počet párov	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa
1.2. Udržať podmienky pre hniezdenie skaliara pestrého (<i>Monticola saxatilis</i>) na všetkých jeho historických a recentne opustených lokalitách v CHVÚ.	Rozloha vhodných biotopov na hniezdiskách.	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa
1.3. Zvýšiť a udržať populáciu chriašťa bodkovaného (<i>Porzana porzana</i>) na priemernej úrovni minimálne 2 obsadených revírov.	Počet párov	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa
1.4. Zvýšiť a udržať populáciu bučiaka trstového (<i>Botaurus stellaris</i>) na priemernej úrovni minimálne 2 obsadených revírov.	Počet párov	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa
1.5. Zvýšiť a udržať populáciu bociana čierneho (<i>Ciconia nigra</i>) na priemernej úrovni minimálne 7 obsadených revírov.	Počet párov	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa
1.6. Zvýšiť a udržať populáciu hadiara krátkoprstého (<i>Circaetus gallicus</i>) na priemernej úrovni minimálne 2 obsadených	Počet párov	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
revírov.			
1.7. Zvýšiť a udržať populáciu sokola rároha (<i>Falco cherrug</i>) na priemernej úrovni minimálne 2 obsadených revírov.	Počet párov	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa
1.8. Zvýšiť a udržať populáciu muchárika malého (<i>Ficedula parva</i>) na priemernej úrovni minimálne 100 obsadených revírov.	Počet párov	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa
1.9. Zvýšiť a udržať populáciu výrika lesného (<i>Otus scops</i>) na úrovni minimálne 3 obsadených revírov.	Počet párov	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa
2.1. Udržať populáciu penice jarabej (<i>Sylvia nisoria</i>) na úrovni minimálne 1300 obsadených revírov.	Počet párov	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa
2.2. Udržať populáciu lelka lesného (<i>Caprimulgus europaeus</i>) so zmenami početnosti nepresahujúcimi 20 % oproti stavu v r. 2010.	Počet párov	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa
2.3. Udržať populáciu orla kriklavého (<i>Aquila pomarina</i>) na priemernej úrovni minimálne 10 obsadených revírov.	Počet párov	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa
2.4. Udržať populáciu výra skalného (<i>Bubo bubo</i>) na priemernej úrovni minimálne 11 obsadených revírov.	Počet párov	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa
2.5. Udržať populáciu kane močiarnej (<i>Circus aeruginosus</i>) na priemernej úrovni minimálne 20 obsadených revírov.	Počet párov	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa
2.6. Udržať populáciu ďatľa bielochrbtého (<i>Dendrocopos leucotos</i>) so zmenami početnosti nepresahujúcimi 20 % oproti stavu v r. 2010.	Počet párov	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa
2.7. Udržať populáciu ďatľa prostredného (<i>Dendrocopos medius</i>) so zmenami početnosti nepresahujúcimi 20 % oproti stavu v r. 2010.	Počet párov	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa
2.8. Udržať populáciu tesára čierneho (<i>Dryocopus martius</i>) so zmenami početnosti nepresahujúcimi 20 % oproti stavu v r. 2010.	Počet párov	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa
2.9. Udržať populáciu sokola sťahovavého (<i>Falco peregrinus</i>) na úrovni minimálne 7 obsadených revírov.	Počet párov	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa
2.10. Udržať populáciu muchárika bielokrkého (<i>Ficedula albicollis</i>) na úrovni minimálne 4500 obsadených revírov.	Počet párov	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa
2.11. Udržať populáciu strakoša obyčajného (<i>Lanius collurio</i>) so zmenami početnosti nepresahujúcimi 20 % oproti stavu v r. 2010.	Počet párov	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa
2.12. Udržať populáciu včelára lesného (<i>Pernis apivorus</i>) na úrovni minimálne 25 obsadených revírov.	Počet párov	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa
2.13. Udržať populáciu žlny sivej (<i>Picus canus</i>) na úrovni minimálne 55 obsadených revírov.	Počet párov	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa
2.14. Udržať populáciu sovy dlhochvostej (<i>Strix uralensis</i>) na úrovni minimálne 45 obsadených revírov.	Počet párov	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa
2.15. Udržať populáciu prepelice poľnej (<i>Coturnix coturnix</i>) na úrovni minimálne 40 obsadených revírov.	Počet párov	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa
2.16. Udržať populáciu krutohlava hnedého (<i>Jynx torquilla</i>) na úrovni minimálne 70 obsadených revírov.	Počet párov	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
3.1. Zabezpečiť aktualizáciu vyhlášky č. 192/2010 Z. z. s cieľom prehodnotenia zakázaných činností tak aby boli adresné k požiadavkám predmetov ochrany.	Schválená úprava vyhlášky	Zoznam adresných zakázaných činností v úprave	Plní sa (ak sú zákazy v zmene pre rybára adresné, ak sú upravené predmety ochrany)/ Plní sa čiastočne / Neplní sa (ak zmeny nie sú adresné, ak nie sú upravené predmety ochrany)
3.2. Vyhodnotiť adresnosť legislatívneho rámca pre ochranu predmetov ochrany a presadiť potrebné úpravy	Vyhotovená štúdia, prípadne úpravy legislatívy	Dodaná štúdia analyzujúca legislatívne limity ochrany predmetov ochrany. Legislatívne úpravy v prospech predmetov ochrany	Plní sa (ak je vypracovaná štúdia a ak sú potrebné úpravy legislatívy, ak sú prijaté) / Neplní sa (ak nie je vypracovaná štúdia alebo ak nie sú prijaté potrebné úpravy legislatívy)
4.1. Zlepšiť úroveň poznania vtáctva, propagovať myšlienku ochrany významnej ornitologickej lokality a vybudovať infraštruktúru pre pozorovanie vtáctva na lokalite.	Počet oslovených osôb	Prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
4.2. Zapájať miestnych obyvateľov do praktickej ochrany vtáctva, zapájať vlastníkov pozemkov do vykonávania praktického manažmentu.	Počet oslovených osôb	Prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
Opatrenia			
1.1.1. Zabezpečiť pravidelný monitoring populácie škovránika stromového	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.1.2. Vylúčiť zmenu TTP in iný druh pozemku	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.1.3. Vylúčiť zalesňovanie xerothermých krovitých strání	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.1.4. Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou (pastva, kosenie)	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.1.5. V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti obmedziť používanie umelých hnojív a chemických látok na hniezdných lokalitách	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.1.6. Zabezpečiť na vhodných lokalitách zachovanie rôznovekých rozvoľnených porastov drevín a vhodnej štruktúry krovín a drevín podľa vyššie uvedených zásad	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.1.7. Zabezpečiť aby na pozemkoch vo vlastníctve štátu sa preferovalo hospodárenie s ohľadom na ciele ochrany prírody	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.1.8. Zabezpečiť kosenie na súvislej ploche väčšej ako 0,5 ha spôsobom od stredu do kraja alebo od kraja ku kraju, vylúčiť kosenie od kraja do stredu	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
1.1.9. Výrubu nelesnej drevinovej vegetácie vrátane vegetácie pod produktovodmi realizovať v mimohniezdnom období t.j. od 1.septembra do 31. marca bežného kalendárneho roka	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.1.10. Revitalizovať remízky – miesta rozmnožovania penice jarabej – tmiť sukcesiu	Rozloha zrevitalizovaných území	Správa z realizačných projektov	Plní sa / neplní sa
1.2.1. Pri rekultivácii lomu zachovať miesta rozmnožovania skaliera pestrého	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.2.2. Pri rekultivácii lomu nevysádzať dreviny a kry	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.2.3. Odstraňovať invázne druhy rastlín a nepôvodných drevín a osobitne agát biely	Rozloha zrevitalizovaných území	Správa z realizačných projektov	Plní sa / neplní sa
1.2.4. Zabezpečiť pravidelný monitoring hniezdných lokalít	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.2.5. Zhodnotiť možnosť rekultivácie hniezdisk zaniknutých v minulosti a v prípade udržateľnosti rekultivácie vykonať potrebný manažment na týchto lokalitách	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.3.1. Zabezpečiť pravidelný extenzívny manažment lúčnych biotopov (kosenie, pastva) a odstraňovanie biomasy	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.3.2. Zabezpečiť pravidelné odstraňovanie náletových drevín a inváznych rastlín z lúk	Rozloha zrevitalizovaných území	Správa z realizačných projektov	Plní sa / neplní sa
1.3.3. Zabezpečiť kosenie s ostrovčekovito vynechanými nevykosenými porastmi s dostatočnou rozlohou na hniezdných lokalitách	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.3.4. Vylúčiť aplikáciu pesticídov v území	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.3.5. Vylúčiť rozorávanie TTP v území	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.3.7. Eliminovať vyrušovanie fotografmi a návštevníkmi	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
1.3.8. Monitorovať výskyt inváznych živočíchov, obzvlášť inváznych nepôvodných šeliem a v prípade potreby znížiť ich počet	Počet záznamov z monitoringu	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.3.8. Vylúčiť likvidáciu alebo zmenšovanie rozlohy zamokrených depresí a rozlohy litorálnej vegetácie na vodných plochách	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.3.10. Zabezpečiť vhodný vodný režim	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov,	Plní sa / neplní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
		organizácie OP	
1.3.11. Monitorovať každoročne veľkosť hniezdnej populácie chriašťa bodkovaného	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.3.12.Zabezpečiť kontrolu dodržiavania legislatívy ochrany životného prostredia v území	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
1.4.1.Pri povoľovaní zásahov do mokradí (napr. odbahnovanie) posúdiť vplyv na rozlohu vodných makrofytov s cieľom zachovať miesta rozmnožovania	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.4.2.Posúdiť vplyv každej chemickej aplikácie na rozlohu vodných makrofytov s cieľom zachovať miesta rozmnožovania	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.4.3.Kosenie vodných makrofytov realizovať v období od 1. septembra do 15. marca bežného kalendárneho roka	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.4.4.Zachovať miesta rozmnožovania – porasty vodných makrofytov na Turnianskom rybníku o minimálnej rozlohe 9 ha.	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.4.5.Podporovať zvýšenie rozlohy porastov makrofytov na Veľkom hrhovskom rybníku na úroveň minimálne 25 ha	Rozloha zrevitalizovaných území	Správa z realizačných projektov	Plní sa / neplní sa
1.4.6.Udržať súčasný režim chovu rýb na Turnianskom rybníku	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.4.7.Zlepšiť hniezdne podmienky na Drienovskej mokradi revitalizáciou mokrade, odbahnením a odstránením sukcesných krovín	Rozloha zrevitalizovaných území	Správa z realizačných projektov	Plní sa / neplní sa
1.4.8.Technickým zariadeniami zabrániť výletu vtákov na štátnu cestu I.triedy I/50 severne od Hrhovského rybníka a severne od Turnianského rybníka	Dĺžka ošetrovaných ciest	Správa z realizačných projektov	Plní sa / neplní sa
1.4.9.Eliminovať rekreačné a športové aktivity v celom EFP	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.4.10.Vylúčiť udeľovanie výnimiek na odstrel a plašenie vodných druhov vtákov v hniezdom období od 1. marca do 15.septembra bežného kalendárneho roka	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.4.11.Zamedziť výstavbe investičných zámerov ohrozujúcich hniezdne lokality v tomto EFP	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.4.12.Monitorovať a prípadne eliminovať potenciálny výskyt norka amerického, predátora hniezd vodných vtákov	Počet záznamov z monitoringu	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.4.13.22kV elektrovedy riešiť kabelážou v zemi	Dĺžka vedení bez zábran proti sadaniu / kolíziám vtáctva	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak dĺžka klesá) / neplní sa (ak rdížka stagnuje alebo rastie)
1.4.14.Revitalizovať nefunkčné plochy rybníkov v k.ú. Brzotín na parcelách	Rozloha zrevitalizovaných území	Správa z realizačných	Plní sa / neplní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
č.1058/4 a 1058/5		projektov	
1.4.15.Na hornom Hrušovskom rybníku vylúčiť lov z vody brodením	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.4.16.Podporiť zarybňovanie vybraných tokov	Počet tokov s optimalizovanou rybou osádkou	Správa z realizačných projektov	Plní sa / neplní sa
1.5.1.vykonávanie úmyselnej ťažby v ochranných lesoch a lesoch osobitného určenia v porastoch starších ako 50 rokov v mimohniezdnom období (1.august – 15.marec)	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.5.2.uprednostňovať účelový hospodársky spôsob	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.5.3.vylúčiť leteckú aplikáciu chemických látok v lesných porastoch	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.5.4.v prípade realizácie investícií do cestovného ruchu, resp. aj iných väčších investícií dôsledne posúdiť ich dopad na predmety ochrany a povoliť ich len v prípade, ak neexistuje riziko významného negatívneho dopadu na predmety ochrany	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.5.5.zabezpečiť ochranné zóny okolo bociana čierneho	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.5.6.podporovať starostlivosť o lesné lúčky a políčka na lesnom pôdnom fonde	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.5.7.vylúčiť výstavbu nových lesných ciest a zväznic, pri rekonštrukcii existujúcej LDS povrch ciest riešiť výlučne z drveného kameniva miestneho pôvodu	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.5.8.22 kV elektrovedy riešiť kabelážou v zemi	Dĺžka vedení bez zábran proti sadaniu / kolíziám vtáctva	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak dĺžka klesá) / neplní sa (ak rdĺžka stagnuje alebo rastie)
1.5.9.realizovať informačné a praktické ekovýchovné aktivity pre verejnosť a miestnych obyvateľov o význame CHVÚ a správnom hospodárení v ňom	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.5.10.zabezpečiť zmenu vyhlášky č. 192/2010 Z.z. ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Slovenský kras za účelom úpravy obmedzení, ktoré majú adresne zabezpečiť ochranu prioritných druhov	Zmena vyhlášky	Zoznam zakázaných činností	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
1.5.11.zabezpečiť monitoring celej populácie druhu	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.5.12.v územiach s piatym stupňom ochrany vylúčiť zásahy do lesných porastov	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.6.1.vykonávanie úmyselnej ťažby v ochranných lesoch a lesoch osobitného určenia v porastoch starších ako 50 rokov	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov,	Plní sa / neplní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
v mimohniezdnom období (1.august – 15.marec)		organizácie OP	
1.6.2.uprednostňovať účelový hospodársky spôsob	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.6.3.vylúčiť leteckú aplikáciu chemických látok v lesných porastoch	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.6.4.v prípade realizácie investícií do cestovného ruchu, resp. aj iných väčších investícií dôsledne posúdiť ich dopad na predmety ochrany a povoliť ich len v prípade, ak neexistuje riziko významného negatívneho dopadu na predmety ochrany	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.6.5.zabezpečiť ochranné zóny okolo hadiara krátkoprstého	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.6.6.podporovať starostlivosť o lesné lúčky a políčka na lesnom pôdnom fonde	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.6.7.vylúčiť výstavbu nových lesných ciest a zväznic, pri rekonštrukcii existujúcej LDS povrch ciest riešiť výlučne z drveného kameniva miestneho pôvodu	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.6.8.22 kV elektrovedy riešiť kabelážou v zemi	Dĺžka vedení bez zábran proti sadaniu / kolíziám vtáctva	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak dĺžka klesá) / neplní sa (ak rdĺžka stagnuje alebo rastie)
1.6.9.realizovať informačné a praktické ekovýchovné aktivity pre verejnosť a miestnych obyvateľov o význame CHVÚ a správnom hospodárení v ňom	Počet oslovených osôb	Prezenčné listiny, fotografie zo stretnutí	Plní sa / neplní sa
1.6.10.zabezpečiť zmenu vyhlášky č. 192/2010 Z.z. ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Slovenský kras za účelom úpravy obmedzení, ktoré majú adresne zabezpečiť ochranu hadiara	Zmena vyhlášky	Zoznam zakázaných činností	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
1.6.11.v územiach s piatym stupňom ochrany vylúčiť zásahy do lesných porastov	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.6.12.Vylúčiť zmenu TTP in iný druh pozemku	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.6.13.Vylúčiť zalesňovanie xerothermných krovitých strání a poľnohospodárskej pôdy	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.6.14.Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou (pastva, kosenie)	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.6.15.zabezpečiť monitoring celej populácie druhu	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.7.1.Zabezpečiť monitoring celej populácie druhu	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
		zadané do databázy	údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.7.2.Vylúčiť zmenu TTP in iný druh pozemku	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.7.3.Vylúčiť zalesňovanie xerothermných krovitých strání	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.7.4.Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou (pastva, kosenie)	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.7.5.Zabezpečiť ochranu hniezdísk sokola rároha a v prípade potreby vyhlásiť ochranné zóny v okolí hniezd	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.7.6.Revitalizovať a rozširovať lokality s výskytom sysľa pasienkového	Počet aktívnych sysľovísk	Správa z realizačných projektov	Plní sa / neplní sa
1.8.1.Nezasahovať do vegetačného a pôdneho krytu, lesné aj nelesné biotopy ponechať na prirodzený vývoj	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.8.2.Budovanie turistických a náučných chodníkov len po dôkladnom posúdení dopadov na predmet ochrany	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.8.3.Uprednostňovať účelový hospodársky spôsob v klasifikácii lesných porastov	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
1.8.4.zosúladiť PSL s navrhovanými opatreniami	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
1.8.5.vylúčiť leteckú aplikáciu chemických látok v lesných porastoch	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.8.6.vylúčiť výstavbu nových lesných ciest a zväžnic, pri rekonštrukcii existujúcej LDS povrch ciest riešiť výlučne z drveného kameniva miestneho pôvodu	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.8.7.22 kV elektrovedy riešiť kabelážou v zemi	Dĺžka vedení bez zábran proti sadaniu / kolíziám vtáctva	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak dĺžka klesá) / neplní sa (ak rdĺžka stagnuje alebo rastie)
1.8.8.Regulovať športové aktivity	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.9.1.vylúčiť zmenu trvalého trávneho porastu na iný druh pozemku	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.9.2.Pri obnove TTP používať bezorbové technológie - prísevy	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.9.3.Podporovať voľné pasenie hospodárskych zvierat	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
1.9.4.Vylúčiť aplikovanie rodenticídov	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.9.5.Odstraňovať invázne druhy rastlín a nepôvodných drevín osobitne agát biely	Rozloha zmanažovaných území	Správa z realizačných projektov	Plní sa / neplní sa
1.9.6.22 kV elektrovodny riešiť kabeľážou v zemi	Dĺžka vedení bez zábran proti sadaniu / kolíziám vtáctva	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak dĺžka klesá) / neplní sa (ak rdlžka stagnuje alebo rastie)
1.9.7.Vylúčiť výstavbu zverníc a bažantníc na poľnohospodárskej pôde	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.9.8.Výrubu nelesnej drevinovej vegetácie vrátane vegetácie pod produktovodmi realizovať v mimohniezdnom období t.j. od 1.septembra do 31. marca bežného kalendárneho roka	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.9.9.Vylúčiť výstavbu solárnych a veterných parkov na poľnohospodárskej pôde a priemyselnej infraštruktúry, ktorá nesúvisí s ochranou prírody	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.9.10.Usmerňovať športové a rekreačné aktivity do mimohniezdného obdobia (masové športové podujatia, preteky ap.)	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.9.11.Vylúčiť motoristické športové podujatia	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.9.12. zabezpečiť v prípade záujmu vlastníkov výmenu súkromných pozemkov umiestnených v CHVÚ za štátne umiestnené mimo CHVÚ a sceliť drobné pozemky vlastnené štátom v rámci CHVÚ do väčších blokov prostredníctvom zámen,	Počet zámenných zmluv	Zámenné zmluvy	Plní sa / neplní sa
1.9.13. zamedzenie výrubom solitérnych stromov, stromoradií a vetrolamov v kotlinovej časti územia	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.9.14. zabezpečiť ponechávanie odumierajúcich a odumretých drevín v poľnohospodárskej krajine a na pasienkoch	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.9.15. podporovať zachovanie starých ovocných drevín v záhradách a sadoch, podpora pestovania tradičných odrôd,	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.9.16. regulovať zástavbu vo viniciach	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.9.17. vylúčiť zalesňovanie poľnohospodárskej pôdy	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.9.18. Na hniezdných lokalitách výrika s absenciou pastvy alebo kosenia zabezpečiť v okruhu približne 300 m od hniezda manažment – nízku vegetáciu	Rozloha zmanažovaných biotopov	Správa z realizačných projektov	Plní sa / neplní sa
2.1.1. vylúčiť zmenu trvalého trávneho porastu na iný druh pozemku	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných	Plní sa / neplní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
		úradov, organizácie OP	
2.1.2. Podporovať voľné pasenie hospodárskych zvierat	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.1.3. Odstraňovať invázne druhy rastlín a nepôvodných drevín osobitne agát biely	Rozloha zmanažovaných biotopov	Správa z realizačných projektov	Plní sa / neplní sa
2.1.4. Revitalizovať remízky – miesta rozmnožovania penice jarabej – tmiť sukcesiu	Rozloha zmanažovaných biotopov	Správa z realizačných projektov	Plní sa / neplní sa
2.1.5. Vylúčiť výstavbu zverníc a bažantníc na poľnohospodárskej pôde	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.1.6. Výrubu nelesnej drevinovej vegetácie vrátane vegetácie pod produktovými realizovať v mimohniezdnom období t.j. od 1.septembra do 31. marca bežného kalendárneho roka	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.1.7. Vylúčiť výstavbu solárnych a veterných parkov na poľnohospodárskej pôde a priemyselnej infraštruktúry, ktorá nesúvisí s ochranou prírody	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.1.8. Usmerňovať športové a rekreačné aktivity do mimohniezdného obdobia (masové športové podujatia, preteky ap.)	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.1.9. Vylúčiť motoristické športové podujatia	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.1.10. zabezpečiť v prípade záujmu vlastníkov výmenu súkromných pozemkov umiestnených v CHVÚ za štátne umiestnené mimo CHVÚ a sceliť drobné pozemky vlastnené štátom v rámci CHVÚ do väčších blokov prostredníctvom zámen,	Počet zámenných zmluv	Zámenné zmluvy	Plní sa / neplní sa
2.1.11. zamedzenie výrubom solitérnych stromov, stromoradií a vetrolamov v kotlinovej časti územia	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.1.12. zabezpečiť ponechávanie odumierajúcich a odumretých drevín v poľnohospodárskej krajine a na pasienkoch	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.1.13. regulovať zástavbu vo viniciach	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.1.14. vylúčiť zalesňovanie poľnohospodárskej pôdy	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.2.1. Nezasahovať do vegetačného a pôdneho krytu, lesné aj nelesné biotopy ponechať na prirodzený vývoj	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.2.2. Budovanie turistických a náučných chodníkov len po dôkladnom posúdení dopadov na predmet ochrany	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov,	Plní sa / neplní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
		organizácie OP	
2.2.3. uprednostňovať účelový hospodársky spôsob	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.2.4. zosúladiť PSL s navrhovanými opatreniami	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.2.5. vylúčiť aplikáciu chemických látok v lesných porastoch	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.2.6. vylúčiť výstavbu nových lesných ciest a zväžnic, pri rekonštrukcii existujúcej LDS povrch ciest riešiť výlučne z drveného kameniva miestneho pôvodu	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.2.7. 22 kV elektrovedy riešiť kabelážou v zemi	Dĺžka vedení bez zábran proti sadaniu / kolíziám vtáctva	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak dĺžka klesá) / neplní sa (ak rížka stagnuje alebo rastie)
2.2.8. regulovať športové aktivity	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.3.1. vykonávanie úmyselnej ťažby v ochranných lesoch a lesoch osobitného určenia v porastoch starších ako 50 rokov v mimohniezdnom období (1.august – 15.marec)	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.3.2. uprednostňovať účelový hospodársky spôsob	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.3.3. vylúčiť leteckú aplikáciu chemických látok v lesných porastoch	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.3.4. v prípade realizácie investícií do cestovného ruchu, resp. aj iných väčších investícií dôsledne posúdiť ich dopad na predmety ochrany a povoliť ich len v prípade, ak neexistuje riziko významného negatívneho dopadu na predmety ochrany	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.3.5. zabezpečiť ochranné zóny okolo hniezd orla kríľavého	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.3.6. podporovať starostlivosť o lesné lúčky a políčka na lesnom pôdnom fonde	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.3.7. vylúčiť výstavbu nových lesných ciest a zväžnic, pri rekonštrukcii existujúcej LDS povrch ciest riešiť výlučne z drveného kameniva miestneho pôvodu	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.3.8. 22 kV elektrovedy riešiť kabelážou v zemi	Dĺžka vedení bez zábran proti sadaniu / kolíziám vtáctva	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak dĺžka klesá) / neplní sa (ak rížka stagnuje alebo rastie)
2.3.9. vylúčiť zakladanie povrchových lomov a nerozširovať dobývacie priestory existujúcich	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.3.10. realizovať informačné a praktické ekovýchovné aktivity pre verejnosť a miestnych obyvateľov o význame CHVÚ a správnom hospodárení v ňom	Počet oslovených osôb	Prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
2.3.11. zabezpečiť zmenu vyhlášky č. 192/2010 Z.z. ktorou sa vyhlasuje CHVÚ	Zmena vyhlášky	Zoznam zakázaných	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
Slovenský kras za účelom úpravy obmedzení, ktoré majú adresne zabezpečiť ochranu orla krikľavého		činnosti	
2.3.12. V územiach s piatym stupňom ochrany vylúčiť zásahy do lesných porastov	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.4.1. Pri rekultivácii lomu zachovať miesta rozmnožovania výra skalného	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.4.2. Pri rekultivácii lomu nevysádzať dreviny a kry	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.4.3. Odstraňovať invázne druhy rastlín a nepôvodných drevín osobitne agát biely	Rozloha zmanažovaných území	Správa z realizačných projektov	Plní sa / neplní sa
2.4.4. Zabezpečiť pravidelný monitoring hniezdných lokalít	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadane do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.4.5. V prípade potreby stabilizovať a upraviť miesta rozmnožovania	Počet upravených hniezd	Správa z realizačných projektov	Plní sa / neplní sa
2.5.1. Pri povoľovaní zásahov do mokradí (napr. odbahňovanie,) posúdiť vplyv na rozlohu vodných makrofytov s cieľom zachovať miesta rozmnožovania	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.5.2. Posúdiť vplyv každej chemickej aplikácie na rozlohu vodných makrofytov s cieľom zachovať miesta rozmnožovania	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.5.3. Kosenie vodných makrofytov realizovať v období od 1. septembra do 15. marca bežného kalendárneho roka	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.5.4. Zachovať miesta rozmnožovania – porasty vodných makrofytov na Turnianskom rybníku o minimálnej rozlohe 9 ha.	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.5.5. Podporovať zvýšenie rozlohy porastov makrofytov na Veľkom hrhovskom rybníku na úroveň minimálne 25 ha	Rozloha zmanažovaných území	Správa z realizačných projektov	Plní sa / neplní sa
2.5.6. Udržať súčasný režim chovu rýb na Turnianskom rybníku	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.5.7. Zlepšiť hniezdne podmienky na Drienovskej mokradi revitalizáciou mokrade, odbahnením a odstránením sukcesných krovín	Rozloha zmanažovaných území	Správa z realizačných projektov	Plní sa / neplní sa
2.5.8. Technickými zariadeniami zabrániť výletu vtákov na štátnu cestu I.triedy I/50 severne od Hrhovského rybníka a severne od Turnianskeho rybníka	Dĺžka ošetrovaných ciest	Správa z realizačných projektov	Plní sa / neplní sa
2.5.9. Vypúšťanie rybníkov, ktoré sú hniezdiskami kane močiarnej realizovať po odhniezdení	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.5.10. Eliminovať rekreačné a športové	Počet stanovísk a	Stanoviská	Plní sa / neplní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
aktivity v celom EFP	rozhodnutí	príslušných úradov, organizácie OP	
2.5.11. Vylúčiť udeľovanie výnimiek na odstrel a plašenie vodných druhov vtákov v hniezdnom období od 1. marca do 15.septembra bežného kalendárneho roka	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.5.12. Zamedziť výstavbe investičných zámerov ohrozujúcich hniezdné lokality v tomto EFP	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.5.13. monitorovať a prípadne eliminovať potenciálny výskyt norka amerického, predátora hniezd vodných vtákov	Počet záznamov z monitoringu	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.5.14. 22kV elektrovedy riešiť kabelážou v zemi	Dĺžka vedení bez zábran proti sadaniu / kolíziám vtáctva	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak dĺžka klesá) / neplní sa (ak rdížka stagnuje alebo rastie)
2.5.15. Revitalizovať nefunkčné plochy rybníkov v k.ú. Brzotín na parcelách č.1058/4 a 1058/5	Rozloha zrevitalizovaných území	Správa z realizačných projektov	Plní sa / neplní sa
2.5.16. Na hornom Hrušovskom rybníku vylúčiť lov z vody brodením	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.6.1. vykonávanie úmyselnej ťažby v ochranných lesoch a lesoch osobitného určenia (písm.e) v porastoch starších ako 50 rokov v mimohniezdnom období (1.august – 15.marec)	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.6.2. uprednostňovať účelový hospodársky spôsob	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.6.3. vylúčiť leteckú aplikáciu chemických látok v lesných porastoch	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.6.4. pri vyznačovaní ťažby identifikovať a ponechať na dožitie stromy s hniezdami a hniezdnymi dutinami dŕaťov bielochrbtých a v prípade potreby zabezpečiť aj ochranu porastu v bezprostrednom okolí hniezda	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.6.5. v prípade realizácie investícií do cestovného ruchu, resp. aj iných väčších investícií dôsledne posúdiť ich dopad na predmety ochrany a povoliť ich len v prípade, ak neexistuje riziko významného negatívneho dopadu na predmety ochrany	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.6.6. vylúčiť výstavbu nových lesných ciest a zväžnic, pri rekonštrukcii existujúcej LDS povrch ciest riešiť výlučne z drveného kameniva miestneho pôvodu	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.6.7. vylúčiť zakladanie povrchových lomov a nerozširovať dobývacíe priestory existujúcich	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.6.8. realizovať informačné a praktické ekovýchovné aktivity pre verejnosť a miestnych obyvateľov o význame CHVÚ a správnom hospodárení v ňom	Počet oslovených osôb	Prezenčné listiny, fotografická dokumentácia	Plní sa / neplní sa
2.6.9. zabezpečiť zmenu vyhlášky č.	Zmena vyhlášky	Zoznam	Plní sa / plní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
192/2010 Z.z. ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Slovenský kras za účelom úpravy obmedzení, ktoré majú adresne zabezpečiť ochranu ďatľa bielochrbtého		zakázaných činností	častočne / neplní sa
2.6.10. v piatom stupni ochrany vylúčiť zásahy do lesného porastu	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.7.1. vykonávanie úmyselnej ťažby v ochranných lesoch a lesoch osobitného určenia (písm.e) v porastoch starších ako 50 rokov v mimohniezdnom období (1.august – 15.marec)	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.7.2. uprednostňovať účelový hospodársky spôsob	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa častočne / neplní sa
2.7.3. vylúčiť leteckú aplikáciu chemických látok v lesných porastoch	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.7.4. pri vyznačovaní ťažby identifikovať a ponechať na dožitie stromy s hniezdami a hniezdnymi dutinami ďatľov	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.7.5. v prípade realizácie investícií do cestovného ruchu, resp. aj iných väčších investícií dôsledne posúdiť ich dopad na predmety ochrany a povoliť ich len v prípade, ak neexistuje riziko významného negatívneho dopadu na predmety ochrany	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.7.6. vylúčiť výstavbu nových lesných ciest a zväžnic, pri rekonštrukcii existujúcej LDS povrch ciest riešiť výlučne z drveného kameniva miestneho pôvodu	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.7.7. vylúčiť zakladanie povrchových lomov a nerozširovať dobývacie priestory existujúcich	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.7.8. realizovať informačné a praktické ekovýchovné aktivity pre verejnosť a miestnych obyvateľov o význame CHVÚ a správnom hospodárení v ňom	Počet oslovených osôb	Prezenčné listiny, fotografická dokumentácia	Plní sa / neplní sa
2.7.9. zabezpečiť zmenu vyhlášky č. 192/2010 Z.z. ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Slovenský kras za účelom úpravy obmedzení, ktoré majú adresne zabezpečiť ochranu ďatľa prostredného	Zmena vyhlášky	Zoznam zakázaných činností	Plní sa / plní sa častočne / neplní sa
2.7.10. v piatom stupni ochrany vylúčiť zásahy do lesného porastu	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.8.1. vykonávanie úmyselnej ťažby v ochranných lesoch a lesoch osobitného určenia (písm.e) v porastoch starších ako 50 rokov v mimohniezdnom období (1.august – 15.marec)	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.8.2. uprednostňovať účelový hospodársky spôsob	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa častočne / neplní sa
2.8.3. vylúčiť leteckú aplikáciu chemických látok v lesných porastoch	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
2.8.4. pri vyznačovaní ťažby identifikovať a ponechať na dožitie stromy s hniezdami a hniezdnymi dutinami tesárov	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.8.5. v prípade realizácie investícií do cestovného ruchu, resp. aj iných väčších investícií dôsledne posúdiť ich dopad na predmety ochrany a povoliť ich len v prípade, ak neexistuje riziko významného negatívneho dopadu na predmety ochrany	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.8.6. vylúčiť výstavbu nových lesných ciest a zväžnic, pri rekonštrukcii existujúcej LDS povrch ciest riešiť výlučne z drveného kameniva miestneho pôvodu	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.8.7. vylúčiť zakladanie povrchových lomov a nerozširovať dobývacie priestory existujúcich	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.8.8. realizovať informačné a praktické ekovýchovné aktivity pre verejnosť a miestnych obyvateľov o význame CHVÚ a správnom hospodárení v ňom	Počet oslovených osôb	Prezenčné listiny, fotografická dokumentácia	Plní sa / neplní sa
2.8.9. zabezpečiť zmenu vyhlášky č. 192/2010 Z.z. ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Slovenský kras za účelom úpravy obmedzení, ktoré majú adresne zabezpečiť ochranu tesára	Zmena vyhlášky	Zoznam zakázaných činností	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.8.10. v piatom stupni ochrany vylúčiť zásahy do lesného porastu	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.9.1. Nezasahovať do vegetačného a pôdneho krytu, lesné aj nelesné biotopy ponechať na prirodzený vývoj	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.9.2. Budovanie turistických a náučných chodníkov len po dôkladnom posúdení dopadov na predmet ochrany	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.9.3. uprednostňovať účelový hospodársky spôsob	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.9.4. zosúladiť PSL s navrhovanými opatreniami	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.9.5. vylúčiť leteckú aplikáciu chemických látok v lesných porastoch	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.9.6. vylúčiť výstavbu nových lesných ciest a zväžnic, pri rekonštrukcii existujúcej LDS povrch ciest riešiť výlučne z drveného kameniva miestneho pôvodu	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.9.7. 22 kV elektrovedy riešiť kabeľážou v zemi	Dĺžka vedení bez zábran proti sadaniu / kolíziám vtáctva	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak dĺžka klesá) / neplní sa (ak rúžka stagnuje alebo rastie)
2.9.8. regulovať športové aktivity	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.9.9. horolezeckú a skalolezeckú činnosť realizovať iba na vyhradených miestach v NPR Zádielská tieňava	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.9.10. zabezpečiť monitoring rizikových hniezdných lokalít sokola sťahovavého	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
2.10.1. vykonávanie úmyselnej ťažby v ochranných lesoch a lesoch osobitného určenia (písm.e) v porastoch starších ako 50 rokov v mimohniezdnom období (1.august – 15.marec)	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.10.2. uprednostňovať účelový hospodársky spôsob	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.10.3. vylúčiť leteckú aplikáciu chemických látok v lesných porastoch	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.10.4. v prípade realizácie investícií do cestovného ruchu, resp. aj iných väčších investícií dôsledne posúdiť ich dopad na predmety ochrany a povoliť ich len v prípade, ak neexistuje riziko významného negatívneho dopadu na predmety ochrany	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.10.5. vylúčiť výstavbu nových lesných ciest a zväžnic, pri rekonštrukcii existujúcej LDS povrch ciest riešiť výlučne z drveného kameniva miestneho pôvodu	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.10.6. vylúčiť zakladanie povrchových lomov a nerozširovať dobývacie priestory existujúcich	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.10.7. realizovať informačné a praktické ekovýchovné aktivity pre verejnosť a miestnych obyvateľov o význame CHVÚ a správnom hospodárení v ňom	Počet oslovených osôb	Prezenčné listiny, fotografická dokumentácia	Plní sa / neplní sa
2.10.8. zabezpečiť zmenu vyhlášky č. 192/2010 Z.z. ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Slovenský kras za účelom úpravy obmedzení, ktoré majú adresne zabezpečiť ochranu muchárika	Zmena vyhlášky	Zoznam zakázaných činností	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.10.9. v piatom stupni ochrany vylúčiť zásahy do lesného porastu	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.11.1. vylúčiť zmenu trvalého trávneho porastu na iný druh pozemku	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.11.2. Podporovať voľné pasenie hospodárskych zvierat	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.11.3. Odstraňovať invázne druhy rastlín a nepôvodných drevín osobitne agát biely	Rozloha zmanažovaných biotopov	Správa z realizačných projektov	Plní sa / neplní sa
2.11.4. Revitalizovať remízky – miesta rozmnožovania strakoša – tlmieť sukcesiu, zabezpečiť vhodnú štruktúru porastov krovín	Rozloha zmanažovaných biotopov	Správa z realizačných projektov	Plní sa / neplní sa
2.11.5. Vylúčiť výstavbu zverníc a bažantníc na poľnohospodárskej pôde	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.11.6. Výrubu nelesnej drevinovej vegetácie vrátane vegetácie pod produktovodmi realizovať v mimohniezdnom období t.j. od 1.septembra do 31. marca bežného	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
kalendárneho roka			
2.11.7. Vylúčiť výstavbu solárnych a veterných parkov na poľnohospodárskej pôde a priemyselnej infraštruktúry, ktorá nesúvisí s ochranou prírody	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.11.8. Usmerňovať športové a rekreačné aktivity do mimohniezdného obdobia (masové športové podujatia, preteky ap.)	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.11.9. Vylúčiť motoristické športové podujatia	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.11.10. zabezpečiť v prípade záujmu vlastníkov výmenu súkromných pozemkov umiestnených v CHVÚ za štátne umiestnené mimo CHVÚ a sceliť drobné pozemky vlastnené štátom v rámci CHVÚ do väčších blokov prostredníctvom zámen,	Počet zámenných zmluv	Zámenné zmluvy	Plní sa / neplní sa
2.11.11. zamedzenie výrubom solitérnych stromov, stromoradií a vetrolamov v kotlinovej časti územia	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.11.12. zabezpečiť ponechávanie odumierajúcich a odumretých drevín v poľnohospodárskej krajine a na pasienkoch	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.11.13 regulovať zástavbu vo viniciach	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.11.14. vylúčiť zalesňovanie poľnohospodárskej pôdy	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.12.1. vykonávanie úmyselnej ťažby v ochranných lesoch a lesoch osobitného určenia (písm.e) v porastoch starších ako 50 rokov v mimohniezdnom období (1.august – 15.marec)	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.12.2. uprednostňovať účelový hospodársky spôsob	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.12.3. vylúčiť leteckú aplikáciu chemických látok v lesných porastoch	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.12.4. v prípade realizácie investícií do cestovného ruchu, resp. aj iných väčších investícií dôsledne posúdiť ich dopad na predmety ochrany a povoliť ich len v prípade, ak neexistuje riziko významného negatívneho dopadu na predmety ochrany	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.12.5. zabezpečiť ochranné zóny okolo hniezd včelára	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.12.6. podporovať starostlivosť o lesné lúčky a políčka na lesnom pôdnom fonde	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.12.7. vylúčiť výstavbu nových lesných ciest a zväžnic, pri rekonštrukcii existujúcej	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných	Plní sa / neplní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
LDS povrch ciest riešiť výlučne z drveného kameniva miestneho pôvodu		úradov, organizácie OP	
2.12.8. 22 kV elektrovody riešiť kabelážou v zemi	Dĺžka vedení bez zábran proti sadaniu / kolíziám vtáctva	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak dĺžka klesá) / neplní sa (ak rdížka stagnuje alebo rastie)
2.12.9. vylúčiť zakladanie povrchových lomov a nerozširovať dobývacie priestory existujúcich	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.12.10. realizovať informačné a praktické ekovýchovné aktivity pre verejnosť a miestnych obyvateľov o význame CHVÚ a správnom hospodárení v ňom	Počet oslovených osôb	Prezenčné listiny, fotografická dokumentácia	Plní sa / neplní sa
2.12.11. zabezpečiť zmenu vyhlášky č. 192/2010 Z.z. ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Slovenský kras za účelom úpravy obmedzení, ktoré majú adresne zabezpečiť ochranu včelára	Zmena vyhlášky	Zoznam zakázaných činností	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.12.12. Vylúčiť rozorávanie TTP, zmenu TTP na iný druh pozemku a ich zalesňovanie	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.12.13. Podporovať vhodné hospodárenie na TTP (kosenie, pastvu)	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.13.1. vykonávanie úmyselnej ťažby v ochranných lesoch a lesoch osobitného určenia (písm.e) v porastoch starších ako 50 rokov v mimohniezdnom období (1.august – 15.marec)	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.13.2. uprednostňovať účelový hospodársky spôsob	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.13.3. vylúčiť leteckú aplikáciu chemických látok v lesných porastoch	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.13.4. pri vyznačovaní ťažby identifikovať a ponechať na dožitie stromy s hniezdami a hniezdnymi dutinami žĺn	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.13.5. v prípade realizácie investícií do cestovného ruchu, resp. aj iných väčších investícií dôsledne posúdiť ich dopad na predmety ochrany a povoliť ich len v prípade, ak neexistuje riziko významného negatívneho dopadu na predmety ochrany	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.13.6. vylúčiť výstavbu nových lesných ciest a zväžnic, pri rekonštrukcii existujúcej LDS povrch ciest riešiť výlučne z drveného kameniva miestneho pôvodu	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.13.7. vylúčiť zakladanie povrchových lomov a nerozširovať dobývacie priestory existujúcich	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.13.8. realizovať informačné a praktické ekovýchovné aktivity pre verejnosť a miestnych obyvateľov o význame CHVÚ a správnom hospodárení v ňom	Počet oslovených osôb	Prezenčné listiny, fotografická dokumentácia	Plní sa / neplní sa
2.13.9. zabezpečiť zmenu vyhlášky č. 192/2010 Z.z. ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Slovenský kras za účelom úpravy	Zmena vyhlášky	Zoznam zakázaných činností	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
obmedzení, ktoré majú adresne zabezpečiť ochranu žľny			
2.13.10. v piatom stupni ochrany vylúčiť zásahy do lesného porastu	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.14.1. vykonávanie úmyselnej ťažby v ochranných lesoch a lesoch osobitného určenia (písm.e) v porastoch starších ako 50 rokov v mimohniezdnom období (1.august – 15.marec)	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.14.2. uprednostňovať účelový hospodársky spôsob	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.14.3. vylúčiť leteckú aplikáciu chemických látok v lesných porastoch	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.14.4. v prípade realizácie investícií do cestovného ruchu, resp. aj iných väčších investícií dôsledne posúdiť ich dopad na predmety ochrany a povoliť ich len v prípade, ak neexistuje riziko významného negatívneho dopadu na predmety ochrany	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.14.5. zabezpečiť ochranné zóny okolo hniezd sovy dlhochvostej v prípade potreby	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.14.6. podporovať starostlivosť o lesné lúčky a políčka na lesnom pôdnom fonde	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.14.7. vylúčiť výstavbu nových lesných ciest a zväžnic, pri rekonštrukcii existujúcej LDS povrch ciest riešiť výlučne z drveného kameniva miestneho pôvodu	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.14.8. 22 kV elektrovedy riešiť kabelážou v zemi	Dĺžka vedení bez zábran proti sadaniu / kolíziám vtáctva	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak dĺžka klesá) / neplní sa (ak rdĺžka stagnuje alebo rastie)
2.14.9. vylúčiť zakladanie povrchových lomov a nerozširovať dobývacie priestory existujúcich	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.14.10. realizovať informačné a praktické ekovýchovné aktivity pre verejnosť a miestnych obyvateľov o význame CHVÚ a správnom hospodárení v ňom	Počet oslovených osôb	Prezenčné listiny, fotografická dokumentácia	Plní sa / neplní sa
2.14.11. zabezpečiť zmenu vyhlášky č. 192/2010 Z.z. ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Slovenský kras za účelom úpravy obmedzení, ktoré majú adresne zabezpečiť ochranu sovy dlhochvostej	Zmena vyhlášky	Zoznam zakázaných činností	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.15.1. vylúčiť zmenu trvalého trávneho porastu na iný druh pozemku	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.15.2. Vylúčiť výstavbu solárnych a veterných parkov na poľnohospodárskej pôde a priemyselnej infraštruktúry, ktorá nesúvisí s ochranou prírody	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.15.3. Zabezpečiť kosenie TTP na ploche väčšej ako 0,5 ha spôsobom od stredy ku krajom alebo od kraja ku krajom a vylúčiť	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov,	Plní sa / neplní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
kosenie od kraja ku stredom		organizácie OP	
2.16.1. vylúčiť zmenu trvalého trávneho porastu na iný druh pozemku	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.16.2. Podporovať voľné pasenie hospodárskych zvierat	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.16.3. Odstraňovať invázne druhy rastlín a nepôvodných drevín osobitne agát biely	Rozloha zmanažovaných území	Správy z realizačných projektov	Plní sa / neplní sa
2.16.4. Revitalizovať remízky – miesta rozmnožovania krutohlava – tlmieť sukcesiu, zabezpečiť vhodnú štruktúru porastov krovin	Rozloha zmanažovaných území	Správy z realizačných projektov	Plní sa / neplní sa
2.16.5. Vylúčiť výstavbu zverníc a bažantníc na poľnohospodárskej pôde	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.16.6. Výrubu nelesnej drevinovej vegetácie vrátane vegetácie pod produktovodmi realizovať v mimohniezdnom období t.j. od 1.septembra do 31. marca bežného kalendárneho roka	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.16.7. Vylúčiť výstavbu solárnych a veterných parkov na poľnohospodárskej pôde a priemyselnej infraštruktúry, ktorá nesúvisí s ochranou prírody	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.16.8. Usmerňovať športové a rekreačné aktivity do mimohniezdného obdobia (masové športové podujatia, preteky ap.)	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.16.9. Vylúčiť motoristické športové podujatia	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.16.10. zabezpečiť v prípade záujmu vlastníkov výmenu súkromných pozemkov umiestnených v CHVÚ za štátne umiestnené mimo CHVÚ a sceliť drobné pozemky vlastnené štátom v rámci CHVÚ do väčších blokov prostredníctvom zámen,	Počet zámenných zmlúv	Zámenné zmluvy	Plní sa / neplní sa
2.16.11. zamedzenie výrubom solitérnych stromov, stromoradií a vetrolamov v kotlinovej časti územia	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.16.12. zabezpečiť ponechávanie odumierajúcich a odumretých drevín v poľnohospodárskej krajine a na pasienkoch	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.16.13. regulovať zástavbu vo viniciach	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.16.14. vylúčiť zalesňovanie poľnohospodárskej pôdy	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.1.1. Zhodnotiť efektívnosť súčasných obmedzení platných v CHVÚ a pokrytie opatrení navrhnutých v PS existujúcou	Počet štúdií	Zhotovené štúdie	Plní sa / neplní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
vyhláškou 192/2010 Z.z. a platnou legislatívou			
3.1.2. Aktualizovať zoznam zakázaných činností vo vyhláške 192/2010 Z.z. aby kopíroval relevantné usmernenia a zásady hospodárenia vychádzajúce z programu starostlivosti o CHVÚ Slovenský kras	Schválená úprava vyhlášky	Hranice územia	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
3.2.1. Vyhodnotiť či sektorová legislatíva (poľnohospodárska, lesnícka, poľovnícka a i.) umožňuje realizáciu opatrení navrhovaných v PS	Počet štúdií	Zhotovené štúdie	Plní sa / neplní sa
3.2.2. Zasadit' sa za zmenu v národnej legislatíve v prípade ak realizácia niektorých opatrení navrhovaných v PS CHVÚ Slovenský kras naráža na legislatívne prekážky	Schválená úprava legislatívy, počet štúdií	Príslušné legislatívne predpisy	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
4.1.1. Realizovať informačné a praktické ekovýchové aktivity pre farmárov, lesníkov, poľovníkov a miestnych obyvateľov o význame tejto lokality	Počet workshopov, prednášok a stretnutí	Prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
4.1.2. Pri investíciách do mäkkých foriem cestovného ruchu (napr. výstavba nových turistických chodníkov, altánkov, rozhľadní) zvážiť a posúdiť tieto investície z pohľadu dopadu na predmety ochrany	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
4.1.3. Usmerniť fotografovanie a filmovanie vtáctva v území tak, aby neohrozovalo vtáky na hniezdiskách a nevedlo k zmareniu hniezdení	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
4.1.3. Každoročne organizovať exkurzie s pozorovaním vtáctva pre verejnosť	Počet exkurzií	Prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
4.1.4. Pravidelne organizovať prednášky a ďalšie ekovýchové aktivity na všetkých školách v obciach a mestách dotknutých CHVÚ	Počet workshopov, prednášok a stretnutí	Prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
4.1.5. Vydávať letáky a iné vhodné propagačné materiály o lokalite a umiestňovať pravidelne súvisiace články aj do regionálnych médií a vydať film o lokalite.	Počet titulov publikácií a článkov	Výtlačky publikácií a článkov	Plní sa / neplní sa
4.1.6. Realizovať rôzne ekovýchové a vzdelávacie podujatia za účelom získať pre mapovanie a ochranu obyvateľov (napr. tábory, semináre, školenia a pod.)	Počet workshopov, prednášok a stretnutí	Prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
4.1.7. Vybudovať na vhodných miestach pozorovateľne vtáctva	Počet pozorovateľní	Správa z realizačného projektu	Plní sa / neplní sa
4.2.1. Realizovať informačné aktivity pre farmárov, lesníkov, poľovníkov a miestnych obyvateľov o správnom hospodárení v CHVÚ	Počet workshopov, prednášok a stretnutí	Prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
4.2.2. Zabezpečiť dostatočné posunutie informácií vlastníkom a užívateľom pozemkov o možnostiach čerpania finančných prostriedkov, ktoré môžu prispieť k zlepšeniu podmienok pre ochranu druhov v území (operačné programy, PRV a pod.)	Počet workshopov, prednášok a stretnutí	Prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
4.2.3. V prípade dohody s vlastníkami zrealizovať platby za obmedzenia v dôsledku ochrany vzácnych druhov (pozemky v piatom stupni ochrany a pod.) podľa § 61	Počet vlastníkov s vysporiadanými náhradami	Zmluvy	Plní sa / neplní sa

5. Použité podklady a zdroje informácií

Použité zdroje:

- Miklós, L., 2002. Atlas krajiny Slovenskej republiky. I. vyd., Bratislava: Ministerstvo životného prostredia SR; Banská Bystrica: Slovenská agentúra životného prostredia
- Vass, D., 1988. Regionálne geologické členenie Západných Karpát a severných výbežkov Panónskej panvy na území ČSSR, Bratislava: Geologický ústav Dionýza Štúra
- Hraško, J., Linkeš, V., Šály, R., Šurina, B., 1993. Pôdna mapa Slovenska, Bratislava: Výskumný ústav pôdoznalectva a ochrany pôdy
- Register evidencie navrhovaných, určených, blokovaných a zrušených prieskumných území, Geologický ústav Dionýza Štúra, 2014 dostupné na <http://mapserver.geology.sk/pu/>
- Prehľad výhradných ložísk a ložísk nevyhradených nerastov, Geologický ústav Dionýza Štúra, 2014 dostupné na <http://mapserver.geology.sk/loziska/>
- Register zdokumentovaných svahových deformácií na území SR, Geologický ústav Dionýza Štúra, 2014 dostupné na <http://mapserver.geology.sk/zosuvy/>
- Register zaevidovaných skládok odpadov na území SR, Geologický ústav Dionýza Štúra, 2014 dostupné na <http://mapserver.geology.sk/skladky/>
- Databáza hydrogeologických a geotermálnych vrtov, Geologický ústav Dionýza Štúra, 2014 dostupné na <http://mapserver.geology.sk/hgvrtvy/>
- Výnos MŽP SR č. 3/2004-5.1 zo 14. júla 2004, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu
- Štátny zoznam osobitne chránených častí prírody a krajiny dostupný na <http://uzemia.enviroportal.sk/>
- Bazálne environmentálne informácie o sídlach Slovenska, Slovenská agentúra životného prostredia, Banská Bystrica, 2009-2013 dostupné na <http://www.beiss.sk/>
- Mapový portál Štátnej ochrany prírody a krajiny, Banská Bystrica, 2014 dostupné na <http://maps.sopsr.sk/maps/map.html>
- Register nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok, Pamiatkový úrad SR, 2015 dostupný na <https://www.pamiatky.sk/sk/page/evidencia-narodnych-kulturnych-pamiatok-na-slovensku>
- <http://www.putnickemiesta.sk/>

6. Prílohy

6.1. Mapa predmetov ochrany

6.2. Mapa vlastnícko – užívateľských vzťahov.

6.3. Mapa využitia územia.

6.4. Mapa ekologicko funkčných priestorov.

6.5. Porastová mapa